

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ROMAN

SEZGIN KAYMAZ

Nefha

*“Meleklerin ağlama zamanıydı.
Ağladılar.”*

Her şeyin yerli yerinde olduğu, huzurun hüküm sürdüğü Cennet'te tüm düzen Âdem'in (ve ardından Havva'nın) yaratılışıyla yerle bir olur(!) Azâzîl kibre kapılır, şeytana döner. Âdem, Havva ile birlikte şeytana uyar. Sonra hepsi birden dünyaya sürülür. Kıyamete kadar sürecek bir mücadeledir gerisi... Ancak bu sürgünden sonra her şeyin yerli yerinde olduğu Cennet'te hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır! Önce “cümleleri bozulur” cennet sakinlerinin, ardından huzurları. En sonunda aldıkları nihai tebliğ ile kader çizgileri değişir. Sonrası, İsrâfil'in Sûr'u iki kez üfleyeceği vakte kadar bir büyük bilinmezlik...

*Nefha, Sezgin Kaymaz'dan ironiyle trajedinin
bir arada vücut bulduğu bir Cennet tasviri!*

Sezgin Kaymaz

Sinop'un Erfelek kazasında, 1962 yılında, 25 Ocak Perşembe günü sabah saat yedide doğdu. Öldü. Yarım saat sonra, tam yedi buçukta tekrar doğdu. Beş kardeşin en küçüğüydü, üç abisi, bir ablası vardı. Bir de annesi: Sabiș. Sabiș, beş çocuğunun babası olacak nikâhlı kocası tarafından terk edildiğinde o da terk edilmiş oldu. Daha beş buçuk yaşındaydı. Sinop'tan Konya'ya göçtüler. İlkokulu Konya'da okudu. Maarif Koleji'ne girdi, onu da Konya'da okudu. 1980'de Ankara'ya geldi; Hukuk Fakültesi'ni kazanmıştı. Hentbol oynuyordu, hem de hentbol antrenörüydü. Canı sıkılınca Hukuk Fakültesi'ni ikinci sınıfta bırakıp Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dilbilimi'ne girdi. Dördüncü senenin sonunda "Sen Türkçeden kalmışsın, alttan ders alacaksın," denince sinirlenip Hukuk Fakültesi'ne geri döndü. Üçüncü sınıfı okuyordu, gene sıkıldı onu da bıraktı. Antrenörlüğe yoğunlaştı. Lig takımlarını, milli takımları çalıştırdı. 1995'te bir gece, daktiloyu önüne çekip takırdamaya başladı. *Uzunharmanlarda Bir Davetsiz Misafir*'i yazdı. Bir daha yazayım dedi, *Geber Anne*'yi yazdı, hadi bir daha, *Kaptanın Teknesi*'ni yazdı. İlk editörü Can Kozanoğlu, "Sen yazar oldun meğer," deyince eyvallah dedi, yazar oldu. Devamla *Lucky*'yi, *Zindankale*'yi, *Sandık Odası*'nı, *Medet*'i, *Ateş Canına Yapışsın*'ı, *Kün*'ü, *Deccal'ın Hatırı*, *Kıyas ve Son Şûrâ*'dan mürekkep "Sevinç Kuşları" üçlemesini, *Bakele*'yi, *Bugün Bize Kim Geldi*'yi, *Farfara*'yı ve *Nefha*'yı yazdı.

Kırmızı Kedi Yayınevi: 1056
Türk Edebiyatı: 138

Nefha

Sezgin Kaymaz

© Sezgin Kaymaz, 2018

© Kırmızı Kedi Yayınevi, 2018

Yayın Yönetmeni: Enis Batur

Editör: Çağlayan Çevik

Kapak Tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa Tasarımı: Taylan Polat

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Birinci Basım: Ocak 2019, İstanbul

ISBN: 978-605-298-441-3

Kırmızı Kedi Sertifika No: 13252

Baskı: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat:2

34310 Haramidere/İSTANBUL

Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No: 12027

Kırmızı Kedi Yayınevi

kirmizikedi@kirmizikedi.com / www.kirmizikedi.com

www.facebook.com/kirmizikedi yayinevi / twitter.com/krmzkedik kitap

kirmizikedi edebiyat.blogspot.com.tr

Ömer Avni Mah. Emektar Sok. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sezgin Kaymaz

NEFHA

ROMAN

Baba bildiğim tek adama,
Hakkı Babama...

*El çek sebep denenden,
Görmeye perdedir o.*

Mevlânâ

Mikail, Cennet'in her yandan esen ilâhî yel marifetiyle hem dört bir yana yatan hem de aynı anda zaten dört bir yandan yele maruz kaldığı için hiçbir yana yatmayıp olduğu yerde dimdik dikilen yeşil çimenlerinde eteklerini savurarak dolaşıyor, dersini anlatmaya çalışıyordu. Zorlanıyordu. Birçok bakımdan. Bir kere, meleciklerin oturup kalkıp *Büyük Usta* demelerinden acayip rahatsızdı, kaç defa tembih etmişti ki "bana büyük usta demeyin. O isim o şahısla beraber gitti." Kim dinler? Peki peki deyip gene devam etmiştiler Büyük Usta da Büyük Usta. Olmuyordu yani. Hayır, belki teknik bakımdan yanlış değildi, o şahıs onca günah yüküyle bu güzel sıfatı hak ediyorduydu bu tek bir günahın uzağından bile geçmemiş hâliyle haydi haydi etmesi beklenirdi, teknik olarak deyin, tamam, ona bir itirazı yoktu da Mikail'in, bari ulu orta demeyin değil mi? Duyan eden olsa? İçinizden deyin içinizden deyin. O da olmadı, sessizce deyin, bir biz duyalım yeter.

Sonra bir de şu ders anlatma meselesi vardı, o da ayrı bir zorluyordu Mikail'i doğrusu. Anlatmak değildi mesele, nasıl anlatacağını bilmekti. Bilmiyordu. Daha doğrusu, biliyordu bilmesine de, kendi bildiğin gibi anlat git işte, hayır efendim, öyle yapmıyordu. Kaptırıyordu kendini ve bir de bakıyordu ki jestleriyle olsun mimikleriyle olsun, vurgusuyla tonlamasıyla, şeddesiyle olsun, azamet gösterisiyle ve de maalesef eteklerini savuru savuruvermesiyle olsun farkında olmadan o şahsı taklit etmeye başlamış. Taklit demeyelim de tam, değil mi ki ondan makbûldü, değil mi ki o dumansız ateş bu som ışık, değil mi ki o kovuldu bu hâlâ burada, değil mi ki o isyan etti bu itaat, değil mi ki böyleyken böyle, o zaman onun yaptıklarını yapmaya ondan ziyade bunun hakkı olması lâzım gelirdi, o bakımdan yapıyordu diyelim.

Yoksa o kiiim bu kim, niye taklit etmeye kalksındı ki o malûm şahsı? Niye yani? Derdi neydi de taklit etsin?

Rahattı bu bakımdan, içi falan huzurluydu, gelgelelim, gene de çok mustarıptı, hiç rahat değildi, iç huzur miç huzur hak getireydi.. Çünkü ne bakımdan, ne halt yemeye onun gibi ders anlatmaya çalışırsa çalışsın, çalışmasa daha iyiydi, bunu biliyordu. *Yapmayacağım* diyordu her seferinde, *bir daha kesinlikle onun gibi olmaya çalışmayacağım, çalışırsam da ne olayım!* O niyetle etek çemreyip kol sıvıyor her derse, o niyetle devam ediyor, ve fakat az sonra bir de bakıyordu ki eteklerini içeriden tekmeleyişinde bir Azâzîl edâları, Cennet'i sarıp sarmalayacakmış gibi kollarını açtıkça açtıkça bir Azâzîl çalımları, küçük meleklerle hitâp edişinde bir Azâzîl kurumları, dersi belletme gayretleri içinde bir Azâzîl özentilikleri, taktikleri, dersi geldiği, bildiği ve olduğu gibi anlatıp gitmek yerine kendi kendine için için hasetinden çatlaya çatlaya bir *o olsaydı na-*

sıl anlatırdı müşâvereleri, bir iki arada bir derede dingildemeler, bir gene beceremedim eziklenmeleri... Ayıp yani. Cennet kurtarmıştı adamdan yakasını, bu bir türlü kurtaramıyordu. Rahatlık, huzur muzur yalan, çok mustarip, çok.

Mustarip olduğu bir şey daha vardı ki belki de o melûnu yansılama çalışmasının esaslı sebebiydi tamı tamına. Olmuyordu yahu! Ne yapsa, ne etse olmuyor, dersi bir türlü adam gibi anlatamıyordu, ne eziklense az. Meleciklerin dikkatini çekebilmek ve anlatılanları kemâl-i ciddiyetle dinlemelerini temin edebilmek için ne yaparsa yapsın tutturamıyor, başarılı olamıyordu. Sıkıldıklarını, dikkatlerinin dağılı dağılıverdiğini, fıs fıs konuşup kikirdeşmeye başladıklarını görüyor –kaç kere taklaya gelirdi bir melek, sırtı kaç kere mindere yapışırda– fittiriyordu.

O yapıyordu da ben niye yapamıyorum?

Buydu soru.

Ağır mı ağır bir yetersizlik duygusuna kapılıyordu o zaman, hır gür ediyor, zor şer ediyor, ağzım yüzüm ediyor, dersi bir biçimde hitâma erdirip koştur koştur Tebliğ Düzlüğü'ne atıyor kendini, Azrail'i buluyordu. Veya İsrafil'i. Artık konuya enikonu vâkıf oldukları için hemen soruyorlardı bunu görür görmez:

"Gene mi olmadı dostum?"

Olmadı diyordu, ne desin? Gene kaynattılar dersi, diyordu. Gene ağzımdan girdiler burnumdan çıktılar, beni çileden çıkarmayı başardılar. Kendimi dar attım şuraya. "Üzülme!" diyordular o zaman. Ki bunu söyleyeceklerini biliyordu zaten, hep bunu söylerdiler. "Üzülme!" Kolaysa gel de sen üzülme diye geçiriyordu içinden ama dışını sıkıyor, tek kelime etmiyordu ayıp olmasın diye. Susup çok kıymet-i harbiyesi olan bir şey

demişler gibi kafa sallıyor ve sonraki söyleyeceklerini söylemelerini bekliyordu. Gene ne söyleyeceklerini elifi elifine bilerek.

Şöyle söylüyordular:

“Üzülme! Sen katışıksız ışıktan yaratılmış ezeli ve ebedi bir meleksin. Envâi çeşit hinlik, cinlik ve şeytanlıkla iş gören, dumansız ateşten yaratılmış o malûm şahıs gibi olamazsın.” Buraya kadar iyiydi de bir de üstüne şunu söylüyordular behemehâl:

“Sen kiiim, küçük meleklerin dersi can kulağıyla dinlemesini sağlamak için provokatif didaktik gibi, şaşırtıcı dipsiz didaktik gibi, yaratıcı yıkım tekniği ve devrik cümle metodolojisi gibi dehâ dolu birbirinden özel taktikler, yol ve yordamlar kullanmak kim?”

Hadi buyur!

Bozuluyordu o zaman çok, izzet-i nefsine dokunuyordu. Biliyordu, niyetleri hâlisti arkadaşlarının, iltifat olsun diye söylüyordular böyle. Hadi iltifat olsun diye de söylemediler diyelim, en azından içini rahatlatmak için söylüyordular.

İyi de, böyle mi söylenirdi yani? Dan dan? Biraz kenarlarını yuvarla, yumuşat, değil mi? Sen böyle söylersen, biz de ister istemez o malûm şahısla mukayese ediliyor da hâkir görülüyormuş gibi hissederdik kendimizi.

Ediyordu da nitekim, elinde değil. *Haklısın dostum* diyordu, o an kendisini sabırla dinleyip gene her defasında yaptığı konuşmayı yaparak yüreğine su serptiğini düşünen şu veya bu arkadaşına. Ama içinden hiç de öyle düşünmüyordu. *Keşke şu İblis'ten henüz Azâzîl iken o mucizevi ders anlatma taktiklerini bana da öğretmesini isteseydim* diye düşünüyordu meselâ. O küçücük beyinli küçücük meleciklere hiç zorlan-

madan, bir de üstelik güle oynaya öğretebilen adam, bu koca beyinli koca meleğe evleviyetle öğretirdi.

Veya şöyle düşünüyordu: *Ben ki koskoca bir meleğim, koskoca Cennet'in ve Âdem sürgün edildikten beri hâlk edilen kâinatın yedi iklimi benden sorulur, bir yarım akıllı İblis kadar ders anlatamıyorum. Ayıp bana!* O durum ne kadar gücüne gidiyorsa bu durum da her seferinde en az o kadar gücüne gidiyor, sonra da oturup düşününce bu durumun gücüne gitmesi daha bir gücüne gidiyordu. Utanmak, mahcup olmak, kendini eksikli gedikli hissetmek kibrin en soysuz, en hâyâsız hâli değilse neydi? Kibir işte, başka hiçbir şey değil. Neden utanır bir kul? Utanma nedir, eğer ardında *ben bu hâllere düşecek adam mıydım* sanrılanmaları yoksa? Eğer ardında *şunların gözünde daha yüce bir yerde olmam gerekirdi, olamadım, tüh, vah, yazıklar olsun* böbüürü yoksa mahcup olmak nedir? Hele de kendini eksikli gedikli hissetmek? Eğer ardında *beni daha büyük görmelilerdi, ama göstere-medim* tafrası yoksa? Nedir? Kibirdir, evet. Bunu acı acı idrâk ediyor, *Ne ayıp bana* diyordu dokunaklı dokunaklı. Mustarip olmasına gene mustarip oluyordu fakat bu defa dersi o ismi lâzım değil kişi kadar ustaca anlatamadığı için değil, dersi o ismi batasıca kişi kadar ustaca anlatamıyorum diye üzüldüğü, utanıp kahırlandığı, kendini ondan noksan hissettiği için. Basbayağı kibirdi bu, başkaca hiçbir şey değil. *Ne ayıp!*

“Büyük Ustaa! Ustacım!” Altın sarısı zülüflerini kulaklarının arkasına sıkıştıran küçük melek diğer küçük meleklere bakıp “Duymuyor yaa!” dedikten sonra tekrar seslendi dalıp gitmiş Mikail’e:

“Ustaa... Aloo!”

Ona bakan yoktu, hepsinin gözü yeni Büyük Usta'daydı, durduğu yerde güzelleşen, güzelleştikçe devleşen, devleştikçe tekrar güzelleşip tekrar devleşen bu güzeller güzeli büyük melekte. Bekledi bekledi, "Yok kardeşim, duymuyor da duymuyor, gitti gene bu!" dedikten sonra oturup emsâlsiz güzellikteki kadim meleğe hayran hayran dikti gözlerini, kaldığı yerden manzaranın tadını çıkarmaya devam etti.

Mikail!

O bulutlara güneşlere hükmeden, o suyu fırdöndürüp dağdan bayırdan aşırın, o yazı güzü, o baharı kışı eşsiz menendsiz bir insicâm ile hizâyâ sokan, o arı duru, o ıslıl ıslıl, o hırçın, o savaştı, o öfkesi burnunda gazabı gözünde, o hid-detü ayrı güzel, cevri ayrı güzel, cefası ayrı güzel, her şeyi her şeyinden güzel, o güzeller güzeli, o en güzelden de güzel melek!

Nasıl güzeldi Allah'ım!

Gerilmiş yay gibi kaşlarıyla, Kevser sazlıkları kadar uzun ve kıvrık kirpikleriyle, kimi zaman gece mavisî, kimi zaman yeşim yeşili, kimi zaman safran sarısı, kimi zaman opal siyahı, kimi zaman mus grisi gözleriyle, lâleler kadar biçimli, kâh alev kırmızısı, kâh transparan pembe, kâh böğürtlen şiresi moru dudaklarıyla, çekici, simetrik, küçük ve kalkık burnuyla, çarpışmaya hazır bir koçbaşı gibi çıkık, kalkık, sert hatlı çenesiyle nasıl güzeldi! Pelagornis sandersi kanatları kadar geniş omuzları, uzun, zarif parmakları, selvi gibi boyuyla nasıl güzel.

"Çok güzel yaa!" dedi içlerinden biri.

Harâretle destekledi melekler korusu:

"Çok güzel!" Bunu hep derdiler.

Derslikte lir sesi yankılanmış gibi olunca Mikail irkilerek sıyrıldı daldığı düşüncelerden. "Efendim canım?" O malûm şahsın meleciklere hep 'canım' diye hitâp ettiğini işitmişti birkaç sefer. Ve bol bol devrik cümle kullandığından da haberdardı elbette. Devirdi: "Canım efendim?" Rastgele bir melek seçmiş, ona sesliyordu.

Küçük melek omuz silktili.

"Ben bir şey demedim."

"Peki." Gözleri günışığına yeni kavuşmuş safirler kadar lacivert bakıyordu şimdi. Bu eşsiz manzaraya şahitlik eden bir kısım minik melek hafifçe inledi. "Bugünkü dersimizin ne olduğunu hatırlıyor musunuz bakalım?" *Hayır hayır, böyle sorulmaz! O olsa başka türlü sorardı. Kışkırtarak; kışkırtırken öğreterek.* Acele acele ekledi: "Kesin hatırlayamıyordursunuz siz?" Kışkırtıcı Didaktik de olsa olsa bu kadar olurdu, daha ne olsun. "Nereden hatırlayacaksınız! Hıh!"

Ön gruptaki melekler kikirderken biri parmak kaldırıp konuştu:

"Daha demin söyledin ya Büyük Usta. Sonra da daldın gittin, bizi burda unuttun ya. Dersimiz 'Sebep'. Niye hatırlamayalım, tabii hatırlıyoruz."

Mikail sinirlenmişti. Her zaman çok kolay sinirlenebiliyordu, en iyi yaptığıın şey nedir diye sor, budur: Sinirlenivermek. "İyi tamam..." dedi sertçe. "Hatırlıyorsunuz, anladık. Hem kaç defa söyleyeceğiz size, büyük usta küçük usta ortanca usta falan yok artık, sizi bana bu sıfatla hitâp etmekten son kez men ediyorum. Aksi takdirde karışmam." *Demek gene dalmışım* diye geçirdi içinden. Kendine esef ediyordu ama elden ne gelir! Tüm zamanlarda çok kolay sinirlenebildiği gibi son zamanlarda çok kolay da

dalabiliyordu maalesef. "Eveet..." dedi kendini gülümsemeye zorlayarak. "Sebepe... Nedir sebepe?" Orta sıradaki toy meleklerden biri parmak kaldırıp duruyordu deminden beri. Başka zaman olsa bu konuşurken hop oturup hop kalkıyor diye sinirlenirdi ama şimdi sevindi. İlgiyi çekebilmişti demek. "Söyle güzelim, söyle canım."

"Büyük Ust... Pardon... Mikail... Aksi takdirde ne yaparsın?"

"Neyi ne yaparım?" Mikail'in aklı karışmıştı. "Neyē aksi takdirde ne yaparım yani?"

Küçük melek, "Dedin ya..." dedi sağa sola hafifçe sallanarak; "Bizi son kez men ediyormuşsun da aksi takdirde karışmazmışsın ya. Diyelim şasırp Büyük Usta dedik sana. Ne yaparsın yani?"

Mikail'in gözleri grileşti birden. Tepesinin taşı attı mıydı gözlerinin rengi de atar, kâh Azrail'in tırpanının parlak grisine dönerdi, kâh fırtına bulutlarının elektrik yükü grisine. "Ne yaparım biliyor musun..." Hiddetlenmiş, gazaba gelmişti, içinde yanardağlar püskürüyor, güzel gözleri grilerden gri beğeniyordu. "Adamı çok fena yaparım ben!" Kükredi. "Hele bir daha demeye kalkın!" Lâfını bitirir bitirmez, elinden geldiği kadar benzetmeye çalışarak İblis gibi döndü kendi etrafında; eteklerinin bilhassa onun savurduğu gibi uçuş uçuş savrulmasına dikkat etmişti. *İyi oldu, evet* diye düşündü. *Gayet iyi savurdum, o olsa anca bu kadar savurabilirdi.*

Fakat sorguyu etekleri kadar savuramamıştı henüz. Şimdi de "Nasıl yani?" diye soruyordu aynı melek. Kafasını toparlamasına bile fırsat vermiyordular. Kalabalık derslikten de pek çok parmak kalkmaya başlamıştı ilâveten, gözlerde hep aynı soru. Yetmedi, mırıldanmalar başladı.

“Bize fenalık mı yaparmış?”

“Nasıl yani fenalık yaparmış?”

“Melekler fenalık yapabilir mi?”

“Yok yaa, nerde yapacak? Saçmalıyor işte.”

“Öğretse de biz de yapsak madem.”

“Ama sinirlerine de hiç hâkim olamıyor canım bu.”

“Evet evet. Esas Büyük Usta böyle kapıp koyvermezdi.”

“Git be! Nerde ooo, nerde bu!”

“Fakat sinirlendiği zaman da ayrı bir güzel oluyor, fark ettiniz mi?”

“Evet evet, her hâli ayrı bir güzel zaten.”

“Çok güzel canım, çok.”

“Ay biraz daha sinirlense de biraz daha güzelleşse.”

“YETEEERRR!”

İlkin biri bağılıyor sandı Mikail, tam kim o bağırان diye-
cekti, sinerek dudaklarını büzüveren, ağladı ağlayacak mele-
ciklerin korku dolu bakışlarını görünce kimin bağırdığını an-
ladı. Kendi tabii, hem de avaz avaz. *Çok erken sinirlendim bu*
defa. Olmadı, yakışmadı diye geçirdi içinden. Derhâl bir şeyler
yapıp toparlaması lâzımdı. “Bilin bakalım niye bağırdım ben
şimdi?” dedi, zoraki gülümseyerek. Cevap beklediği falan
yoktu ama vakit kazanmak için cevap bekliyormuş da onun
için sormuşmuş gibi müşfik müşfik bakmaya başladı incin-
miş öğrencilerine. Hem bakarsın o arada biri çıkar, bunun ak-
lına gelmeyen bir sebep buluverirdi, belli mi olur? Bekledi
bakarak. Çıt yoktu. Az daha bekledi, sonra az daha bekledi.
Gene sinirlenmeye başlıyordu ağır ağır, niye susuyordu bun-
lar? Azıcık daha bekledi âsâbını dizginlemeye çalışarak. Ha-
yır efendim, kızmış ve yanlış yapmıştı, daha da kızmayacaktı.
En azından belli etmeyecekti kızdığını. Isınmış kömür ütü

gibi dolaşamazdın Cennet'in dersliğinde, sakın olacaktın. Hâlâ kimsenin parmak kaldırmadığını görünce dişlerini sıkıp son bir gayretle şen şakrak bir vücut dili takındı, az önce o saçma sapan soruyu soran meleğe döndü. "Sen söyle canım bakalım. Niye bağırmış olabilirim ben?"

Melecik çok ürkek bakıyordu, dudakları da hâlâ sarkıktı. Omuz silkti.

"Bana ne!"

Al işte! Gel de dellenne şimdi. *Şeytan diyor, şunun üstüne atladığın gibi şöyle omuzlarından tutup... Silkeleyeee silkeleyeee...*

Hayır hayır. Yapmayacaktı. "Aa, olur mu ama?" dedi bağır bağır çıkmak için yırtınıp çırpınan sesini zar zor yumuşatarak. "Dersimizle alâkalı bir şey yapıyorum burada... Bir... Ee... Drama. Niçin bağırdım, hadi bir tahminde bulun." Bir tahminde bulunabilse kendi bulunacaktı. Küçük melek düşünürmüş gibi kaşlarını kaldırıp kaldırıp indirirken o ciddi ciddi bir tahminde bulunmaya çalışıyordu. "Hadi söyle meleşim, neden bağırmış olabilirim?" *Neden neden neden?*

"Söylerim ama kızmayacaksın."

Sakinleşmişti sanasın Mikail, öyle hissediyor, *isteyince oluyor işte* diye düşünüyordu, *nasıl kaybedebildim kontrolümü, şuncağızları nasıl kıyıp da incitebildim? Ne ayıp bana!* "Canım kızar mıyım hiç, onu da nerden çıkarıyorsun, söyle hadi, kızmayacağım."

"Söz ver."

Tam *bana baaak* diye kükrüyordu ki birden gelse gelse şeytanın aklına gelecek bir açıklama geliverdi aklına. Ne diyeceğini bulmuştu. O sevinçle rahatlayıp şurasına kadar yükselen öfkesini bastırdı. "Söz söz!" dedi gülümseyerek. "Hadi söyle... canım!" Gülümsemesi gözlerine erişmemişti,

gözbebekleri hâlâ gri bakıyor, Azrail'in ışık almış tırpanı gibi çakıyordu. "Niye bağırdım sence bence... Sence ben?"

Küçük melek dizlerini karnına çekti.

"Fenalık yapmak için." Sesinde korku vardı.

"Hayır canım!" Ne diyeceğini buldu ya, tepeden tırnağa tebessüme kesmişti güzel melek. "Kesinlikle hayır." Her yeri gülüyordu, gözlerinin içi dahil. Çok güzel gelmişti aklına. "Bağırdım, çünkü bugünün konusu SEBEP. Yani dersimizin konusu diyorum. SEBEP. Evet. Bakın, ben bağırdım..." Büzük dudaklı meleği gösterdi, "...ve bu kardeşiniz ağlamaklı oldu. İşte ben buna SEBEP oldum..." Dosdoğru o meleği işaret eden ince uzun parmakları yerinde duramıyor, havada dans ediyordu artık, iyice rahatlamıştı. "Önce ne yaptım? 'Adamı çok fena yaparım' dedim ve hepinizin şaşırıp mırıldanmasına SEBEP oldum. Ya sonra? Evet, sonra da sanki mırıldandığınız için bağırıyormuş gibi yaparak çok yüksek sesle bağırdım size. Yani benim bağırıma SEBEP olan şey sizin mırıldanmanızmış gibi yaptım. Peki, ya daha sonra? Şu güzel melecik ağlamaklı oldu sonra, çünkü ben bağırdım ve bu defa da onun incinmesine SEBEP oldum. Birçoklarınızın incinmesine SEBEP olduğum gibi. Anladınız mı şimdi neymiş SEBEP?" Ne de güzel anlattım diye düşünüyordu, ben de az anladığımı değilim ha. İblisim de büyük ustaymış da oymuş da buymuş. Gelsin de benim kıvrırtı bildiğim gibi kıvrırtın bakalım. Pöh! "Hadi bakalım..." dedi neşeyle, "Demek ki neymiş SEBEP denen? Kim söylemek ister?" Çoklarca parmak kalktığını görünce duygulandı. İşte bu kadar! Böyle anlatılır bir ders. "Sen söyle meleğim." Minicik melek ayağa kalkmaya yeltendi. Pek şekerdi. "Kalkma kalkma. Oturduğun yerden söyle."

“Söylemek için kalkmıyorum ki ben, yer değiştirmek için kalkıyorum, zaten oturduğum yerden söyleyecektim.” Doğrulup beyaz harmani denizinde ilerledi, az ötedeki bir arkadaşının yanına tüy gibi süzüle süzüle çöküp bağdaş kurdu.

Terbiyesize bak yaa diye düşünüyordu Mikail. *Saygısız bak yaa!* “İyi tamam...” dedi yenikten köpürmeye başlayan öfke-siyle cebelleşerek. Bu kadar güzel manevra yapmışken batırmayacaktı işi. Sakin kalacaktı. “Söyle ne söyleyeceksen.”

Minik melek söyledi:

“Sebeup, olmuş olan bir oluşun veya oluşumun olmasına yol açan şeydir, başlangıçla sonun arasındaki illiyet bağı. Budur yani.”

Şaşırdı büyük melek.

“Aferin be!” Kendini tutmasa gidip yanağından makas alırdı şunun. “Ne de güzel çalışmışsın dersini...” Cennet’in yeşil çayırlarında beyaz papatyalar gibi serilip gitmiş sayılamayacak kadar çok melecige döndü, eteklerini haşmetli bir edâyla savurmayı da ihmâl etmemişti. “Hep derim, gelmeden önce çalışın. Bakınız, arkadaşınız ne güzel çalışmış, sular seller gibi öğ...”

“Yoo. Çalışmadım ki ben.”

“Efendim?” *Bak yaa!*

“Çalışmadım diyorum. Niye kendi kendime çalışayım ki hem? Senin öğretmen gerekeni kendim öğreneceksem senin dersine niye geleyim?”

Mikail’in avuçları kaşınıyordu. İnci dişlerini sıkabildiği kadar sıkı, dudaklarını söz geçirebildiği kadar gerip gülüm-süyormuş gibi yaptı.

“E güzel yavrum, çalışmadınsa nasıl bildin peki?”

“Üüü!” diye ünledi melekler korosu, sonra da hadsizsin

biri öşbe öşbe öttü aralardan bir yerlerden: “Bizim Büyük Ustamız çok güzel anlatıp öğretmişti bize sebep nedir. Sen boş yere anlatıyorsun, çoktan biliyoruz ki biz zaten.”

Mikail’in başı döndü.

“Öyle mi?” Gururu kırılmıştı, ki gururdan Allah’a sığı-
nırdı elbette, ama kırılmıştı işte, yalan mı söyleyecek, içinin
duvarlarına kaba dalgalarla taarruz eden hiddetini zaptet-
mekte enikonu zorlanmaya başlamıştı. Ama son kozunu oy-
namamıştı henüz. *Dur sen* diye fokurduyordu, *göstereceğim*
şimdi size hangi usta daha büyükmüş! Göreceksiniz! Çok çalış-
mıştı bu kısma. Talebelerini sebep nedir deyip –ki bilemeye-
ceklerini zannediyordu lâkin bilmiştiler, varsın olsun– sonra
da güzel güzel açıklayıp çok önemli bir şey olduğuna bir iyi
inandıracak, hemen arkasından da Yaratıcı Yıkım didakti-
ğiyle “Hiç de önemli değil,” deyip yerle bir ederek dersi bir
tamam öğrenmelerini sağlayacaktı. “Demek Büyük Ustanız
çok güzel anlattı, öğretti size ha?” Oh oh oh, bitti gitti işte
diye düşünüyordu, şimdi neye uğradıklarını şaşırarak, bana bir kere
daha hayran olacaklar. Niye o kadar öfkelenim ki boştan yere gene
ben? Bir de devrik cümleyle vurgulayacaktı tuzak sorusunu,
olmuşken tam olsun: “Büyük Ustanız demek öğretti çok gü-
zel ha?”

“Eveeeettt!”

Zamanı geliyordu, şimdi alacaktı akıllarını. “Çok mu önem-
li bir şeymiş sebep? Böyle mi dedi Büyük Ustanız?” Eteklerini
yeldire yeldire bir yürümesi vardı! Bir bakışı vardı melecikle-
rin öğrenme tutkusuyla dolu güzel yüzlerine! Ve kendi
zekâsına, azametine bir takdiri vardı! Gururdan Allah’a sığı-
nırdı tabii ki. Ama doğruya da doğruydu lütfen, kim bir dersi
bu derecede kıvrak ve kışkırtarak anlatmayı başarabilirdi?

“Öyle mi güzellerim? Çok mu önemliymiş meğerse sebep?” Çalılımlı çalılımlı devam etti melek denizini yarmaya. Şimdi gene “Eveeet!” diye yeri göğü inletecektiler, bu da o zaman *orada durun işte* diyecekti, *hiç de önemli değildir, Büyük Ustanız yanlış öğretmiş size*. Bekliyordu cevaplarını, son darbeyi indirmeye hazırlanıyordu. “Evet?” dedi beklediği cevabı da kasıtlı, “Bekliyorum cevap. Çok mu önemlidir sebep? Önemli miymiş yani? Böyle mi buyurdu Ustanız? Durun durun, bekleyin az.” Ellerini orkestra şefi gibi kaldırdı omuzları hizâsına, “Bekliyor, bekliyor ve ben işaret edince, hep beraber veriyorsunuz cevabınızı.” Ellerini az daha kaldırdı. “Ama hep beraber, tamam mı?” Rüya gibi bir piruet eşliğinde eteklerini lifalif savurarak döndü kendi etrafında. Zarif parmaklarını zarafetle indirirken “Hadi!” diye seslendi, “Şimdi!” Şu kutlu derslik nasıl da çınlayacaktı “Eveeeet!” diye.

Kutlu derslik çınladı:

“Haayııırr!”

“Efendim?”

Kutlu derslik hem çınladı hem inledi bu defa:

“Haaayııııırrr!”

Avurtları ayrı, şakakları ayrı oynuyordu güzeller güzeli Mikail’in, gözleri kaynak almış nitrat grisine dönmüştü. Kendi etrafında humbıl hımbıl, abullabut abullabut dönüp oradan buradan bir kere daha esmeye başlayan mırıltıları işitmemek için elleriyle kulaklarını kapattı. Ama o bir melekti, yapmak için yaratıldığı şeyleri yapamaması mümkün değildi, işitiyordu.

Acı acı işitti.

“Bunun da hiçbir şeyden haberi yok canım. Sebebi önemli bir şey zannediyor.”

“Bir de diyor ki hadi hep beraber falan. Aklınca bizi kışkırtacak.”

“Hey yavrum hey! O metodolojinin mucidinden ders almışız biz. Sen kimsin!”

“Büyük Ustamız vardı bizim be.”

“Di mi? O her şeyi ne de güzel öğretirdi.”

“Bu hiç yaa! Fıs bu fıs!”

“Anca güzel olmasını bilsin.”

“Ama güzel gerçekten herif, bunu da kabul etmemiz lâzım.”

“Yok yok, güzel, ona bir şey dediğimiz yok.”

“Güzel ama saf işte. Tıngır tıngır.”

Kendini sağdan soldan, alttan ve üstten ucu mıhlı üvendirelerle dürtükleniyormuş gibi hissediyordu koca melek, canı acıyabilse acırdı. Olduğu yerde sarsak hareketlerle dönüyor, ne diyeceğini, ne söyleyeceğini bulmaya, dıgıdık dıgıdık basmış gitmiş dersin ucunu yakalamaya ve dersi batsın, o hadi gene neyse de, çok daha önemli bir şeyini, itibârını kurtarmaya çalışıyordu. Dağılmıştı, o kadar ki, sinirlenemiyordu bile. Aklına bir şey geliyormuş gibi oluyor, çekingen çekingen yaklaşırken küçük meleklerin mırıltılarından korkup kaçıyormuş gibi oluyordu. Bir sussaydılar!

Ama susmuyordular.

“Kıh kıh kıh. Kışkırtıcı Didaktik parçalayacaktı, cevabı alınca kendi parçalandı. Kıh kıh...”

“Nasıl da mors oldu ama?”

“Mars değil miydi o?”

“Küçük Usta diyelim buna bundan sonra!”

“Yok yok, Güdük Usta bence.”

“Nasıl da güzel yazık!”

“Güzelse güzel. Bilmediğin işe karışmayacaksın kardeşim. Biz mi dedik gel anlat?”

Neyse ki sinirlenmeye başlamıştı. Hiç yoktan iyiydi. Melekler topallamazdı ama aksıyormuş ve topallıyormuş gibi geliyordu ona şimdi. Taze taze çıkmış gelmiş öfkesi bir gidip yerini dipsiz kuyular kadar derin bir mahcubiyete bırakıyor, o anlarda gözleri solmuş lavanta moruna dönüp sönüyor, bir gelip o dipsiz kuyunun dibinden volkanlar gibi yükseliyor, o anlarda da feldispat grisine dönüp şimşek gibi çakıyordu. “Tamam!” dedi ne kadar sakın diyebildiğine kendi de çok hayret ederek. “Tamam çocuklar. Mırıldanmayı şey yapın da aydınlatın bakalım beni. Neden önemli değilmiş sebep?” Sayılamayacak kadar çok parmak kalkınca daha da mahcup oldu. “Sen söyle.” *Burdaki en cahil melek ben miyim yahu* diye düşünüyordu. “Sana diyorum sana. Kalk da konuş, yaymışın sağını solunu, kalk, saygılı ol.”

Sözlüye kaldırılan küçük melek ağzının içinden “Demin kalkma diyordun, şimdi kalk diyorsun, ne dediğini kendin de bilmiyorsun,” diye mıkırdana mıkırdana kalktı. “Çünkü...” dedi, “Hiçbir sebep kendi başına bir olayın, bir şeyin, bir varlığın veya yokluğun sebebi değildir de ondan. Her sebebin bir sebebi vardır da ondan...” Takır takır saydırıyordu hınzır. “Bir sebebin hakikatte neye sebep olduğunu hiç kimse bilemez de ondan... Çünkü bir sebebin gerçekten de sebep olup olmadığını Yüce Allah’tan başka bilen yoktur da ondan... Çünkü bütün sebepler sonunda gidip tek bir sebebe dayanır da ondan... Ve o tek bir sebep sadece levh-i mahfuzda kayıtlıdır da ondan... Ve dahi levh-i mahfuzda erişebilmek biz kullara ezelden ebede yasak edilmiştir de ondan...” Daha da saydıracak gibi durup bekledi bir müddet, sonra vazgeç-

miş gibi bir el hareketi yapıp "Kısacası..." diye devam etti, pek eke, pek öşbe, pek bilgiçti, "... bulunması ve bilinmesi mantiken mümkün olmayan o yegâne sebebin ne olduğunu bilemeyip bulamadıktan sonra aradaki vırt zırt sebepleri bil-sen ne çıkaaar, bilmesen ne çıkar?" Pek ukalâydı, ama pek. "Hiçbiri sebep değil ki!" Pek küstahtı. "Değil işte."

Demeyecekti, kendini tutamadı Mikail, dedi:

"Nasıl değilmiş sebep?"

Bastıra bastıra, "Değil de ondan..." dedi bilgiç şey, "Bak anlatayım. Meselâ bir olayın oluş veya bir varlığın varlık se-bebini ararsın ararsın, sonunda da bulup *işte de bunun sebebi buymuş* dersin, sonra bir de bakarsın birileri çıkmış soruyor: *Peki, ya onun sebebi neymiş?* İyot gibi kaldın mı açıkta? Kal-dın. Hadi bakalım, sıvadin kolları, o sebebin de sebebini bul-dun diyelim. Bu sefer de ben sorarım: *Onun sebebi neymiş?* Hadiiii, gene kalırsın. Diyelim pes etmedin, üstüne de azmet-tin, onun bile sebebini buldun. E gene sorarım... Dellendin, çıldırdın, kafaya koydun, dibine kadar gideceğim dedin, başladın geri geri gitmeye. Git buldun, git buldun, git ba-bam git, bul babam bul, gittikçe daha bul, buldukça daha git, Elest Bezmi'ne kadar git. Orda sormayacaklar mı sana? *Se-bep?* Hık dedin kaldın mı? Kaldın. Neye yaradı buldum et-tim dediklerin? Hiç. Sonuç bu yani. Sebep mebep hikâye, önemsiz, tırvırı bir şey. Bu kadar önemsizse nasıl o kadar önemli olabilir, di mi?" Sağa sola sallanıyor, kâh kâküllerini kâh zülüflerini parmağına dolayarak kırgın kırgın bakıyor-du Mikail'e. "Oturabilir miyim artık?"

Otur diyecek hâli yoktu Mikail'in, eliyle kaba saba bir işaret yaptı.

"İyice kabalaştı bu!" dedi küçük melek otururken.

Mırıltılar gene yükselmeye başlamıştı.

“Ayıp yaa! O nasıl bir el hareketi öyle!”

“Hem biliyor musunuz diye soruyor, hem de biliyoruz dedik diye bize bozuluyor.”

“Bilmeden etmeden ders vermeye kalkmayaymış madem. Otursun da kendine bozulsun.”

“Ben bu derslerden hiç verim alamıyorum şahsen.”

“Ben de...”

“Ben de...”

“Ben de...”

“YETEEERRR!”

Kendi sesinin bu kadar gürleyebileceğini bilmiyordu kadim melek.

Mırıltılar kesiliverdi.

“Dağılın, gözüm görmesin.”

Dağıldı melecikler. Cennet’in yegâne dersliği tül tül uçuşan ihramlar yüzünden bir an için yel kaldırmış hindiba tarlası gibi beyaza kesti, hemen sonra sonsuzca uzayıp giden bir yeşillik kaldı orta yerde. Bir de bir başına o kadim melek. Mikail.

Düşünmeyecekti.

Tebliğ Düzlüğü’ne doğru koşmaya başladı. Birini bulamasa birini bulurdu orada arkadaşlarının. Gidip gene dert yanacaktı. Başına gelecekleri biliyordu, daha görür görmez “Gene mi olmadı dostum?” diye seslenecektiler, sonra bu “olmadı” diyecek, onlar da üzülme müzülme falan filan işte. Ama olsun. Dost sesi duymaya ihtiyacı vardı. Ne derseler desinler.

*“Kün!” buyurdun, her eşyayı yetirdin,
Mevcûdâtı kemâline getirdin,
Yaptın arşı kürsü, çıktın oturdun,
Düşürdün bir büyük kavgaya beni.*

Dertli

Elest Bezmi’nden bu tarafa bilinen yegâne varlık âlemi olan Cennet’te esenlik içinde yaşayıp giden Cennet canları, ilkin Âdem’in aralarına katılması, bilâhare Büyükelçi Cebrail’in, “Aramıza yeni bir can katılmıştır, adı Âdem!” diyerek ilâhî vahyi nakletmeye başlamasıyla heyecanlanmış, devamen “O Âdem ki Yüce Allah emri ile buradaki canlardan bir can olmak, Yüce Allah rızası için ilelebet burada hayat sürmek maksadıyla yaratılmıştır!” duyurusuyla ürpermiş, derken “O ki fitrat malzemesi farklı, yaradılış gâyesi farklıdır. Ne bir hayvan, ne bir bitki, ne bir böcektir o. Asla bir melek de değildir! Bambaşkadır! İnsandır! İnsandır! İnsandır!” tebliğiyle neye uğradığını bilememiş, devamla “O ki etten, o ki kandan ve kemikten, o ki topraktan, yosundan ve sudan hâlk edilmiş, o ki her çeşit pıhtıdan ve plazmadan ve gönülden ve yürekten vâr edilmiş, o ki ruhu O’nun

nefesiyle şerefyâb edilmiş, bedeni bieydin O'nun tarafından vücûd edilmiş, fıtrat harcına bir miktar hayır, hayrın yanına o miktar şer katık edilmiş..." ilâmıyla yabani fiğ kümeleri gibi sağa sola yatıp dalgalanmış, son dalganın kaldığı yerden berdevam "... ve varlığına sevap ve günah katılmış ve birbiri ile aynı miktarda iyilik ile kötülük bu hamurla karılmış, bu paçala sadâkât, bir o kadar da ihânet ilâve edilmiş, dürüstlük eklenmiş de dürüstlük miktarınca yalan ve riyâ, kibir konmuş ve fakat ilâhî ölçekte darası alınarak ona denk tevâzû illâ ki katılmış, buna doğruluk ne kadar ulandıysa bir o kadar da eğrilik, buna müminlik ne kadar ulandıysa bir o kadar münâfıklık, buna elbette iffet ve elbette iffet kararınca iffetsizlik raptedilmiş, hülâsâ o Âdem'in fitrî varlığı, müspet değerler nispetince menfi değerler ihtivâ etmek esâsı üzerine binâ edilmiştir!" nidâsıyla susmuş pusmuş, devamden dile getirdiği muhtelif tarif vahiyleriyle hâlden hâle geçmiş, en nihâyet "VE BİZ CENNET VARLIKLARI ONA SECDE EDECEĞİZ!" hitâmıyla şaşakalmıştılar.

Şaşakalanların başında Büyük Usta nâm Azâzîl vardı malûm. Yazık, "Nee? Et mi dedi bu?" deyip yakıcı bir kibre kapılarak bu pıhtıdan, tortudan, kandan hos ve hofalaktan mamûl varlığa ziyâdesiyle haset edip palayı sıyırmış, Âdem'in maskesini indirmek, meleklerin tümünün, tümünün olmasa bile bari büyük meleklerin, hadi o da olmadı diyelim, en azından bizzat kendisinin insan denen o rezil et ve çamur topağından çok daha üstün olduğunu ispata yeltenip yol vurmaya kalkmış, Âdem'i kısmen yoldan çıkaracağım derken kendi tastamam yoldan çıkmış, rezil rüsvâ olmuş, sefil zelîl olmuş, kelek kepaze olmuş, permeperişan olmuş, rütbesi tenzil edilip nâr-ı semumdan mürekkep bir

cin olmuş, tekrar tenzil edilip isli pisli bir şeytan olmuş, bâtılda ısrar edince bir daha tenzil edilip İblis olmuş, hazır olmuşken Âdem'i de iğfâl edip kendine benzetmiş, onunla birlikte Cennet'ten sepetlenmişti.

Evet.

Sepetlenmesine sepetlenmişti İblis, fakat habis varlığı çı-ban gibi sıkılıp patlatılırken ifrâzâtı da ortalığa saçılıp sepe-lenmiş, benzetmek gibi olmasın, o gül yüzlü cânım Cennet'i sivilceli bir ergen suratına çevirmişti. Hiç şüphe yok ki Yüce Allah emri ile orada kalmıştı o ifrâzât, değilse nasıl kalabilsin?

Kalmıştı nitekim.

Yapış yapış bir salgı gibi kalmış, yokluğu belli olmayan bir yokluk gibi kalmış, Hüdâ-i Hikmet, aynı anda hem hoş hem nâhoş bir hâtıra gibi kalmış, akıllarda fikirlerde zihin-lerde kalmış, orta yerde bir kocaman soru işareti çengeli gibi kalmıştı.

Ve kalacaktı; Allah'ın suâlleri sonsuz. Kalacaktı ve bakıla-caktı bakalım, bir vakte kadar Azâzîl'in talebesi olmuş olan küçük melekler, fokur fokur şekk ve şüphe kaynayan bu anar-şik necâsete bulaşacak veyahut bu kadim lekenin arı duru ruhlarına bulaşmasına izin verip yoldan sapacak mıydılar.

*Dostum dostum güzel dostum
Bu ne beter çizgidir bu
Bu ne çıldirtan denge
Yaprak döker bir yanımız
Bir yanımız bahar bahçe.*

Hasan Hüseyin Korkmazgil

Bakılmıştı nitekim ve hâlen bakılıyordu. Ve hayır! Hafif-ten sapıtmış fakat tastamam sapmamış, ezelî selâmeti bir miktar kaybetmiş fakat –şükürler olsun– ebedî selâmet içinde yaşamaya devam etmiştiler. Onlara da hak vermek lâzım, ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Zirâ hem yerli yerindeydi her şey, hem de değildi. Hem olageldiği ve sonsuza kadar kalakalacağı gibiydi Cennet, hem de yenikten oluyor, oluşuyor gibiydi. O kurnaz mı kurnaz, kaşar mı kaşar İblis’in taze mi taze ve saf mı saf Âdem’in isyanıyla bir başlamıştı devinmeye, başlayış o başlayış, git git artan bir sürat ve yeğlilikle devam ediyordu. Büyük melekler, Cebrail hariç, sık sık bir araya gelip bunu konuşuyor, sık sık köşelerine çekilip tevek-kül ediyor, kara kara kuruyordular:

“Ne olacak bu işin sonu?”

Bilmiyordular. Devinim devam ediyordu, tek bildikleri bu.

Adam, o Azâzîl, o Şeytan, o İblis göz önünden çekilmişti çekilmesine ama kumunun, çamurunun, balçığının, batağının ve çirkefinin büyük bir kısmını orta yerde bırakarak sel gibi çekilmişti. Ayak altından kaldırılmıştı kaldırılmasına o mendebur, ama çerçöp kaldırılır gibi kaldırılmış, hırt hışır kaldırılır gibi kaldırılmış, yalaş bulaş olmuş süprüntü hofalakları kaldırılır gibi kaldırılmıştı; o ki, kendi gitmişti ama süpürge sadmelerinin şiddetinden toru tozu havada salınıyordu ısrarla.

Derin derin düşünüyordular, “Ne olacak bu işin sonu?”

Bilmiyordular daha neler değişecek Cennet’te, birbirlerinden başka kimseye de soramıyordular, akşam sabah oturup gözlemliyordular çaresiz.

Görüyordular, değişiyordu her şey.

Birçok şey değişmişti meselâ, en başta da demografi. Her nüfus bir nüfustu Cennet’te, melek, hayvan, böcek, ağaç, çayır çimen deyip geçtiğimiz her bir ot, çiçek deyip geçtiğimiz her bir bitki. Ve bu tam tekmil nüfus Âdem’le bir artmış, Havva’yla iki artmıştı değil mi?

Âmennâ!

Sonra Azâzîl azmış kudurmuş yol vurmuş, isyan ile köpüren şerrini Cennet’e kıyı bucak saçmış, neye uğradığını bilemeyen bu müstesnâ nüfus epriyip seyrelmeye, azalıp yoğalmaya başlamıştı. Bir güzel mi güzel ceviz ağacı vardı, küt deyip gitmişti meselâ, hadi bakalım, eksildi bir. Kibre kapılan Azâzîl kalkmış gitmiş Âdem’e musallat olmuş, onun dolduruşuna gelen Âdem de kibre kapılarak kalkmış gitmiş Secer Ağacı’na musallat olmuş, *Cennet’te de yasak olur muy-*

muş *canım* deyip bir elma aparmıştı. Yutup yutmadığı ayrı bir bahsin konusu, bir de meyve düşmüştü bu suretle Cennet nüfusundan.

Ve sen misin harama el uzatan!

Sıra cezaya gelmişti.

Âdem geç de olsa düştüğü tuzağı idrâk ile diz çöküp boyun büküp yaş döküp zerre-i miskal farkıyla başı kurtarıırken Azâzîl diklendikçe diklenip en nihâyet çarpılmış, apoletleri sökülüp rütbesi meleklikten şeytanlığa tenzîl, ismi Azâzîl'den İblis'e tağyîr, tebdîl, tâdîl, tahrîf ve tahvîl edilmek suretiyle göçertilmiş, nâr-ı semumdan mürekkep alçaltılmış varlığı baca briketi gibi islenerek Cennet'ten ilelebet sürülmüştü.

Hadi bakalım gitti bir nüfus daha.

Ve fakat devinim sürecektir, bilâhare Âdem'e de yol görünecek gibiydi.

Görünmüştü.

MÜHLET VERİLENLERDENSİN.
GİT VE BİR VAKTE KADAR
O YERYÜZÜ'NDE YAŞA!

O öylece arkasına baka baka gitmiş, hemen peşinden de Havva yola salınmıştı.

Sebep?

İşin sebebini soruşturmaya bir kere kalkacak olursan, sebep sebebi açar, sebep sebebe uçardı. Sen de işin sonunda başladığın yerde bulurdun kendini, hiç başlamamış gibi olur, apışıp kalırdın. O hâlde geçecektin sebebi, sebep nâmına ne varsa hepsinden el çekecek, hepsine yüz

çevirecektin. Söylemesi ayıp, bunu Azâzîl'in Cennet dersliklerinde verdiği konferanslardan biliyordular. Önemli değildi yani sebep, bunu bil yeter.

Ne olduydu son?

Havva da Âdem'le birlikte sürüldüydü.

Düştü mü bir nüfus daha kayıttan? Düştü.

Bitti mi?

Bitmedi.

Peygamber ağaçları gitti sonra. Cennet'in geride kalan senesi bir sabah bir kalktı baktı ki biteceği bile kalmamış o ulu ağaçların. Derken, ağzım yüzüm demeye kalmadan bir daha baktılar, havada karada suda hayat süren ne kadar hayvanat varsa onlar da gitmiş. Ne o denizler kadar büyük cânım megalopslar kalmış Cennet sularında, ne süzüm süzüm süzülen mıgırılar, ne çelik dişli taşısıranlar, ne cengâver berberbalıkları, ne savaşçı kurdeleler, ne avcı barrakudalar, ne hınç dolu kıllı-dişliler, ne akrep kadar zehirli üzgünler, ne kumsokanlar.

Ve hazindir, ne dev ayılar, ne özgelincikler, ne canis lupuslar, ne felis leolar, ne porsuklar, ne mamutlar, ne smilodonlar vardı artık Cennet'in mübarek toprağında.

Cennet semâları da boşalmıştı yazık. Havada göğü bulut gibi örten kanatlarıyla testere dişli pterosauruslardan, microraptorlardan, dimorphodonlardan eser yoktu eser.

Elbette toprağın bağrındaki güzelim böceklerden de öyle.

Ezcümle, hayvanattan ne iz kalmıştı ne toz.

Oturup sayalım demiştiler, kayıttan kaç nüfus düşmüş bilelim. İlkün küçük meleklerden başlamış, say say bitiremeyince oo, daha bunun ağacı var, çayırı çimeni var, hayvanı kurdu kuşu var, sayılamayacak kadar çok böceği var, sonsuza kadar saysak bitiremeyiz deyip vazgeçmiştiler.

Evet!

Gene Cennet'ti Cennet, fakat değişiyordu, bunu sineye çekecektiler, ne yapalım, değişsindi bakalım. Ama her şey de değişir miydi yahu?

Değişirdi.

Dilleri değişmişti meselâ. Kimseciklerin bilmediği tuhaf tuhaf kelimeler çöreklenmişti bildikleri kelimelerin arasına, hançerelerine evvelce işitilmemiş ayırık ayırık bir sesler sinmiş, konuşmalarına bir yakışksız seslenişler, bir uygunsuz hitâplar, bir bozuk gramerler, bir acayip lâkırdılar gelip yerleşmişti. *Lisanımız da değişiyor* demiştiler o zaman.

Karakterleri değişmesindi de...

Ama o da değişiyordu. *Değişim ille de bozulma yönünde olmak zorunda değildir, bakarsın düzelme yönünde de olur* diye düşünmüş, bunu aralarında hevesle müzâkere edip giderek azalan bir ümitle de olsa gözlemlemeye devam etmiştiler.

Ve maalesef değişimin bozulma yönünde ilerlediğini görmüştüler. İz'an, idrâk ve irfânın gözü de yola bakmaya başlamıştı böylece.

Ve sonra küçük melekler!

Ah o küçük melekler! Bir değişmiş, tam değişmiştiler.

O ki, kimi sâbık Azâzîl'e Cebrail'in vahyettiği hâliyle dosdoğru ve bihakkın ve de gayet revâ bir şekilde tiksine tiksine İblis demekte, kimi şaşırmış kalmış, *İblis mi desem Azâzîl mi desem, yoksa hazır ağzım da alışmışken Büyük Usta demeye devam mı etsem* diye düşünüp durmaktaydı. Bir kısım kimileri ise hepten apışmıştı, *Sayın Azâzîl Usta* falan diyor, daha da şaşkalayıp iltifat gönderiyordular arkasından. Bunlara göre, Büyük Usta, nâmu diğer Azâzîl, nâmu diğer Sayın Azâzîl Usta güyâ onurlu bir duruş sergilemişti. Neymiş

efendim? Usta dik durmuşmuş da, o emsâlsiz yaratıcı yıkım dehâsıyla Âdem'in sırtını evire çevire yere yapıştırıp ve fakat nâhak yere tecziye edilip güzeller güzeli Cennet'ten, söylemesi ayıp, def edilmişmiş. Bunlar, bu yoldan çıkmışlar, "Yazık Gün" diyorlardı ustalarına sepet havasının çalındığı o güne.

Gördükçe tepesinin taşı atıyor, "Şaşkınlar sürüsüne döndüler!" diyordu Mikail hışımla.

"Öyle deme dostum." İsrail her zamanki suhûletiyle müdâhale ediyordu. "Ağır konuşuyorsun."

"Ya ne yapayım?"

"Konuşma."

İçten içe Mikail'in haklı olduğunu o da biliyordu. *Hımm* diye düşünüyordu, *Şaşkınlar sürüsü... Doğru bir betimleme... Ama denmese daha iyi olur* diye düşünüyordu. Denmezdi yani. Denmezdi denmesine de, bu kadar da olmazdı artık canım. Hele de iyice şaşırmış şu malûm bir kısım küçük melek önünü sonunu hiç düşünmeden "Yazık Gün!" demiyor muydular İblis'in lâıyğını bulup bir temiz çarpıldığı o mübarek güne! Fitol oluyordu. Nasıl olmasın; eteklerini kâh savura kâh çemreye bilmiş bilmiş dolanıp "Büyük Usta'ya ne büyük haksızlık yapıldı değil mi?" diyordu gafiller, kim olsa fitil olur. Bunu her düşündüğünde ürperip *mercimek kafa*lılar diye düşünüyordu, hemen ardından da nedâmet getirip *böyle düşünmemeliydim* diye düşünüyor, elini Sûr'a atıp *üflesem mi acaba* diye mütereddit bir hâllere düşüyor, sonra emir almadan üfleyemeyeceğini hatırlayıp bir sonuca varamayacağını bile bile düşünmeye devam ediyordu.

Azrail'e ise çok gürültülüymüş gibi geliyordu Cennet. Duyduğu gürültü her zamankinden azdı mantıken, çünkü

nüfus çok daha azdı artık, ama zihni bangırdıyordu ve bunu azaltabilmenin bir yolu yoktu. Gürültü, gürültü, gürültü; korkunç bir gürültü vardı sanki. Dayanamıyor, tırpanına başak biçecekmiş gibi yapışıp şu şaşkın meleciklere doğru hamle etmeye yelteniyor o zaman, birkaç adım sonra yaptığından utanıp *ne yapıyorum ben, kimi biçmeye kalkıyorum* diye düşünerek meyûs bir ruh hâliyle çöküp kalıyordu.

Mikail ise malûm, köpürüyordu sinirinden, sakinleştirebilene aşk olsun.

*Lâmekân şehrinden bu kâna geldik,
Nefholunduk, kevn-ü mekâna geldik.*

Sıdkı Baba

Azrail'in buz mavisi gözleri, aynı anda hem içbükey hem de –Hüdâ-i hikmet– gene aynı anda dışbükey tırpanın beri yüzünden toz mavisi gibi yansıyor. Mikail'in yeldire yeldire geldiğini görünce gülümsedi ama gülümsemesinde te-bessüm yoktu. Zaten yüzünde ne teessür, ne memnuniyet, ne öfke, ne neşe olurdu onun, sadece yüz olurdu, hepsi o. *Gene çaresiz bir hiddetle apıra köpüre geldiğine göre kesin gene ağız dolusu dert yanacak* diye düşünüyordu. Düşüncelerinde ne tespit vardı ne teşhis, ne övgü vardı ne yergi; varsa yoksa düşünce. Mutad sorusunu sordu:

“Gene mi olmadı dostum?” Sorusunda soru yoktu.

Uzaktan, “Olmadı!” diye kükredi Mikail. Hızla yaklaşıyordu. “Gene olmadı gene olmadı.” Tökezledi.

“Aman dikkat!” Telâşında telâş, uyarısında uyarı yoktu; Azrail'di o, onun olduğu yerde ondan başka hiçbir şey yoktu.

Mikail bozuntuya vermeden toparlanıp iki uzun ve zarif adımla arkadaşının sağ yanında bitti. Klasik konuşma

başlıyordu, kendini ne yapıp edip evvelce hiç şaşmayan bu yandım alamadım konuşmasının rotasını değiştirmeye hazırladı. Çok kararlıydı. Bu defa da aynı konuşmaları yapıp, bu defa da aynı hakaret gibi iltifatlara göğüs gerip, bu defa da aynı evvelki seferlerde döndüğü gibi kös kös geri dönme-yecekti. Yeterdi artık. Hem meselenin bir kere daha geçiştirilmesi değil, bir an evvel vuzûha kavuşturulması gereki-yordu. “Gene kaynattılar dersi,” dedi hır hır. Böyle demeye-cekti güyâ. Bu böyle derse o da öyle derdi ve konuşma gene her defasında gittiği yere gider, her defasında bittiği yerde biterdi. Güzergâh mı rota mı yolculuk planı mı seyrüsefer mi geçek mi estek mi köstek mi ne karın ağrısıysa artık, de-ğiştirmek zorundaydı. Kendine de hiddetlendi. Cebrail Bey malûm, ağır soydan ince boydan olduğu için pek tenezzül buyurup da inmezdi aralarına ama hiç olmazsa İsrail de bu-rada olsaydı keşke de hep beraber konuşsalar enikonu, o zaman başka türlü konuşmak, akışı akması gereken yöne çekmek daha kolay olurdu. Etrafına bakındı, yoktu arkadaş.

“Ee?” dedi Azrail.

Ne demeyecektim ben diye düşünüyordu Mikail. Hatırladı. *Gene ağzımdan girdiler burnumdan çıktılar, beni çileden çıkarmayı başardılar* demeyecekti. Katiyen. “Gene ağzımdan girdiler burnumdan çıktılar, beni çileden çıkarmayı başardılar,” der-ken buldu kendini. Sövmeyi bilse söverdi belki, öyle bir kız-dı kendine. Doğal olarak “Üzülme!” diyecekti şimdi Azrail. Sen böyle dersen o da öyle der çünkü.

Doğal olarak dedi:

“Üzülme!”

İçinden kolaysa gel de sen üzülme diye geçiriyordu savaşı-ların meleği. Bari sus otur, kımıldama ki kadim dostun da çok

kıymet-i harbiyesi olan bir şey dediğini zannetmesin değil mi? Nerdee? Bir de baktı çok kıymet-i harbiyesi olan bir şey demiş gibi kadim dostuna kafa sallayıp duruyor iştahlı iştahlı. Al işte! Devamen ne söyleyeceğini de elifi elifine biliyordu üstelik. "Üzülme!" diye tekrarlayacaktı şimdi gene.

Tekrarladı:

"Üzülme!"

Ve devamla da riv riv riv konuşacaktı; yok sen som ışık-sın da ezeli ve ebedîsin de, vırttırı da zırttırı, höttürü de föttürü. Bu kullandığı kelimelerin çoğunun anlamını bilmiyordu, ama yakıştırıyordu. Bir zamandır bırakmıştı bu ne demek şu ne demek diye sormayı. *Ne demekse o demek* diye düşünüyordu, *geldi dilimize, söyledik, demek ki söylememiz gerekiyormuş.*

"Sen katıksız ışıktan yaratılmış ezeli ve ebedî bir melek-sin..." diyordu Azrail devamla, "Envâi çeşit hinlik, cinlik ve şeytanlıkla iş gören o dumansız ateşten yaratılmış malûm şahıs gibi olamazsın."

İyi bir şey dediğini zannediyordu arkadaş; bu da için için kendini yiyerek *niye duruyorum, konuşma gene aynı yere gidiyor, bir şey yapsam ya* diye diye durmuş, hiçbir şey yapmadan, hattâ bilakis sanki çok hak vermeye ısrarla devam edermiş gibi kafa sallayarak olumluyordu aralıksız. Cabası, arkasından gelecek şeyleri de buz gibi bilerek. Hakaret gibi iltifatları veya iltifat gibi hakaretleri.

Nitekim:

"Sen kiiim, küçük meleklerin dersi can kulağıyla dinlemesini sağlamak için kışkırtıcı didaktik gibi, şaşırtıcı dipsiz didaktik gibi, yaratıcı yıkım ve devrik cümle metodolojisi gibi dehâ dolu birbirinden özel taktikler kullanmak kim?"

Arkadaş... Söylenirdi de böyle mi söylenirdi yani? Biliyordu, hiç olmazsa içini rahatlatmak için söylüyordu Azrail, melekler ancak düşündüklerini söyleyebilirdiler, böyle düşünüyordu da ondan böyle söylüyordu, bunu da biliyordu ama dan dan dan söylenir miydi yahu? *Biraz kenarlarını yuvarla, yumuşat, değil mi* diye düşünüyordu. *Biraz sarıp sarmala sivri lâfları, bir ambalajla, bir usturuyla, bir süsle püsle. Sen böyle söyler-sen biz de ister istemez o malûm şahısla mukayese ediliyor da hâkir görülüyormuş gibi hissedersin kendimizi. O gazla bir sonraki derse gidersek de ister istemez herifi taklit etmeye başlarız!* "Haklısın dostum!" dedi, ki asla demeyecekti sözde, "Çok haklısın."

Öff! Vallahi öf!

Haklısınmış diye düşünüyor öfkeyle, peşinden de *neyse artık* diye düşünüyordu, *olan oldu, demeyeceğimizi dedik, ok yaydan çıktı, geri dönüşü yok, varsın Azrail bu sefer de yüreğime su serptiğini zannetsin. Aaah ah, şimdiki aklı olsa var ya, henüz İblis değil de Azâzîl iken gider yakasına yapıştırdı o Azâzîl denen dümbüğün, -dümbüğün ne mânâyâ geldiğini bil-miyordu elbette-* o mucizevi ders anlatma stratejilerini bir bir öğreninceye kadar da haytta bırakmazdı, sıkıysa öğretmesin buna. Bu ki koskoca bir büyük melekti, koskoca Cennet'in ve Âdem sürgün edildikten beri hâlk edilen koskoca kâinatın yedi iklimi bundan sorulurdu, mâmâfih bir yarım akıllı İblis kadar ders anlatamıyordu, ne ayıp! *Yazıklar olsun* diye hayıflanıyordu ki Azrail'in buzdan serin eli omuz başına dokununca irkildi.

"Bir şey mi dedin dostum?"

"Evet..." dedi Azrail, "Bak kim geliyor."

Mikail, Azrail'in gözlerini takip etti. İsrafil, Yükselen İniş Platosu'ndan aşağı doğru tırmanıp geliyordu. "Hah!" dedi

sevinçle. Hazır üçü bir araya gelmişken bir güzel bastırarak, şu meselenin etraflica bir görüşölüp konuşulmasını sağlayacaktı. Öyle üzölme müzölme, anan yahşı baban yahşı demelerine falan da izin vermeyecekti katiyen. “Diyorum ki...” dedi, “Hazır üçümüz bir araya gelmişken...”

Azrail sözünü kesti:

“Ben de öyle diyorum dostum...” dedi, “Ben de öyle diyorum.” Bir tek şey demesi, denilebilecek her şeyi demek gibiydi.

Mikail de buz kesti bunun üzerine.

*Hayırdır inşallah, gözümü açtım,
Güldüren sen, gülecek sen, gülen sen,
İrfan irfanımı dünyaya saçtım,
Görünen sen, göreceğ sen, gören sen...*

Davut Sulâri

Fauna nâmına ne varsa çekildikten beri canları kolayca sıkılıyordu meleciklerin. Eskiden olsa hayvanatı seyreder, eğlenir, öğrenirdiler, debisi coşlanıp hızlanır, akar giderdi vakit, şimdi sağa bak ağaç çayır ve çimen, sola bak çayır çimen ve ağaç, bak bak sıkılıyor, bıkıveriyordular kolayca. Ötede beride dolaşıp kendilerine meşgale arıyor, bulamıyor, bulamayınca da kâh bir başlarına sessizce düşünüyor, kâh düşünmekten yorulup hepimizin yaptığı gibi düşünceli, bilge biriymiş gibi entel pozlar takınıp ilgi çekmeye çalışıyor, kâh ondan da yorulup komşu gezmesine gider gibi arkadaşlarıyla bir araya gelip fıkır fıkır kaynatıyor, konuşuyor, çekiştiriyor, saçmalıyorlardı. Eskiden olsa çokça oynardılar koşuşa gülüşe, şimdi onu da pek az yapıyorlardı. “Eskiden olsa...” diye başlıyordu bütün konuşmaları, “Aaah ah...” diye başlıyordu. Sözleri iç çekiş, göğüs geçiriş

doluydu, sesleri hasretle sızlıyordu. Yerdeki, gökteki ve su-daki hayvanatı özlemiştiler. Eski güzel peygamber ağaçla-rını, eski güzel günlerini, eski güzel derslerini, eski güzel her şeylerini, eskiden her şeyleri çok güzeldi, eski güzel hocalarını, ustalarını, büyük ustalarını... özlemiştiler.

“Aaah ah, ne güzel derslerimiz olurdu bir zamanlar.”

Küçük melecik, bunu derken sesini kısmış, omuzlarının üstünden sağa sola ve geriye endişe dolu bakışlar atmıştı. “Her şeyi ne güzel anlar, öğrenirdik. Öğrenmediğimiz za-man bile bir de bakardık ne var ne yok öğrenmişiz.”

Hemen yanında oturan bebek yüzlü melek sözü devraldı arkadaşından. “Ve de eskiden olsa istediğimiz gibi konuşur, bir duyan eden var mı diye senin yaptığın gibi sağa sola sin-si sinsi bakmaya ihtiyaç duymazdık.” Boynunu kısıp sağa sola öne ve geriye sinsi sinsi baktı.

İlk konuşan melek bozulmuştu.

“Sen bana sinsi mi diyorsun?” Sinsinin ne anlama geldi-ğini bilmiyordu.

“Sana demiyor...” dedi, çemberin karşı çeperindeki me-lek, “Hepimize diyor.” Omuzlarının üstünden sağa sola ve geriye endişe dolu bakışlar attı. “Şu anda ben de sinsi sinsi baktım meselâ...” Bir taraftan da *sinsi ne demek acaba* diye dü-şünüyordu. “Çünkü niye? Çünkü endişe içindeyim de on-dan...” Az daha kolaçan etti etrafını. Gergindi. “Sorarım size, hangimiz endişeli değiliz?” Sesini iyice alçaltmıştı, fısıldar gibiydi şimdi. “Koskoca Büyük Usta suçlanabilmişse hangi-miz suçlanmayız, söyler misiniz? O suçlandı o, şaka değil, çarpıldı gitti resmen. Bağıra bağıra gitti. Allah için söyleyin, bunu düşünmediğiniz bir tek gün oldu mu şimdiye kadar?” Sözlerinin sohbet çemberinde yarattığı tevettür ve tansiyo-

nun farkındaydı, herkes sinsi sinsi sağına soluna bakıyordu artık. Sinsilik böyle bir şeydi galiba; görülmediğini, işitilmediğini, ezcümle fark edilmediğini zannetmek gibi bir şey, salakça bir şey. Devam etti: “İşlediği sahiden de suç muydu adamcağızın sizce? Bir sabah kalktı, yüzünü gözünü yıkar gibi patırt diye suç işledi, öyle mi? Eğer öyleyse, yandık biz. Çünkü düşündüğünü söyledi o. Bu da demek oluyor ki, düşündüğünü söylemek suç o zaman.” Ağır konuşmuştu, migrenli bir şakak gibi zonkluyordu sohbet çemberi. “Bence değil, ama diyelim suç olsun...” Bu sözleri daha bir germiştii ortamı, bunlar Cennet’te konuşulacak şeyler değildi, farkındaydı ve o da en az arkadaşları kadar korkuyordu, ama ferah fezâ konuşabilmek de çok güzeldi doğrusu; hele de şunlar tir tir titrerken, bunun da farkındaydı ve kendisiyle gurur duyuyordu. “Şimdi düşünün bir...” diye devam etti tir tir titreyerek; hayâlet hikâyesi anlatırken kendi anlattığından korkmaya başlayan çocuk gibiydi, “O büyük adam onca büyük bilgisi, bilgeliği ve dehâsıyla suç işleyebilmişse... Di mi?” Sustu. Gözleri büyümüş, nefesi sıklaşmıştı. Oturduğu yerde dizlerini karnına çekmiş, oynatıp durduğu bebek yanağı pembesi ayak parmaklarına bakıyordu. “Daha da derine iniyorum... Bir de şöyle düşünün... Koskoca Büyük Usta bu yahu. Hocaların Hocası. Lan bu adam, bu büyük, bu muazzam adam, o suçun suç olduğunu bilseydi işler miydi sizce?” Arkadaşlarına düşünmeleri için biraz süre tanıdı, o arada da onların yaptığını yapıp dört bir yanı kolladı, kontrol etti, *keşke birilerini erketeye yatırsaydık* diye düşünüyordu. “Elbette işlemezdi! Kesinlikle hayır. Hah o zaman. Şimdi bir de bizi düşünün durup. İyi düşünün ama. Onun bildiğinin yanında bizim bildiğimiz nedir diye sorun kendinize, o o ka-

dar bildiği hâlde yanılabilmişse biz bu bıdık kadar bilgiyle günün birinde yanılmaz mıyız diye, o bile çarpıldıktan sonra biz çarpılmaz mıyız diye sorun. Sorun kendinize, ben hep soruyorum, ya Âdem? Hepimiz secde ettik önünde, en büyük melekler de secde etti, demek ki o hepimizden üstündü, bilgiliydi, bilgeydi..." Durup sözlerinin hazmedilmesini bekledi, sonra sinsi sinsi devam etti. "Ama o da suç işledi." Tekrar durdu. Herkes kafa sallıyordu şimdi. "Şu hâlde..." Dilini şaklattı. "... biz kimiz ki işlemeyeceğiz arkadaşlar? Kimiz biz? Adam yerine konulduğumuz yok, ciddiye alındığımız yok, adımızı sanımızı bilen yok, sorup öğrenmeye tenezzül eden yok; küçük melek aşağı küçük melek yukarı, canım aşağı canım yukarı, yavrum, kuzum, miniğim zart zurt. Kendimizi bildiğimizden beri çömez muamelesi görüyoruz. Ve doğaldır ki aklımız da, iz'anımız da, hattâ hattâ irfanımız da çömez muamelesi görüyor. Söylediklerimiz zaten çömez, ki söylesek ne söylemesek ne, dinleyen mi var?" Susup nihâyet sadede geliyormuş gibi dalgın dalgın ufka baktı. "Bakın da söyleyin arkadaşlar..." Herkes saded o taraftaymış gibi ufka bakmaya başlamıştı, "... şu Cennet'te işi gücü olmayan, boş gelip boş giden bir tek varlık var mı lütfen? Mal gelip mal giden bir tek varlık?" Ota çiçeğe baktı. "Ota bakın, çiçeğe bakın; var mı? Yok!.. Her şeyin bir görevi, bütünün içindeki her bir parçanın çok ciddi, çok ağır, çok meşakkâtli bir işi var. O hâlde bizim de var." Çemberin yüzünde dizili arkadaşlarını bir bir işaret etmeye başladı. "Senin, senin senin, hepimizin, herkesin bir işi, bir yaradılış gayesi... Di mi? Hiç şüphesiz var... Vardır, bunu biliyoruz, ille de vardır, iliğimizde kemiğimizde hissediyoruz olduğunu, ama hepsi bu işte. Lütfedip de bize söyleyen yok." Kadim

melekleri kastediyordu. “Lan, ne arkadaş bizim görevimiz? Biz sırf oynaşalım, koşaşalım, şirinlik edelim diye mi hâlk edildik? İşimiz ne lan bizim, biriniz söyleyin lan! Alın da bir karşınıza, deyin ki senin görevin şu, ödevin şu, vazifen şu, varlık gayen şu. Diyor mular hiç?” Kendi cevapladı. “Demiyorlar. Demezler. Niye desinler ki zaten, varla yok arası bir şeyiz şurda, deseler ne demeseler ne? O hâlde tekrar tekrar sorun kendinize, o Büyük Usta faka basmışsa –*faka basmanın ne demek olduğunu bilen olsa da bana söylese* diye düşünüyor- du– ve bir de yetmezmiş gibi o hepimizden, kadim meleklerden bile yüce olduğu vahyedilen Âdem faka basmışsa, sorun, biz kimiz de basmayacağız?” Sözlerinin hazmedilmesi için bu kez biraz daha uzunca süre tanıdı arkadaşlarına. Tek tek baktı her birinin yüzüne. Onlar da buna bakıyordu. Ağır ağır devam etti: “Şu ki arkadaşlar... Usta günah işledi, çünkü bu onun mukadderâtıydı. Yani bir başka deyişle, o işlenmemesi gerektiği söylenen cürmü istese de işleyecekti istemese de işleyecekti. Çünkü kardeşlerim, günah mukadderse, günahkârlık da mukadder demektir. Mukadder olanı yapmak ise yapmaya mecbur olduğumuzu yapmak demek. Anlatabiliyor muyum?” *En azından Mikail’den iyi anlatıyor- durum* diye düşünüyordu. Susup buz kesen arkadaşlarına birer birer baktı tekrar, yarattığı dehşetin tadını çıkarır gibiydi. “Mantiken... Büyük Usta olsun Âdem olsun, hiç kaçışları yoktu, tıptış tıptış girecektiler günahkârlığın kapısından, tek o yol çizilmişti onlara, kaderlerinde öyle yazılıydı, başka yolları yoktu. Ne yapsın onlar da? Tıptıııııı tıptış girdiler, sıkı mı ki girmesinler.” Bir kere daha baktı idrâkten donakalmış arkadaşlarına. “Şimdi iyi bir düşünün bakalım, benim bu konuşmalarım, bu söylemelerim günah mı sizce?”

Cevap beklemeden devam etti. "Tabii ki günah, elbette günah, bal gibi de günah, çünkü küllî iradeyi sorguluyorum..." Buz kesmişti ortalık, çok pis gerilmişti; sohbet çemberi buzlukta unutulmuş soğan halkasına dönmüştü, kırıldı kırılacaktı. Ama çok da hoş bir duyguydu yani, çok heyecan vericiydi, bütün oyunlardan güzeldi. "Peki, benim bu günahı işlemem ne? Salaklık mı, embesillik mi, kaşınmak mı, ne? Durun ben söyleyeyim. Ne biliyor musun arkadaşlar? Mukadder mukadder!" Derin derin göğüs geçirdi. "Yani bu haltı yedim, çünkü kaderimde vardı, çünkü mecburdum, çünkü bana başka bir yol çizilmemişti, çünkü kaçışım yoktu, tamam mı?" Cevap beklemiyordu, kendini onayladı. "Tamam. Haa, madem ki tamam, yarın biri karşıma dikilip bana hesap sormaya kalkar da *sana o akıl işletesin de doğru yolu bulasın diye verildi, işletseydin de bulsaydın* derse çok ağır konusurum, şimdiden söyleyeyim. Yol mu bıraktınız lan? Düşündük, taşındık, işlettik, bulduğumuz bu, başka akıl mı bıraktınız?" Meleklerin gözü yola bakıyordu, ha desen kalkıp koşa koşa kaçacak gibiydiler. "Bağlıyorum..." dedi, "Hazır olun cicoşlarım, hazır olun minişlerim, hazır olun pıtırıcıklarım; siz de kuzu kuzu günah işleyecek ve bir temiz cezalandırılacaksınız; bu da mukadder!" Dudaklarını büzdü, elini kaldırıp ağzında fermuar varmış da kapatıyormuş gibi yaptı. Bunu niye yaptığını bilmiyordu.

Herkes derin derin sustu bir müddet. Sonra çemberin sağ yanındaki meleklerden biri, "Sanırım korka korka da olsa hepimiz sana katılıyoruz..." dedi hayâl kırıklığına uğramış bir sesle, "Ve sanırım hep beraber hapyı yuttuk biz."

Kimsenin aklına hap nedir, nasıl yutulur diye sormak gelmedi.

“Yazık oldu Büyük Usta’ya.” dedi içlerinden biri. Ok yaydan çıkmıştı. Battı balık da yan gitsindi artık.

Yanındaki onu onayladı.

“Yazık!”

Onun yanındaki de onu onayladı.

“İyi adamdı.”

Onun yanındaki de onu.

“Adamdı adam!”

Kaptırmıştılar, veriştiriyordular gitsin, gözlemlendiklerini bilmiyordular.

*Ol demde ins ile melek,
Raksa gelir çarkıfelek,
Hû Hû deyu suda semek,
Feryâd eder vakti seher.*

Seyyid Osman Hulûsi

İsrafil bir oradaydı bir burada, ezelî bir melek mesafeleri nasıl aşarsa öyle aşıyor, nasıl geliyorsa öyle geliyordu; Mikail'le Azrail'in bulunduğu yere, onu çok ötede, Yükselen İniş Platosu'ndan aşağı doğru tırmanıp geldiğini gördükleri anda erişti hemen hemen. Selâmlaşma faslını kısa tuttular, üzerlerinde belirgin bir gerginlik vardı. Üç bayrı meleğin içinde en sakın görüneni Azrail'di, o da her zaman nasıl görünüyorsa öyleydi de ondan. Durgun, ilgisiz ve soğuk. Buna rağmen oturduğu yerde bile oturamayan, kıpırdanıp mıkırdanan, ayaklarını sallayıp parmaklarını çıtlatmaktan kendini alamayan depresif bir adam hâli vardı bugün üzerinde, bir acayip, bir değişik hâlleri vardı, tırpanıyla oynamaktan kendini alamıyordu.

Mikail, *konuşmamız lâzım* diyecekti, İsrafil dedi:

"Konuşmamız lâzım." Bu kadar yolu boş yere gelmemişti herhâlde. "Konuşacaklarımızı konuşalım diye geldim."

Meyus gözleri Cennet ufkunu tarıyordu kıyamet meleşinin. Mikail'e döndü. "Dersler nasıl gidiyor dostum? Gene sinirlendirdiler mi seni?" Bu bir soru değildi. Noktayı koydu: "Tabii ki sinirlendirdiler."

Ezelî dostlarıyla bir araya gelmek az biraz rahatlatmıştı Mikail'i. "Ona ne şüphe değil mi?" deyip sinirli sinirli gü-lümsedi. "Kudurttular kudurttular. Kendime hâkim olmam gerekirdi, biliyorum ama olmuyor işte." *Zaten şu koca Cennet'te bir tek benim kendime hâkim olmam gerekiyor* diye düşünüyordu sitemli sitemli. *Ne yapsak batıyor* diye düşünüyordu. "Beceremiyorum serin kalmayı..." diye devam etti. "Ben de böyleyim işte, cinsim böyle benim, elimde değil. Ve siz ne derseniz haklısınız, ben o küçük meleklerden daha küçüküm. Birçok bakımdan."

"Kendine o kadar yüklenme," dedi Azrail, *ister yüklen ister yüklenme, öylesine söylüyorum* der gibi bakıyordu, yani hiçbir şey söylemiyormuş gibi, "Cennet çok değişti." Şimdi de hiçbir değişiklik onu değiştiremezmiş gibi bakıyordu. Tırpanı histerik histerik tımbırdattığını saymazsak.

İsrafil iç çekti.

"Korkarım daha çokook değişecek."

Azrail tımbırdatmayı kesti. Buzdan soğuk parmaklarını tırpanının keskin kenarlarında gıy gıy sesler çıkararak gezdirip duruyor, ara ara sıkıp bırakarak keman yayı gibi çekiştiriyordu aralıksız. Gene çekiştirecekti, elinden kaçırdı.

"Tınn!"

"Ne dedin?"

"Ben demedim." Tırpanın titreşen ağzını gösterdi. "Bu dedi. Ama diyeceğim şeyler var elbette." Demese de olurdu, öyle bir tipi vardı.

“De o zaman.”

“Sonra derim. Siz başlayın. Buyur.”

İsrafil başladı:

“Dağıldık değil mi biraz?”

Mikail uzun zamandır farkındaydı bunun; kafasını onaylı onaylı salladı. Azrail hariç, onu hiçbir şey ürpertememiş gibiydi, sözü söyleyen İsrafil başta, iki büyük melek uzun uzun ürperdi devam.

“Kalbimden geçeni dilimden saklayacak değilim,” dedi Mikail hâlâ ürpererek. “Bunu ben de kabul ediyorum. Dağıldık, evet.” Ne var yok toparlamak için bir an evvel harekete geçecekmiş de kendini zor tutuyormuş gibi duruyordu; savaşı, atılğan. “Ve bu beni uyuz ediyor.”

“Ne ediyor? Pardon?”

Mikail omuz silkti, bilmiyordu ki ne desin. “Yani...” dedi dudak bükerek, “... dağıldık demek istiyorum.” İsrafil’e baktı. “Sana katılıyorum yani çok.”

“Demin demiştin zaten,” dedi İsrafil. “Tekrardan niye diyorsun ki?”

Mikail sinirlendi.

“Bu mu yani konumuz? Bu mu şimdi?”

“Dostlarım...” Azrail can almaya gelmiş gibi dikiliyordu tepelerinde. “Dikkat buyurunuz...” İrileşmiş gibiydi, sıkıysa buyurmayınız der gibi bakıyor, gölgesini dört yana birden döküyordu, “... sözleriniz söz ettiğinizden başka bir yere doğru gidiyor. Kalbi söyletmek için dili söyletmek gerekir, evet, ama kalpten geçirdiklerimiz kalbimize aitken ağızdan çıkanın geri dönüşü yoktur, dikkatinizi çekerim. Lütfen!” Az durdu, gözlerini kısa kısa baktı arkadaşlarına, hiç bakmıyor gibiydi ama gene de çok tehlikeli bakıyordu. “Lütfen dostlarım.”

“Ne demek istiyorsun?” Mikail de göze göz, ondan mı korkacak, aynı şekilde gözlerini kısmış bakıyordu Azrail’e. “Açık konuş.”

“Ben anladım,” diye atıldı İsrafil, bu ikisinin bakışıp durmasından sıdkı sıyrılmıştı, ibtidâdan beri böyleydi bunlar, taa Elest Bezmi’nden, kâlû beladan, hattâ hattâ yaradılıştan beri böyleydiler, “Dostumuz diyor ki, bir şey söylüyor, ama başka bir şey söylemek istiyormuşuz.”

“Ben de öyle anladım...” diye homurdandı Mikail, “Hem de öyle bir anladım ki aklın şaşar.” Bu defa da İsrafil’e sinirlenmişti, ona bakıyordu kısık kısık, *biz salak mıydık, sen niye tefsir ediyorsun.* “Zaten bu sebeple sordum ne demek istiyorsun diye... Dostumuz...” Azrail’i gösteriyor, fakat hâlâ İsrafil’e bakıyordu, “... biz dağıldık demekle Cennet’in dağıldığını söylemeye çalıştığımızı ve bunu yapmaya çalışırken de dilimizin bizi ele verdiğini söylemeye çalışıyor...” *Aklınca* diye ekleyecekti, tuttu çenesini. “Neden? Nereden varıyor bu kanıya? Çok basit. Çünkü dedik ki ‘Biz dağıldık!’ Oysa biz Cennet’iz, Cennet de biz. Demek ki o dağıldığı için dağıldık demeye getiriyormuşuz da gözümüz kesmediği için etrafından dolanarak diyormuşuz, demek ki o Cennet’i dağıtan , dağıtmasa da dağılmasına izin veren bir kudret var ve o kudret buna meydan vermese bizim dağılmamıza da meydan vermemiş olacaktı demeye getiriyormuşuz da ma-çamız sıkmadığı için onu da diyemiyormuşuz, demek ki kabahat kabahati işleyende değil o kabahatin işleneceğini bile bile seyirci kalıp engel olabileceği hâlde olmayandır demek istiyormuşuz fakat ödümüz patladığı için onu da diyemiyormuşuz, demek ki meğer tek derdimiz sorumluluğu sırtımızdan atmamış da ondan böyle zırvalıyormuşuz, de-

mek ki soruyu *niye dağıldık* diye kendimize değil, *niye dağıt-tın* diye dağıtana sormak lâzım diye düşünüyor da korku-
dan altımıza ettiğimiz için onu da diyemiyormuşuz, demek ki ‘Yüce Allah’ın izni olmadan yaprak kımıldamayacağına göre, Cennet de gene O’nun izni ve veya emri ile dağılmıştır, bizim günahımız yoktur.’ demek istiyormuşuz da adam gibi demeye yüreğimiz yetmediği için onu da diyemeyip ıkına sıkına top çeviriyor, lâfı dolaştırıp duruyormuşuz.” Nihâyet Azrail’e baktı. “Değil mi dostum?” Çok haşın bakıyordu. “Dağılanın biz değil Cennet olduğunu söylemek istiyor, bunu söylemeye çalışırken de istediğimiz kadar Çorum veya Çankırı üzerinden dolaşalım, –Çorum ve Çankırı’yı hayatın-
da ilk defa duyuyordu– beceremeyip kendimizi ele veriyoruz. Kastın bu.”

Azrail, güzeller güzeli bu cidâlcı meleğin alev alev bakış-
larını buzdağı gibi bir tebessümle göğüsledi. “Hem öyle hem değil dostum...” dedi iç çekerek. Düşmanım der gibi dostum diyordu. “Sizin neyi kasıtle neyi söylediğinizi bile-
mem, ancak bu söylediklerinizin nereye varacağını bilirim. O da çok bildiğimden değil, evvelce aynısı Büyükelçimiz Cebail’in başına gelmiş, o anlatmıştı da oradan biliyorum. Bakın ben de size anlatayım...” Cebail’i anınca yüzüne renk, gözüne ifâde gelmişti adamın. Can gelmişti. Hamarat hama-
rat devam etti. “Gitmeden hemen önce sormuş ona Âdem: ‘Her şey Allah’ın izni ile ve de sadece Allah’ın çizdiği plan çerçevesinde olmaz mı?’ Büyükelçi bu sorunun nereye vara-
cağını biliyormuş ve cevaplamayı da hiç arzu etmiyormuş, ama sorulan sorunun cevabı kesin ve net olduğu için onay-
lamak zorundaymış, görevi gereği onaylamış. ‘Evet!’ demiş, ‘Elbette öyle olur!’ demiş. ‘O halde neden ben günaha girmiş

sayılayım?’ diye sormuş Âdem hemen ardından. Ve sıralamış gitmiş sorularını peş peşe. Bir şey yapmışsa ancak Allah rızası ile yapmış olabileceğini söyleyip ‘O’nun rızası ile yapılmış şey neden günah olsun?’ diye sormuş meselâ, ‘Allah öyle dileyeydi o günahı engelleyemez, hadi engellemedi, günahkâr kulunu o anda helâk edemez miydi?’ diye sormuş, ‘O hâlde Secer Ağacı’nın elmasının bir abd-i âciz tarafından dişlenmesinde Allah rızası var sayılmak gerekmez mi?’ diye sormuş, ‘Eğer hâl öyle ise elmayı yemeye kalkışmam Allah tarafından zımnen arzu edilmiş, hattâ teşvik edilmiş olmaz mı?’ diye ve ‘Meğer ki arzu ve hem de teşvik edilmiş ise bunu yapmakla Yüce Allah’ın emrini yerine getirmiş sayılmam lâzım gelmez mi?’ diye sormuş... Ve elbette Büyükelçi hiç arzu etmese de görevi öyle gerektirdiği için istemeye istemeye de olsa...”

“Hepsini onaylamış!”

Azrail, farkında olmadan kendini taklit edip ince uzun parmaklarını Sûr’un ağzında dalgın dalgın gezdiren İsrail’e baktı, o da onu onayladı.

“Evet.” Onun ince uzun ve soğuk parmakları da tırpanın keskin ağzındaydı. Yani sapı hariç her yerinde.

“Evet evet...” dedi Mikail. *Boş yere dayılandık adama* diye düşünüyordu. “Şimdi anlıyorum.” Azrail’e kızgınlığı geçmişti geçmesine ama bu sefer de Cebrail’e kızıp gönül koyuyordu uzaktan uzağa. *Ona anlat, bize anlatma. Ayıp!* diye düşünüyordu. “Lütfen devam et.” dedi kibar kibar. “Sonra ne olmuş?”

“Ne olsun...” Beklenmezdi ama derin derin göğüs geçirdi Azrail, beklenmediği gibi de oldu zaten, ne göğsü kıpırdadı ne soluğu. Neyse ki ağzı kıpırdıyordu, devam etti: “Cevabı apaçık onca soruya apaçık cevapları alınca da bu

defa hükme varmaya başlamış Âdem. İnsanın özelliğidir biliyorsunuz, sebeplere takılır gider ve her bir sebepten ayrı bir sonuç çıkarır, onun Cennet'te salına salına yürüdüğü günlerde buna hep birlikte şahit olmuştuk. Aynen de öyle yapıp bir sürü sonuç çıkarmış nitekim. 'Demek ki ben günahsızmışım!' demiş, ileri gidip 'Demek ki beni oyuna getirmekle İblis de Allah'ın bir başka isteğini yerine getirmiş oluyormuş!' demiş. Daha da ileri gitmiş ve 'Demek ki İblis de en az benim kadar günahsızmış!' demiş, gittikçe gitmiş, 'Demek ki sadece bana oyun oynanmamış, ikimize birden oynanmış!' demiş, artık dur durak bilmiyormuş, 'Demek ki ben veya İblis, en az senin kadar Allah emri ve izniyle hareket eden birer şaşkın kul olarak ne yaparsak yapalım zaten Yeryüzü'ne sürülecekmiz!' demiş. 'Demek ki suç bende de değilmiş bizde de değilmiş!' demiş. 'Demek ki ortada suç ve suçlu yokmuş!' demiş. Çok çok daha ileri gitmiş ve 'Demek ki suç nâmına bir şey varsa o da bende değil, benim bu oyuna düşmeme göz yuman iradedeymiş!' demiş, 'Allah'ın izni, isteği ve emri dışında bir şey yapmış olamayacağıma göre demek ki en baştan çaresizmişim!' demiş. Aşırı gittiği yetmezmiş gibi bir de aykırı gitmiş, 'Demek ki ne irade edersem edeyim, ne bilirsem bileyim, ne kadar inanırsam inanayım ve ne düşünürsem düşüneyim, o elmayı ısıracakmışım, kurtuluşum yokmuş!' demiş. 'Demek ki yapılabilecek hiçbir şey yokmuş!' demiş. 'Demek ki İblis de bu oyunda figürandan başka bir şey değilmiş!' demiş. 'Demek ki bana sonsuz Cennet müjdelenirken doğru söylenmiyormuş!' demiş. 'Demek ki ben kandırılıyormuşum ama İblis tarafından değil!' demiş, dedikçe demiş, dedikçe demiş ve daha da demiş ki..."

“Dostum, anladık.” İsrail’in eli Azrail’in omzundaydı, bu kadar gerilip heyecanlandığı görülmuş şey değildi bunun, kim olduğunu bilmesen acırdın, “Bir nefes al, bir rahatla. Anladık, tamam. Bir soluklan yahu!”

“Kesinlikle!” dedi Mikail. Gözleri altın sarısına çalıyordu şimdi, ilham dolu olduğunda o ışıldaklar da coşar, bu renge dönerdi. “Biz dağıldık, evet. En çok da ben dağıldım, çoluk çocukla uğraşmak çok yorucu çünkü, bir de tez canlıyım ya, dayanamayıp patlayıveriyorum. Ve haklısın, müdâhale etmemiş olsaydın söz dönüp dolaşıp o evham ettiğin yere varacak ve en nihâyet biz diyecektik ki: ‘Biz dağıldık, çünkü Cennet dağıldı, kabahat bizde değil.’ Aynen böyle diyecektik.” İsrail’in *ben böyle demeyecektim şahsen* der gibi gözlerini kaçırıp sağa sola donuk donuk baktığını görünce ekledi: “En azından ben böyle diyecektim.”

“Muhtemelen ben de.” Söz dinleyip iki nefeslenmiş, kendine benzemeye başlamıştı Azrail, gene Azrail gibi konuşuyordu. “Sizi durdurmaya çalışmıyordum, sadece uyarıyor ve kendi geleceğim, doğrusu çoktandır geldiğim bu sonuca gelmek isteyip istemediğinizden emin olmaya çalışıyordum.” Sesi ayazda kalmış kadar soğuktu. “Bakıyorum, Cennet o eski Cennet değil. Hani Azâzîl? Yok. O artık İblis. Ama İblis de yok. Peki, Âdem gelmişti değil mi? Hani? Ya Havva? O da yok o da yok. Nerde peygamber ağaçları? Yok. Sayılamayacak kadar çok sayıda melecik nerde ya? Yok. Onlar artık cin. Ama o cinler de yok o gün bugündür. Hani yüzen, koşan, sürünen, uçan hayvanlarımız? Yok. Secer Ağacı’ndaki o elma nerde?”

“Yok!” dedi İsrail. “Cennet nispeten başka bir Cennet artık. Katılıyorum.” Mikail’e döndü. “Demin, en azından ben böyle diyecektim dedin ya?”

“Ee?”

“Yanlış dedin. Sen söze girmemiş olsaydın ben de aynı noktaya varacak, neredeyse bire bir senin yaptığın itirafları yapacaktım, içimden dürüstlüğüünü dobralığını, hattâ gözü-karalığını övüyordum o esnâda. Senin kadar açık sözlü olmadığım için de gözümü kaçırıp kahırlanıyordum.”

Mikail dertli dertli kafa salladı. *Boştan yere joker attığımı düşünmüşüm güzel kardeşimin* diye düşünüyordu.

“Ama söyledin, rahatladın değil mi?”

“Aynen!” dedi İsrafil, “İçimin şişleri indi vallahi.”

“Budur!” Saçlarını bir havayla savurdu, beyaz kenarlı mor leylak, frezya, gül, menekşe, gardenya kokuları saçıldı etrafa. “Cennet çoktan dağıldı dostlarım. Evet, adı hâlâ Cennet ama başka bir Cennet artık.”

“Tınn!” dedi tırpan.

“Efendim?”

Azrail hiç bozuntuya vermedi. “Diyorum ki...” dedi sanki bir şey demiş gibi, “Bir Âdem nelere kâdirmiş. Tek başına Azâzîl’e de yetti, bize de yetti, onca hayvana da yetti, Cennet’e de yetti.” Bıçağını çektiyip bırakıp bir kere daha tınlattı tırpanı. “Dağıttı ortalığı gitti. Dağıldık biz.”

Mikail’in içi sızlamıştı. Ekledi: “Dağıldı Cennet.”

“Tınnn!”

Tiril tiril titreşip etrafındaki havayı hem belli belirsiz donduran hem de apaçık dalgalandıran tırpanın kavisli ağzına baktı İsrafil. “Dağıldı ama...” dedi gözlerini devirerek; “Yüce Allah’ın bilgisiyle, sebebini ancak O’nun bilebileceği bir sebeple, bizatihi O’nun izni ve hattâ emriyle dağıldı...” Gözü titreşip duran tırpandaydı hâlâ. “Dağıldı ama...” diye devam etti içli içli, “Kevser’de silkinen güzeller güzeli bir

küçük meleciğin saçları gibi dağıldı, tozaklanmak için uçuşan polenler gibi dağıldı, rüzgârda savrulan yapraklar gibi dağıldı, gökte dans eden bulutlar gibi dağıldı...”

Mikail de içlenmişti, hızlı hızlı kafa sallayıp duruyor, *şu sussa da bir iki güzel lâf da ben söylesem* diye kuruyordu, *çok fazla eleştirdik, biraz da şey yapmak lâzım*. İsrail susar susmaz, ki belki susmamıştı da soluklanıyordu, atlayıp paldır küldür daldı güzellemeye. “Vakti gelip patlayan tomurcuklar gibi dağıldı...” dedi, öbürü polen molen demişti, tekrara düşmüş hissetti kendini, el yükseltti: “... kendini taştan taş a çalıp sıçrayan sular gibi dağıldı, sabahın ilk ışıkları gibi dağıldı...” *Daha ne desem acaba* diye düşünüyordu, “Şey gibi dağıldı... Şey... Ee...”

Azrail, “Gecenin gölgeleri gibi dağıldı...” diye söze girerek kurtardı arkadaşını, kendi yüzü gecenin gölgeleri gibi koyulmuştu, “Kevser’in buğusu gibi dağıldı, sis gibi dağıldı, hayat ve memat gibi dağıldı...” Birden dönüp İsrail’e bakmaya başladı nedense, gözleri buza kesiyordu. “Ses gibi dağıldı...” diye devam etti, “Nefes gibi dağıldı...” Durdu. Az düşündü, ama ne diyeceğini düşünür gibi değildi, desem mi demesem mi diye düşünür gibiydi. Az daha düşündü, sonra dedi: “Nefes gibi dağıldı, ama son nefes gibi dağıldı.” Susup boyun büktü.

Azametli, haşmetli, gizemli ve hiç şüphe yok ki kadim, güzeller güzeli üç büyük meleğin gözleri kıyı kenar Cennet’i tarıyordu şimdi. Suspus olmuşlardı, düşünüyordular; üçünün de içinde aynı feryat:

Ne yapacağız şimdi biz?

*Şânına lâyıktır, gel bir iş işle,
Malûmundur, kul hatasız olur mu?
Senden kerem, bizden mürvet bağışla,
Düşen düştük yerde böyle kalır mı?*

Remzânî

Ders vaktiydi.

Küçük melekler, orada malakit yeşili, burada nane yeşili, şurada kuşkonmaz yeşili, ötede yosun, beride eğrelti yeşili ve dahi yeşilin yüz bin alt ve üst tonuyla coşlanıp dellenen Cennet dersliğine bembeyaz sakolarıyla, harmanileriyle, zevklerine göre artık entarileriyle, ihramlarıyla kâh karde-len, kâh papatya, kâh kuştüyleri gibi saçılmış, Mikail'i bekli-yordular. Epeydir.

Bazıları bekle bekle sıkılmıştı. Bıdırdanıyordular.

"Hoca nerde yaa?"

"Bana mı soruyorsun?"

"Sana niye sorayım, ortaya soruyorum." Ayağa kalkıp sesini yükseltti bu kez: "Arkadaşlar, var mı bilen gören, Hoca nerde?"

"Nerdeyse orda..." dedi gerilerden biri, "Biz nerden bile-lim, bekçisi miyiz?"

“Terbiyeli konuş.”

“Yok yaa!”

Bir kısmı didişip duruyordu böyle, bir kısmı çıt çıkar-maksızın oturmuş bekliyor, bir kısmı yanındaki yöresinde-kiyle fısır fısır konuşup soruşuyor, bir kısmı çimenle çiçekle oynuyor, bir kısmı sırtüstü uzanmış Cennet göğünü seyredi-yor, bir kısmı bir öyle bir böyle oturup sıkıntıyla oflayıp pof-luyor, bir kısmı ders gene kaynayacak diye samimiyetle üzölüyor, bir kısmı zaten *Mikail Büyük Usta gibi güzel anlata-mıyor, varsın bugün de gelmeyiversin, incilerimiz mi dökölür* diye samimiyetle dilek diliyordu.

Cennet Cennet’ti gene, gene güzeldi ama kadim melek-le-rin de isabetle belirttiğı gibi ciddi şekilde değışmişti, güzelse de başka bir güzeldi artık, eskisi kadar değılse bile eh işte, güzel, güzel de, bambaşka bir güzellikle güzel, demdeğışik. Eski hâli olsa daha iyiydi gibi sanki de bu hâli de güzeldi gene yani. Kim saçları dağılmış bir meleğ e çirkin diyebilir hem? O da güzeldir bu da güzel, o saç da yakışırdır bu saç da yakışır, ama o saçın altındaki yüz başka görünür, bu saçın altındaki yüz başka görünür. Ve evet, tam da İsrail’in dediğı gibiydi, saçları dağılmış bir meleğ in güzel yüzüne benziyor-du şimdi Cennet’in güzel yüzü. Nüfusu kırıldığı için o saçlar seyrelmiş gibiydi biraz, kim kel bir meleğ e çirkin diyebilir, ve dersliğ in yaz tatili yaklaşmış lise son sınıf havasına bakı-larak daha da seyrelecekmiş, hattâ sapır sapır dökülecekmiş gibiydi. Ürperticiydi.

Ama güzel.

Sıkılanlar sıkılmaya devam ediyordu.

“Nerde bu yaa? Biri gidip baksın şu adama kardeşim.”

“Hıı, oldu canım. Babanın uşağı vardı çünkü.”

“Doğru konuş lan!”

“Lan deme lan!”

“Arkadaşlar, ayıp oluyor ama.”

“Hoop, milleet, kesin lan, geliyor Büyük Ust... Mikail.”

Cennet’in yegâne dersliğı, sonsuz sayıda melecığın hareketlenmesiyle üstü nilüfer örtülü havuz suyu gibi çırpıştı. Herkes bir yer bulup ya çökmüş ya çömelmiş ya uzanmıştı, Hüdâ-i Hâkk, o ihtişamlı kalabalıkta bir diğerrinin görüş açısını kesen bir Allah kulu olsun yoktu. Hem herkes oradaydı hem de herkesin önü dört bir yandan ufka kadar açık. Rahat rahat, dikilmeden, parmak uçlarına kalkıp fazladan yükselmeye ihtiyaç duymadan, kafalarını sağa sola yatırıp bir göz oluğu bulmaya çalışmadan ferah fezâ bakıyordular istedikleri yana. O o tarafa bakıyordu, bu bu tarafa bakıyor, ama kim nereye bakarsa baksın görüyordu onu; geliyordu Mikail. Gözleri ta uzaktan yeşil yeşil çakararak firik başaklar gibi geliyor, bastığı yeri ıştırak ay ışığı gibi geliyor, hışmıyla tozu dumana katarak fırtına bulutları gibi geliyordu.

Çok güzel geliyordu.

Ama tek gelen o değildi.

“Aa, İsrafil değil mi o?”

“O da mı geliyor?”

Evet, o da geliyordu. Hem varmış hem de yokmuş gibi, buraların şuraların ve oraların varlığı ondan sorulmuş gibi, çapraz sine bağında ışıldayıp duran Sûr’a elini bir atacak olsa kim bilir neler olurmuş gibi geliyor, hem hiç gelmeyecekmiş gibi, hem de ezelden beridir geliyormuş gibi geliyordu. Bambaşka geliyordu.

“İkisi birden ders anlatacak galiba.”

“Tabii, Miko baktı beceremiyor..”

“Miko mu? Hi hi hi.”

“Susun be susun. Bakın, tek o değil, Azrail de geliyor.”

“Onun ne işi var yaa?”

“Ama geliyor.”

Ama geliyordu Azrail. Duman gibi, pus gibi bir gelişi vardı, akıllara zarar. Üşüte üşüte, titrete titrete; buz gibi, çelik gibi geliyor, istesen de gelecek, istemesen de gelecek gibi geliyor, öyle de gelecek böyle de gelecek gibi, hem bekleyip durduğun hem hiç beklemediğin bir anda gelecek gibi, kaçsan da gelecek, saklansan da gelecek, nerede olursan ol gelecek, ne zaman gelmesi gerekiyorsa o zaman gelecek, ama ille de tam zamanında gelecek gibi, bir gelmeye başladı mıydı durdurmak mümkün değilmiş gibi, bırak durdurmayı, azıcık geciktirmeyi bile aklından geçirmek hem çok acıklı hem de çok gülünçmüş gibi geliyordu.

Çok fena geliyordu.

“Hoppalaaa!”

“Bir de Cebrail olsa tam olacak ha.”

“Yok artık. Ne işi var lan zırt pırt? Koskoca Büyükelçi o, ha demeyle gelir mi sandın.”

“Sanmadım aslanım, meselâ diyorum.”

“Hıı... Biz de anlamadık lâf olsun diye dediğini, salaktık çünkü.”

“Salaksan salla da sümüğüne bak o zaman.”

“Lan bana baaaak!”

Üçü de ayrı güzel üç kadim melek, bir Cennet çayırılarını Kızıldeniz gibi yarararak, bir sonsuz yeşillikler üzerinde su kuşları gibi süzülerek, bir sağda belirip bir solda belirerek hiçbir yerden ve her yerden, aynı anda her taraftan birden geliverince ses sedâ kesildi küçük meleklerde.

Derslik sustu.

Önemli bir şey olmuş olmalıydı, yoksa böyle düğün dernek hep bir örnek gelmezdiler kolay kolay, ama gelmiştiler, demek ki, var ya, gene çok önemli bir şey olmuştu kesin. Veya olacaktı.

Rüzgâr sustu, çayır çimen sustu, ağaç çiçek sustu.

Cennet sustu.

Oradaydılar, tam küçük meleklerin karşısında. Üçü yan yana, omuz omuzaydı şimdi. Onlar gelinceye kadar dört bir yana saçılmış melecikler ise –nasıl oldu bilinmez– derin ve geniş kolda, yanlı ve önlü arkalı bitişik nizam, derli toplu tam o üçünün karşısında. Birbirlerini dürtüp dürtüp kaşlarıyla gözleriyle soruşuyor, ne olup bittiğini anlamaya çalışıyorlardı.

Mikail’in şimdilik peygamber çiçeği mavisine çalan gözleri ufku tarıyordu. Derin bir nefes alıp göğsünü şişirdi, az tuttu içine çektiği havayı, sonra da her mesafeden aynı şeddeyle hissedilip her mesafedeki melecğin sarı saçlarını aynı anda uçuşturan bir kükreme koyverdi ağzından:

“Kalkın ayağa!”

Küçük melekler Cennet toprağına saplanmış mızraklar gibi dimdik dikiliverdiler apansız, kendileri de şaşırılmışlar, nasıl, ne zaman hamle ettiler de kalktılar yerleştiler, bilmiyorlardı. Kalakalmıştılar, birbirlerine işmar da edemiyordular artık. Korksaldı mı acaba? Çünkü yeni bir şeyler vardı gene kesin, bakarsın yeni ve değişik bir Âdem daha yaratılmıştırdı, onun takdîmi olacaktırdı falan? Ama o zaman Cebrail gelirdi, bunlara hayatta bırakmazdı tebliğ işlerini, adamın bir standardı vardı. Gene de bilinmezdi tabii ama korkmayacaklardı şimdilik.

Güzeller güzeli Mikail'in buyurgan mırıltısı az evvel uçuşmuş saçlarının arasında efil efil dolaşmaya başlayınca onlar da pürdikkat dinlemeye başladılar.

"Ders için değil, unuttuklarınızı hatırlatmak için geldik bugün..."

Hem can kulağıyla dinliyor, hem de *ne unuttuk ki biz* diye düşünüyorlardı.

"Ne unuttuk ki biz diyecek olursanız, burada saklı gizli olmadığını, olamayacağını unuttunuz meselâ. Hepiniz değil elbette, bir kısmınız..." Az durdu cengâver melek, dudaklarını yalayıp düşündü bir süre. "Umarım," diye ekledi.

Hepimizin hep yaptığı gibi hepsi de *neyse bari, bana demi-yormuş, bir kısmımıza diyormuş* diye düşünüyordu meleciklerin. Ve gene hep ve gene her zaman yaptığımız gibi *bana demediğine göre kesin sana diyordur* mânâsına gelen bakışlarla öbürsülerine bakıyorlardı.

"Ağaçların arasına çekilip veya köprülerin gölgesine sinip veya çavlanların altına girip aklınızca gizli toplantılar yapıyorsunuz bir zamandır. Ne yapıp ettiğiniz her şeyin görüleceğini getiriyorsunuz aklınıza, ne ağzınızdan çıkan her kelimenin duyulacağını. Yazık!"

Ben hep hatırıma getiriyorum şahsen diye düşünüyorlardı. *Bana yazık olmadığına göre şuna yazıktır... Veya şuna.*

"Tabii umarım gene hepiniz değil, gene bir kısmınız..."

Hah, ben dediydim işte diye düşünüyorlardı, *bunu da bir kısmımıza diyormuş.*

"Hiç düşünmüyorsunuz..."

Deminden beri düşünüyorlardı ya işte.

"Böyle bir düşünceyi nasıl düşünürsünüz?"

Herhangi bir düşüncenin nasıl düşünüldüğünü herkes

bilirdi, bu da soru muydu şimdi yani? Hiç! Ama değil mi ki sorulmuş, cevaplayacaktılar. Bir avazda çınlattılar Cennet'i:

“Aklımızı işleterek!”

Mikail susmuş, gürleyen bu ilâhî koroya bakıyordu şimdi. Haşmetli vücuduna kenar süsü gibi bir hayret ifâdesi yayılmıştı, postürü bozulmuştu, ezel meleklerden olduğunu bilmesen, acemi olduğu için şaşırdı da ne edeceğini bilemedi dersin, bel fıtığı varmış gibi yarı dik yarı eğik duruyordu. Aynı ifâde yüzüne de sıçradığı için simetrisi enikonu bozulmuş o güzel simasını arkadaşlarına birer birer çevirip sağ yanında tırpanını tıngırdatıp duran Azrail'le ve sol yanında Sûr'a sıkı sıkı sarılmış İsrail'le göz göze geldi. “İkinize de defaatle söylediğim gibi dostlarım...” dedi fısıltıyla, “Boştan yere çileden çıkıp çıkıp koşmuyordum yanınıza. Durum vahim. Görüyorsunuz.” Bakışlarında örtülü bir ‘Bana gelince riv riv riv konuşup sinirlenme, üzülme, canını sıkma, kafana takma cart curt demesi kolaydı, hadi buyrun şimdi kolaysa!’ havası vardı. Azrail mesajı almış gibi gergin gergin güldü, İsrail de almış gibiydi aynı mesajı, kafasını hafifçe sola yatırıp kaşlarını kaldırdı, omuz silk-ti, “Vay be!” dedi.

Taşı gediğine koyduğu için murâdına eren Mikail bakışlarını kadim dostlarından ayırıp melek ordusuna çevirdi tekrar. “Beni çok şaşırttınız!” dedi nispeten keyifli bir sesle. Onu ne kadar çok şaşırttıklarını belli edebilmek için alnını kırıştırdı. “Sorduğum soru bir soru değildi ki. Bir tespit...” Küçük meleklerden birkaçı ısrarla parmak kaldırmaya başlamıştı. Dikkati dağıldı. Tatlı tatlı konuşuyorduk, ne oluyordu gene bunlara, söz kesmeler falan? Bak hâlâ indirmiyor-dular parmakları. Dur bakalım ne diyecektiler.

Lâfının devamını şimdilik yutup içlerinden birine seslendi:

“Efendim canım?” Özellikle en nârin görünenini seçmiş, özellikle de çok nazik hitâp etmişti; arkadaşları görsündüler bakalım küçük melekler nasıl cezbedilirmiş, belki bir şeyler öğrenirdiler. “Söyle küçük meleğim, rahat rahat söyle.”

“Söyleyecektim zaten...” dedi küçük melek. “Gücenme ama Hoca, şurda iki cümle kurdun, ikisi de birbirinden çelişik. Mesele şaşırmaksa sen de bizi çok şaşırttın yani.” Sağa sola sallandı, gözlerini yere indirdi. “Gücenmece yok, baştan söyledim.”

Hayvan herif diye düşünüyordu Mikail, hayvanı melekten aşağıda gördüğü yoktu elbette, o sadece *bir hayvan kadar başına buyruk bir herif* demek istiyordu, bir bronkiozor âdâbı muâşeret kurallarına niye riâyet etsin, kastettiği buydu mâsumâne, zaten de içinden kastediyordu, duyan yok eden yok. Sıktı dişlerini. Ne olursa olsun bu sefer sinirlendiremeyecektiler bu kadim meleği, vakur duruşunu bozmayacaktı. Hele şu Azrail’le İsrail’in yanında katiyetle.

Deriince nefes alıp göğsünü bir zeplinin çadırını patlatacak kadar Cennet havasıyla doldurdu, bu iyi gelmişti, sakın sakın konuşabilirdi artık. Ağzını açtı ve avaz avaz bağırdı.

“Yaa öyle miii?”

Daha da bağırası vardı; sana niye güceneyim be, sen kim-sin, sen benim kim olduğumu biliyor musun falan, ama bir taraftan İsrail bir taraftan Azrail dirseklerine usulca dokunup “Aman sakın ol dostum!” diye fısıldayınca kendini tuttu. “Öyle mi diyorsun küçük melek?” dedi sesini yumuşatmaya çalışarak. “Neymiş o çelişkilerim benim?” *Terbiyesiz terbiyesiz terbiyesiz...*

Güzel mi güzel, nârin mi nârin melecik çenesini sertçe kaldırarak şeftali sarısı saçlarını havaya savurdu.

“Söylememi istediğinden emin misin?”

Şimdi *senin var ya* diye düşünüyordu Mikail. “E söyle canım...” dedi zar zor, “Soruyorum ya işte, söyle gitsin.” *Habis bunlar habis, hepsi habis.*

“Bilemem...” dedi melecik, “Ne sorup ne sormadığın belli olmuyor çünkü pek. Bir öyle diyorsun bir böyle, bir tutup mahalle karısı gibi bağıırıyorsun –içinden *mahalle karısı mı, o da ne* diye düşünüyordu– bir tutup yavrum canım cicim küçüğüm filan diyorsun. Demin meselâ, böyle bir düşünceyi nasıl düşünürsünüz diye sordun, soru soruya benzemiyordu ama hürmetimizden cevapladık, ondan sonra da kalk sen, bu sorduğum soru bir soru değildi deyiver...” Takır takır saydırıyordu. Devam etti: “Bir kere, sorduğun soru soru değildiyse neden ona ‘soru’ dersin? İkincisi, hadi dedin, bir de diyorsun ki ‘Sorduğum soru.’ Al buyur, bunu söylüyorum işte. Soru sorduğunu ve sorduğun sorunun basbayağı soru olduğunu kendin kabul et sen, ondan sonra da gene kendin reddet. Ne diyeyim ben şimdi buna? Çelişki demeyeyim de ne diyeyim söyle. Hayır soruyorum yani Hoca, çelişki mi değil mi?”

Hayvan oğlu hayvan! Gene hayvanatı horlama maksadıyla söylemiyordu elbet Mikail. Bir hayvan da –bu hayvanın oğlu gibi– karizmanı çiziverirdi kaşla göz arasında, bir sarkastadon *bu hocadır, bunun önünde işemeyeyim ki itibarı sarsılmasın* niye desin, bunu da sâfiyâne o maksatla söylüyordu. Ve evet! *Çelişkiydi hayvan herif, çelişkiydi. Var mı itirazın?* “Anladık!” dedi hırıltıya benzer bir sesle. Azrail ve İsrail iki yandan sıkıca kavradıkları dirseklerini ara ara sıkıyor

olsaydılar cidden hırlayabilirdi. "Devam et!" dedi hır hır, "İkinci çelişkim neymiş?"

"Onu da söyleyeyim mi? Emin misin?"

Bak yaa! Mikail alt dudağını ısırıp sağ elinin orta parmağıyla sol kaşını sıvazladı. Başına sancı saplanmış gibiydi. "Eminim!" dedi dişlerinin arasından.

"Söylerim bak!"

Bir kaşı pıt dedi koptu koca meleğin. Sıvazlarken yolmuştu meğer. "Söyle çabuk." *Bacak kadar boyu var, türlü türlü huyu var hayvanın oğlunun* diye düşünüyordu.

"Hayır, sonra bağırmayalım da gene?"

Bağırarak istiyordu Mikail, evet, yırtına yırtına bağırarak istiyordu. En önce de şu Azrailgil'e *dürtmeyin yahu, anladık, bağırmayacağız* diye bağırarak istiyordu. "Bağırmayız..." diye bağırdı küçük meleğin yüzüne. "Yani bağırmam," dedi devamla sesinin şeddesini biraz kısararak. "Söyle sen."

"Söylüyorum..." Senin sağın solun pek belli olmuyor der gibi bakıyordu küçük melek. "İlk sorun..." Durup gözlerini bayılttı. "Hani şu soru olmayarak sorduğun sorudan bahsediyorum. Dedin ki, 'Böyle bir düşünceyi nasıl düşünürsünüz?' Ne alâka şimdi bu? Düşünceyi nasıl düşünürsünüz ne demek?" Yakın çevresinde kıs kıs gülen arkadaşlarına sırita sırita göz kırptı. "O öyle düşünür, bu böyle düşünür. Bundan kime ne? Bizim neyi nasıl düşüneceğimize sen mi karar vereceksin? Ne düşüneceğimizi ve neyi nasıl düşüneceğimizi sana sorup da mı düşüneceğiz? Düşünmek yasak mı Hoca? Diyelim bir şey düşündük, bu da senin hoşuna gitmedi... Karşına gelip boyun mu bükeceğiz sen beğenmedin diye? Bu mu istediğin? Kulluk mu edeceğiz kula? Bu tuhaf sorun, ki aslında soru kisvesi altında hepimizi bir temiz

azarlamak istiyordun, farkındayım, bu tuhaf itâbın diyeyim, Cennet'in sınırsız hürriyet vaadi ve Yüce Allah'ın kıyam emriyle çelişmiyor mu? Âdem'in önünde geldik yetmedi, senin önünde de mi secdeye gelelim yani? Yeni eşref-i mahlûkat sen misin?"

Hiddetinden zangır zangır titriyordu Mikail. "Hâsâ!" dedi zor şer. Neyse ki hiddetlendiği ölçüde de sarsıldığı için, biri içe biri dışa, biri agresyona biri depresyona dönük iki zıt duygu birbirini frenliyor, tefrit ifratı nötürlüyordu. *Perişan etti beni saygısız bücür* diye geçirdi içinden. Hakika-ten de perişan hissediyor, *acaba belli oluyor mu ki* diye düşünüyordu korka korka. Ve evet, oluyordu. Ne edeceğini nasıl davranacağını ne diyeceğini bilemediği için dönüp iki yanında dimdik dikilmeye devam eden arkadaşlarıyla ayrı ayrı göz göze geldi. İsrail'in de en az onun kadar durulmuş ve donakalmış olduğunu görünce rahatladı bir nebze, ama hiç orali değilmiş gibi duran Azrail'e çok bozuldu doğrusu. *Hadi bakalım der gibi duruyordu tırpancıbaşı, kendin düştün kendin kalk, buyur, sahne senin. Kalk da göreyim.* Yazdı kenara, bunu bilâhare konuşacaktı kendisiyle. Yüzünü yenikten küçük meleklere dönerken kaşlarını kaldırıp göğe baktı, yardım ister gibiydi. İstiyordu da aslında. *Yüce Allah inâyet etse de Büyükelçi'yi gönderiverseydi şimdi. Nasıl güzel olurdu biliyor musun?* Bir taraftan böyle düşünüyor, bir taraftan da bizimkileri peşime takıp sormadan etmeden toplandı düzenlemekle kibre mi kapılmış oldum *acaba* diye düşünüyordu yeisle. *Yoo, niye olayım ki* diye düşünüyordu hemen ardından. *Terbiyesiz merbiyesiz ama gayet doğru söyledi beyaz hayvan, düşünmek serbest, öyle düşündüm öyle yaptım, bir de soracak mıydım?* Kime sormaktan bahsettiğini fark edince

kulaklarını bir ateş bastı. *Allah'ım affet*, diye niyaz etti içinden, "öyle demek istemedim" diye açıklama yaptı. Öyle demek istememişti, ciddinden. Şöyle demek istemişti... Şöyle... Ee... Şu velet haddini aşırıp öyle deyince bu da böyle deyip... Yani öyle şey değildi yani... Kötü bir şeyi yoktu. Niyeti. *Off!* Küçücük boyuyla nasıl da tepeden bakmıştı buna utanmaz arlanmaz. "Her neyse..." dedi kendisini herkesin gözünün önünde haşlayan küçücük meleğe dönüp zor zahmet gülümseyerek, sanasın gülümseliyordu da tiranozorlar gibi diş gösteriyordu, "Biliyorsun buraya benim çelişkilerimi konuşmak için gelmedik biz. Seninle bunu bir ara uzun uzun konuşuruz, olur mu?"

Küçük melek omuz silkti.

"Bana göre hava hoş. Gene apırıp köpürme de."

"Ne yapmayayım?"

"Hayır, demin garip garip pozlara girip ululandın, büyüklenip sesini yükselttin ya, onu diyorum. Dinleyecek kadar sabrın yoksa hiç girmeyelim bence biz bu işe. Kendine yazık edersin sonra."

Bir hışımla hamle edecekti, edemedi, dostları sıkı sıkı tutuyordular dirseklerinden. "Bir bırakın gözünüzü seveyim, bir bırakın!"

Bırakmadılar.

"Sakin ol dostum." diyordu Azrail, "Sen neymişsin böyle! Bir sakın ol!" Ve kıs kıs gülüyordu. Ve de çok tehlikeli şeyler vaat ediyordu bu gülüşü. Neyse ki nefesi buzdan şelaleler gibiydi, iyi geliyordu serin serin.

"Topla kendini, ne oluyor bugün sana?" diye fısıldıyordu İsrail de. "Sakin ha!" Sûr sesi kadar hoştu sesi, o da iyi geliyordu.

Azrail'in'in eli dirseğinden düşünce dönüp baktı ne oluyor diyerek. Gülmekten katılıyordu koca melek, eli ayağı boşalmıştı.

"Ayıp ama!" dedi kırıgın kırıgın. "Gülme diyorum... Gülmesene yaa!"

*Tövbeye muhtaçken tövbemin âhı
Sensiz işlemedim hiçbir günahı
Madem ki sağımdan çektin eyvahı
Solumda durana yaz deme bari.*

Serdar Tuncer

İster biraz aralarında konuşup tartışsınlar, isterse biraz gezeşip oynasınlar, ister hiçbir şey yapmasınlar, isterseler ne yaparsalar yapsınlar diye izin vermiştiler küçük meleklerle. "Hem toparlanırsınız," demiştiler. Ki esas toparlanması gereken onlar değildi, bunu üç kadim melek de gayet iyi biliyordu, fakat üçü de farklı biliyordu. Mikail düşünüyordu ki *şurada zor duruma düşmüşüz, bu tırpan kolu başkanı da arkadaşımız darda diyerek el atıp kurtaracağı yerde küçük melekler gibi kah kah gülüp duruyor, şunu bir kenara çekip susturmamız lâzım, yoksa üstüne varacağım, çok fena tatsızlık çıkacak, zaten olmuşuz, iyice kepaze olacağız, Azrail düşünüyordu ki Mikail çok ağır darbeler aldı, madara oldu, battı batacak hâllere düştü, aşırı sarsıldı, atlatması için bir kenara çekilip azıcık derlenip toparlanması lâzım yoksa tam batacak, İsrail düşünüyordu ki bu ikisinin de sinirleri bozuldu, şunları şuradan uzaklaştırmam lâzım yoksa*

Âdem'le İblis'e görünen o yol bunlara da görünecek, ben kalacağım burada bir başıma, Cennet'in iyiden iyiye tadı kaçacak. Hülâsâ, yollar firkate çalsa da maksat vahit olduğu için "Dağılın, dinlenin oynayın biraz, hem toparlanırsınız, biz sizi çağırınca da gene gelirsiniz," demiştiler meleciklere, onlar da *daha yeni başladık, niye dağılıyoruz* falan diye sokurdanıp yalandan uzaklaşır gibi yapmış ama uzaklaşmamış, azıcık sağa gitmiştiler azıcık sola.

Hemen hemen herkes duruyordu durduğu yerdé, onlar da bunlar da.

Eskiye nispetle hayli sessiz cıvıldaşan, bir nevi onu bile yapmayan, alışılmadık derecede sessiz, sayılamayacak kadar çok melecğin orta yerinde ada gibi kalınca, dönüp "Uzaklaşın şuradan!" diye seslendi Mikail, "Tepemizde dambırdamayın, gidin ötede oynayın." Kimsenin oynadığı ettiği yoktu, buna öyle geliyordu. Azrail'in katıla katıla gülmeleri geçmişti geçmesine ya bunun öfkesi geçmemiştii çünkü henüz, çatacak yer arıyordu. Bu da iyi bir şeydi bir bakıma, ona her dem yaraşan, güzelliğine ayrı bir güzellik katan huşûneti bu sayede yüzüne ayrı gözüne ayrı yayılmış, haşinleştikçe güzelleşmiş, güzelleştikçe haşinleşmiş, bakmalara doyulamayacak bir tablo gibi sıyrılıp çıkmıştı aradan. Biraz da bu yüzden uzaklaşmıyordu melecikler, bakıp duruyordular o gül çehreye, şöyle bir letâfet bırakılır da gidilir miydi allâsen, bu bu yanda dururken dönülür de başka yana bakılır mıydı? Azıcık daha bakmak için "Ama ne kadar uzaklaşalım yani?" diye soran meleğe çok daha haşin ve çok daha güzel baktı ezel melek. Hiddet, safran sarısı saçlarının üstünde taç, grinin ton ve alt tonlarından meydana gelen bir gökkuşağı gibi çakan gözlerinde sürme, biçimli dudaklarında karadut şiresiydi sanırsın, o kadar

yakışıyordu. Elinin tersiyle kışkıışladı miniği, bilcümle mele-
cik geri geri uçan beyaz kelebekler gibi istemeye istemeye da-
ęılıřırken o da homurdana homurdana arkadaşlarının arasına
döndü. Azrail hemen karşısına gelip başını eğdi, ki hiç eğme-
miş gibiydi, “Mülâyemet dostum...” dedi, elini omzuna ko-
yup dostça tapışladı, ki neyce tapışladığı tartışılırdı, “Geçti
geçti. Suhûlet biraz. Sakin ol lütfen.”

“Bunu sen mi söylüyorsun?” Kulaklarına inanamıyordu
Mikail, dikildi, kabardı, yumruklarını beline dayadı, “Sen
mi söylüyorsun bunu? Biz sana gülssek hoşuna gider miy-
di?”

“Haa, onu diyorsun seen...” Azrail diğer elini de diğer
omzuna koydu dostunun. “Pardon yaa, tutamadım kendi-
mi. Şeyapma o kadar.” İki omzunu birden tapışladı. Tırpa-
nın nasıl olup da kendi başına dimdik durduğu belli değildi.
“Elimde olsa güler miydim hiç?”

“Gülmez miydin?” Gözleri ton ton canlanarak uçuk ma-
viye kaymaya başlamıştı Mikail’in. Bu öfkesinin geçtiğine
delâletti.

“Dedim ya, elimde değil.” Ellerini indirip az ıradı Azrail.
“Sen hiddete kapıldığın zaman durdurabiliyor musun ken-
dini?” Tırpan gene elindeydi şimdi.

Mikail’in gözleri ise gece mavisiydi artık. “Olmuyor...”
dedi suratını buruşturarak; “Biliyorsun, ben sinirlendiğim
zaman...” Cümlesini bitirmeden başka bir cümleye geçti.
“Af dilemeliyim belki de.” Gözleri afrika menekşesi moruna
döndü. “Hattâ ne belkisi. İlle de dilemeliyim.”

“Yok canım, estağfurullah,” dedi Azrail, hayretle bakı-
yordu Mikail’e, nâdirattan böyle bakardı, “Sen bana bir şey
yapmadın ki, niye af dileyesin?”

Azrail'in sırtına hafifçe dokunup "Seni kastetmiyor." dedi İsrail. "Küçük melekleri kastediyor."

"Hiç!" Mikail'in gözleri celâl grisine doğru gitti geldi. "Senden niye af dileyecektim?" *Deli midir nedir* diye düşünüyordu. "Ben mi sana güldüm. Tabii ki melecikleri kastediyorum ben."

Azrail bozuldu. Nâdirattan bozulurdu.

"Haa, pardon o zaman."

Her ne kadar şununla bir iyi yıkışası, *-kesin üstüme oynuyor bu benim-* cebelleşesi vardıysa da şimdi nizâ etmeyecekti Mikail. Çünkü bir o kadar da bir iyi konuşası, bir iyi dökülesi, içini bir iyi açıp kalbinden geçenleri bir iyi paylaşası vardı. Konuyu şimdilik öteleyip "Gururdan Allah'a sığındığımızı söyleriz hep..." diyerek başladı dökülmeye, "... ama söylemeyle olmuyor işte, o küçük melek gururumu incitti diye kendimi yiyip bitiriyordum, zaptetmeseydiniz üstüne varacaktım, sonra da ne olurdu bilmem." İç çekti. "Çıldırıyordum arkadaşlar..." Arkadaşlara değil, 'arkadaşa' bakıyordu sadece; İsrail'e. "O öyle bıdık bıdık konuşuyordu ya karşıma dikilmiş, öfkeden kuduruyordum ben. *Sen kim oluyorsun* diye geçiriyordum içimden, *sen benim kim olduğumu unuttun galiba* diye geçiriyordum. Tutup yerden yere çalmak, melim melim meletmek istiyordum. Yanıyordum, tutuşuyordum hiddetimden. *Bana haa* diyordum, *bana haa!*" Sustu, ellerini saçlarının arasından geçirdi, tarakladı, sümbül, leylak, iğde, ortanca, müge kokuları saçıldı havaya. "Şu böbüre, şu kibre, tam da o *-hayvan oğlu hayvanın* diyecekti, kendini tuttu- küçüğün gözüme soktuğu şu büyüklenmeye, şu ululanmaya bakar mısınız?" Çoğul konuşuyordu ya tekil bakıyordu; gene İsrail'e. Acı acı güldü. "İçimde çirkef çirkef

kaynayıp fokurdayan şu katmerli zehre, şu gurura?" Temiz-
leyememişti kendini, arıtamamıştı, geç de olsa içinden kabul
ediyordu bunu ve ne yazık ki şimdi de dışından kabul et-
mek zorundaydı. Nihâyet Azrail'e bakmaya başladı. "Dos-
tum..." dedi hakikî bir dostlukla bakarak; iltifatsa iltifat, söy-
leyecekti gitsin. "...Biliyor musun, senin güldüğünü görün-
ceye kadar farkında bile değildim bunun. İlk anda ayıpla-
dım da seni." İltifat da bir yere kadardı. Şaşkın şaşkın bakan
ölüm meleğine –ki nâdirattan şaşırdı– adamı böyle şaşırtır-
lar işte der gibi bakarak devam etti. "Gerçi hâlâ ayıplıyorum,
gülünmez öyle herkesin içinde, ayıp. Bir yanımla böyle diyor
ısrarla. İşte bu benim kibirli yanımla. Ben gülünüp alay edile-
cek adam mıyım diyen zavallı yanımla benim." Ve gene iltifat.
Maalesef: "Bir yanımsa minnet duyuyor sana. Bana ne kadar
küçük, âciz ve zebûn olduğumu hatırlattın."

"Yok canım, est..."

"Ve çok önemli bir konuyu atlayıp durduğumuzu."

Soru, bu debdebeli tiradı hayretten hayrete düşerek din-
leyen iki büyük meleğin ağzından aynı anda çıktı, aynı keli-
melerle:

"Neymiş o çok önemli konu?"

İki büyük meleğe ayrı ayrı baktı Mikail.

"Şu dillere destan üzülmelerim konusundan bahsediyor-
um."

Azrail hayâl kırıklığına uğramıştı.

"Bu mu yani önemli?"

"Ama dinle canım sen de!" diye parladı Mikail. Gözleri
öfkenin rengine doğru bir gitti bir geldi. "Önce bir dinle."
Buna iltifat edendeydi kabahat.

"Tamam, pardon. Devam et lütfen."

Neye devam edeyim diye düşünüyordu Mikail, *ille de tepesini attıracaksınız adamın, daha başlamadım ki*. Biraz nefeslenip sakinledi, “Ben destek almak için size koştum her dersten sonra...” diye başladı aheste aheste, “Bir birinize koştum, bir diğerinize koştum, birinizi bulamadımsa diğerinizi buldum, ne denk gelirse. Siz de bana her defasında ‘Üzülme!’ dediniz bakıp bakıp. Üzülme! Neye üzüldüğümü sormanıza gerek bile yoktu, çünkü çok iyi biliyordunuz, kendime üzülyordum. Beceremedim diyordum şunları dizginleyemedikçe...” Başparmağını omzunun gerisine doğru uzatıp otostop yapar gibi ileri geri sallayarak ötelerde salkım saçak gezinen oturan yatan yuvarlanan küçük melekleri işaret etti. “Beklemediğim sorularla karşılaştıkça çöküyor, sarsılıyor, sinirleniyordum. Gene olmadı diyordum, gene olmadı, olmuyor, olmayacak. Çünkü içten içe kendimi mihenge vuruyordum. Hem de hiç olmayacak biriyle. Biliyorsunuz, İblis’le. Hocaları o olsa kuzu kuzu dinlerdi bunlar, tuzak soru sorup boşa düşürmeye kalkmaz, aksine her anlattığına tüm kalpleriyle inanır, tatminden kocaman olmuş gözlerini onun gözlerine saygıyla dikip at gibi kafa sallardılar, ben de bunu biliyordum...” Susup gözlerini yere indirdi. “Ve çok, ama çokook ağırımaya gidiyordu. Ya ben nereye gideyim? Bir ümit, koşuyordum size...”

İsrafil araya girdi.

“Biz de sen kim İblis kim deyip...”

“Evet!” dedi Mikail. Hâlâ yere bakıyordu. “Zaten küçücük melekler tarafından küçücük düşürüldüğüm için yıkılmışım, yakınmak için gelip dostlarıma sığınmışım, bir de onların sözleriyle yıkılıyordum.”

“Aff...”

“Hayır hayır!” Mikail neredeyse hiddetle kaldırdı kafasını, özür dilemeye çalışan Azrail’e baktı. *Bu da yol etti ikide bir affet affet* diye düşünüyordu. “Sakin! Esas konu bu işte. Kendini küçültülmüş, alçaltılmış, aşağılanmış hissetmek. Demin de dedim, esas kibir bu. Âdem yaratılıp da Cennet’te yürümeye başladıktan sonra Azâzîl’in kapıldığı öfke krizlerini hatırlayın. *Benden küçük olan bir şey benden nasıl büyük olabilir* diye çıldırmadı mı herif? *Benden sonra gelen bir şey benden önce nasıl gelebilir* diye diye yemedi mi kafayı? Büyüklüğü devâsâ bir küçüklüğe dönüşmedi mi gözlerimizin önünde, tumturaklı azameti zelîl bir sefâlete dönüşmedi mi?”

Eşzamanlı olarak “Dönüştü!” diye mırıldandı iki büyük melek.

“Kendine ille de en büyüklüğü yakıştırdığı için en küçük o olmadı mı göz göre göre?”

“Oldu!” diye mırıldandı iki büyük melek. Yine eşzamanlı. Mikail hazin hazin ekledi.

“Tıpkı az önce benim o küçük melek karşısında olduğum gibi.” Gözlerini yumdu. Kaşları son kertesinde gerilmiş yaylar gibi bükülmüştü, iki ucu aşağıda, ortası yukarıda. “Azâzîl’i İblis yapan şey tehlikeli zekâsı değildi arkadaşlar...” diye devam etti, “Yaratırken yıkan ve yıka yıka yaratan tekinsiz felsefesi veya eftikli bilgeliği de değildi. Varlık mayasını oluşturan som ateş ise hiç değil. Onu iblisleştiren şey, Allah’a sığınırım deyip deyip dilimize pelesenk ettiğimiz şeydi, az önce beni de yere çalan şey: Gurur. Kibir. Ululanma. Böbür. Afra tafra. Etrafındakilere yücelik taslama. Kendi kendimize biçtiğimiz şeref donu. Bir küçük melecik çıkıp da kral çıplak diyene kadar bizden başkasının

görmediği haysiyet elbisesi. Biri ya da hepsi, ne derseniz deyin. Daha da ileri gidip onur deyin isterseniz..." Şimdi de kendine kızmıştı, gri gri bakıyordu kendi içine. "Onurlu biri olduğunu düşünüyorsan, olduğuna düşündüğün kişi olduğun için övünüyor, göneniyor, gururlanıyorsun demektir sen, çoktaan kibre kapıldın da çoktan kalktın gittin demektir, çoktan bittin demektir." Sustu, gözlerini maviş maviş açıp kısacık bir an için göğşe çevirdi, sonra tekrar yere yıktı bakışlarını.

Azrail duygulanmıştı. Bu da nâdirattan. "Çok haklısın dostum," diye destekledi dostunu. "Güzel olduğuna düşünüyorsan, demek ki çirkinleştin artık sen!" Gözleri zaten yerdeydi.

"Herhangi bir şeyin mülkiyetinin sende olduğu vehmine kapıldınsa ne kötü; o şeyin mülkiyetine geçtin, sen olmaktan çıktın, 'şey' oldun." İsrail de toprağa gömdü bakışlarını.

"Evet, 'şey' oldum ben..." dedi Mikail. "Bunu kabul ediyorum," Kafasını kaldırıp arkadaşlarına baktı. Çok üzgün duruyordu şimdi, menekşe rengi bakıyordu. Omuzları çökmüş, gözbebekleri titremeye başlamıştı. "Çok üzgünüm dostlarım. Perişanım."

İki dost el uzanıverdi iki omuz başına. "Peki..." dedi İsrail, "Bu kadar yeter. Sadede gelelim. Hepimiz az buçuk bu zanlara kapıldığımıza göre, kabul ediyorum, ben de kapıldım, söyler misiniz ne olacak bizim hâlimiz?"

"Ben kabul etmiyorum," dedi Azrail. "Ben hiç kapılmadım şahsen."

Mikail duymaz, anlamaz gibiydi, menekşe menekşe bakıp duruyordu. Cebrail yanlarında olsa ne güzel olurdu şimdi. Bakındı, arandı tarandı, yok. "Şu olacak..." dedi sonra,

“Küçük meleklerin küçük olduğunu düşünmekten vazgeçeceğiz.” Coşlandı. “Hem zaten kim dedi ki onlara küçük melek?” Kimin dediğini herkes biliyordu: Hepsi. “Hiç kendini vareste tutmaya kalkışma dostum.” Bunu Azrail’e söylüyordu. “Biz dedik, biz, hepimiz... Kabul etsen de biz dedik, etmesen de biz dedik. Niye dedik biliyor musun? Bizim bize büyük diyebilmemiz için birilerine küçük diyebilmemiz lâzım da ondan. Çünkü biz büyüğüz, büsbüyük, çok büyük, aman da aman, hem de ne büyük. Sebep bu. Önünü arkasını hesaba katmadan böylece inandık, böyle de yaptık.” Acı acı güldü. “Hem de bağ bağışlarmış gibi yaptık. Küçükler dedik, minikler dedik, çocuklar dedik...” Sustu, yutkundu. “Vay bize!”

“Ama ben şahs...” Azrail hâlâ direniyordu.

“Hiç itiraz etme,” diye çıkıştı İsrafil, kendi yaptığına kendi de şaşırmıştı, sağa sola çıkışması görülmüş şey değildi. Yani o da nâdirattan. “Sen de küçük melek dedin küçük meleklerle.” Bu yeni hâlleri hoşuna gitmiş gibi gülümsüyordu.

Çok muhataralı güldü Azrail.

“Şimdi de sen dedin?” Korkunç gülüyordu.

“Ağzımızdan kaçtı işte. Gülme ama!”

Artık büyük de olmayan, küçük de olmayan, sadece melek olan üç bayrı melek, kıkır kıkır gülmeye başladı sonra. Bir müddet gülüşüp durdular karşılıklı, durup durup güldüler, gülmeyi ara ara kesip akıllarına çok komik bir şey gelmiş gibi tekrar tekrar güldüler.

Sonra duruldular.

Düşündüler, sükût ikrardandır, sükût ettiler.

Neden sonra, “Peki, tekrar soruyorum o zaman...” dedi Mikail, “Küçüklerin küçük olmadığını kabul ettik, tamam,

biz büyük falan değiliz, o da tamam... Tamam da, ne yapacağız diyorum yahu! Kendi aramızda konuştuk ettik, birbirimizin gazını aldık, oldu bitti mi yani şimdi? Bu mudur yani?"

"Hayır!" dedi İsrail, müdahaleci, arabulucu, girişken yeni tarzına alışmaya başlıyor gibiydi. "Bu sadece başlangıç. Devamen, sığınmamız gerekene gerçekten sığınacak, uzatılan o en sağlam ipe gerçekten tutunacağız." Tek tek baktı arkadaşlarına. "Birbirimizden af dilemeyi bırakacağız arkadaşlar!" dedi tok tok, sesi nağme doluydu, Sûr sesi kadar melodikti. "Yalnız ve yalnız O'ndan, af dilememiz gereken-den af dileyeceğiz. Tövbe edeceğiz. Tövbe demek, bir daha yapmamak demektir. Bir daha yapmayacağız."

Tövbe dediler sessizce. Hepsi o: *Tövbe!* Ne için tövbe ettiklerini uzun uzun açıklamaya gerek yoktu, sana şah damarından yakın duran, neyi ne için dediğini düşündüğünü senden iyi bilir. Bağırıp çağırımlarına da gerek yoktu, O'nun duymayacağı ses mi var?

"Toplasak mı artık dersliği, ne dersiniz?" Mikail müteReddit görünüyordu. Boşver, sonra toplarız deseler koş a koş a kaçacak gibiydi.

Ama demediler.

Bilakis, "Neden olmasın?" dedi Azrail. "Hemen toplayalım bence, bir dolu şeyimiz var söyleyecek." Mikail'e bakıp sırtıttı. "Yeter ki bu sefer de kaptırıp sinirlenme."

"Niye sinirleneyim canım?" diye parladı Mikail, "Çocuk muyum ben! Konuştuk, bitti, daha da sinirlenmem. Bana bırakın siz o işi."

"Ve şimdi?" İyiden iyiye havaya girmişti İsrail. Elini sine bağında çapraz ılıdayıp duran Sûr'a atmıştı, gözleri Cennet

çayırlarında gezinen meleklerdeydi, "Çağırıyor muyum kim var kim yok?" Sûr'u bağından çözüp ağzına doğru götürmeye başladı. "Üflüyor muyum bir güzel?"

Azrail telâşla uzanıp elini tuttu İsrail'in. "Aman dostum!" Bu kez telâşında çok büyük bir telâş vardı. Tabii ki nâdirattan. "Aman! Şaşırdın mı sen! Şakası yok bu işin!" An-sızın ağzına götürüvermesin diye Sûr'u itip duruyordu. "Onu bir daha üflediğin zaman ne yer kalacak ne gök. Emin ol şimdi üflemek istemezsin." Tırpanının ucuyla Mikail'i gösterdi. "Bırak, hocaları çağırsın." İsrail Sûr'dan elini çekince o da çekip devam etti: "Çağırsın ki, biz de madem durumu idrâk ettik, adam gibi, eşitlerimizle konuşur gibi konuşalım küçük meleklerle." Mikail kıs kıs gülüyordu. İlkin niye gülüyorsun diye soracak oldu, sonra uyanıp düzeltti: "Yani meleklerle demek istiyorum. Bizim gibi meleklerle." İçinden bir kere daha *tövbe* dedi. *Günaha girmek bu kadar kolaymış* diye düşünüyordu, *sözde bir daha yapmayacaktım.*

*Kime kim derdimi izhâr kıldım isteyip derman,
Özümden bin beter derdü belâya müptelâ gördüm.*

*Ayak bastım reh-i ümide, sergerdanlık el verdi,
Emel serriştesin tuttum, elimde ejderha gördüm.*

Fuzûlî

O buyurgan seslenişiyle ünleyip cümle meleği toplayıvermişti Mikail. Arkadaşları yanında ve yöresinde, diğer şeker şeyler tam karşısında dimdik dikiliyordular.

“Oturun, rahat edin, yayılın,” diye nidâ etti gülümseyerek. “Ayakta durmanıza gerek yok.” Tam *biz eşitiz* diyecekti, Azrail ve İsrail’in bir miktar şaşırarak da olsa kendilerine şöyle rahatça ilişebilecekleri bir yerler bulup sere serpe yerleşmeye çalıştıklarını görünce ağzının önünde yumruk yaptığı eline doğru, “Size demiyorum arkadaşlar...” dedi, “... şu küçük... Diğer melek arkadaşlara diyorum. Siz kalkın.” Meleklerden büyükçe bir kısmı da emre itaat edip oturmuştu. Yerde tırpanını dikecek bir çukurluk ararmış da ondan çömelirmiş gibi yapan Azrail ve yerden bir şey almak için eğilmişmiş gibi yapan İsrail bozuntuya vermeden doğrulurken

onlar da Mikail'in kadim meleklerle söylediğini kendilerine söylendi zannedip "Gene başladık!" diye söylene söylene kalktılar.

"Yok yok..." dedi hemen Mikail, "Asıl size demiyorum melekler, siz buyrun, oturun lütfen. Lütfen lütfen." Elleriyle de önündeki havayı aşağı bastırırmış gibi jestler yaparak oturmalarını teşvik ediyordu meleciklerin. Bir kısmı tedirgin tedirgin otururken bir kısmı kararsız dikiliyordu.

Çok arkalardan bir ses geldi.

"Oturmayın arkadaşlar. Gene kalkın diyecek."

Dikilenlerin bir kısmı oturmaya başlamıştı, onlar yerleşirken oturanlar kalktı.

Mikail, *sinirlenmeyeceğim* diye düşünüyordu, *bağırmayacağım, bu küçük şeylerden üstün değilim, onlara bağırmaya hakkım yok* diye düşünüyor, *gene küçük şey mi dedim ben* diye düşünüp peş peşe *tövbe tövbe* diye düşünüyordu. Bir adım öne çıkıp diğer iki kadim meleği gerisinde bıraktı, bütün melecikleri kucaklayacakmış gibi kollarını iki yana açtı ve "Önümdekiler otursun çabuk!" diye gürledi, "Arkamdakiler ayakta duruyor." *Bu sefer anlamıştırlar artık* diye düşünüyordu.

Anlamamıştılar.

Birbirlerine sırt dönmeye, birbirleri tarafından geride bırakılmaya tamamen yabancı olan diğer iki kadim melek, Azrail ve İsrail, Mikail'in öne hamle yaptığını görünce arkadaşlarını yalnız bırakmamak için o öne yürürken yanı sıra yürümüş, hattâ acaba ne yapacak diye merak da ettikleri için yarım adım kadar önüne geçip eğilmiş, yüzüne bakmaktaydılar. "Önümdekiler otursun!" nidâsını işitince onun en önünde onlar olduğu için ilk onlar oturdu. Mikail bir

arkadaşlarına baktı, bir kimi oturan, kimi oturacakmış gibi yapan, kimi dimdik dikilmeye devam eden sonsuz sayıda melecige baktı, "Tamam yaa tamam!" dedi sinirli sinirli, "Hepimiz oturuyoruz." Külçe gibi yere attı kendini. Ders haricinde bir toplanma toplamak bu kadar zor muydu yahu? *Gel de Cabrail'e imrenme şimdi diye geçirdi içinden, toplan diyor, kim var kim yok koştur koştur toplanıyoruz ânında. Bir de bize bak. Sakin kalmaya çalışıyordu. Kaynayan bir süt gibi köpür köpür dalgalanan bembeyaz bir krizantem bahçesi vardı şimdi her yanında. Üst krizantemler, bu, Azrail ve İsrail, bu tarafta yayılmış oturuyor, ast krizantemler karşı tarafta oturup oturup kalkıyordu. Dayanamadı. "Otursanıza yaa!" diye bağırdı, "Sağır mısınız, kaç defa söyleyeceğiz!"*

Dalgalanma devam ediyordu. Arkalardan bir ses geldi:

"Gene kalk demeyeceğin ne malûm?"

Geniş bir mırıltı yükseldi derslikte, otursun mu oturma-sın mı ne yapacağını bilemeyen melecikler *evet evet* diyor-du-lar mır mır, oturuyorsalar kalkıyor, kalkıyorsalar oturuyor-dular.

"Evet tabii!"

"Ne malûm?"

"Oturmayın lan. Daha bir önceki derste mum gibi dikti hepimizi ayağa. O zaman da oturuyorduk."

"Doğru doğru. Kalkın."

"Oturun. Adam elli sefer söyledi işte. Ona da yazık."

"Bence oturmayın."

Buraya kadardı. Mikail kükredi:

"YETEEEEERRRR!"

*Sen bariştın, ben dargınım,
Sen akıyon, ben durgunum,
Sen bir günsün, ben her günüm,
Sen Cuma, ben Salı mıyım?*

Gülhânî

Çocukları bir kere daha teneffüse çıkarmış, bir kere daha aralarında konuşup –ki İsrafil ehemmiyetli bir yer tutuyordu bu konuşmalarda– daha az evvel ne de güzel noktalara gelmişken şimdi böyle basit bir karışıklıktan dolayı küsüp pısmanın, apırıp köpürmenin ne de yanlış olacağından uzun uzun bahisle Mikail’i büyük meleklerin şânına yaraşır bir mülâyemete ve suhûlete davet etmiş, o celâllenip celâllenip “Başlarım mülâyemetinden de suhûletinden de! Hadi onlar küçük, yanlış anladılar, size ne oluyor kardeşim!” diye dellendikçe ısrar etmiş, araya “Hani küçük demeyecektik artık?” tembihini sıkıştırıp –“Başlarım küçüğünden de bacağından da!”– ısrar ısrar, telkin telkin, rica rica, en nihâyet bir kere daha yumuşatıp ve ne olur ne olmaz diyerek herifin gerçekten de yumuşadığına şüpheye yer vermeyecek derecede kanâat getirip dersliğe bir kere daha geri dönmüştüler.

Ayakta kimse yoktu artık, baştan sağlama almış, neredeyse otura otura gelmiştiler. Bu melekler bu tarafta, diğer melekler diğer tarafta oturuyordular artık. Mikail'in gümbür gümbür soluk alıp verdiğini saymazsak bir kere daha sükûnet hâkimdi Cennet'in ilâhî dersliğine.

Azrail tırpanın en sivri yeriyle hafifçe dokundu savaşçı meleğin böğrüne.

Mayası hiddetle karılmış savaşçı bir melek sakinleşse sakinleşse ne kadar sakinleşebilir, hadi çok sakinleşti, ne kadar süreyle sakin kalabilir? Nitekim kalamadı, hırsıyla döndü o savaşçı melek.

"Ne var gene? Ne var? Ne?" *Gene ne halt ettim ki dürtüklüyör bu* diye düşünüyordu.

"Başlasana dostum. Bak herkes sana bakıyor."

"Haa, ondan mı şeyaptın?" Hiç gönlü yoktu Mikail'in, gına getirmişti. "İllâ ben mi başlayacağım yani?" Hocalıktan da istifa edecekti zaten. *Başlarım hocasından da bacasından da* diye düşünüyordu. "Sen başlasan olmuyor mu?" *Kaçak görüşmeyi bırak da bir kerecik olsun sen koy elini taşın altına!*

Azrail cevap vermedi, kaşlarını hafifçe kaldırıp gözlerini ötelere dikmekle yetindi.

Usluca araya girip "Hocaları sensin..." dedi İsrafil, bu ar bulma işine gittikçe ısınıyordu, "Diline alışkınlar, en iyi seni dinlerler."

Mikail gururlandı birazcık. "Öyle mi diyorsun?" dedi tek kaşını yıkarak. Belki de istifa etmezdi. Dur bakalım. "Bu defa becerebilir miyim sence?"

İsrafil arkadaşının omuz başını sıktı.

"Canım sen becerememiş değilsin ki. Ufak bir yanlış anlama oldu, o otururken bu kalktı falan, bu yani."

"Becerirsin mi diyorsun?"

"Becerirsin becerirsin, hem de hepimizden iyi becerirsin."

Mikail "İyi o zaman..." dedi az daha gururlanarak. Elbette gururdan Allah'a sığınırdu ama bu küçük meleklerin de ona, onun engin bilgisine ve yüce bilgeliğine ihtiyacı vardı yani. Belli bir şey. *Bak bu açıdan hiç düşünmemiştim* diye düşünüyor-du, *bunlar bana muhtaç yahu!* Etmeyecekti istifa mistifa, yok yok, niye edecekmiş? "Başlıyorum... Sonra şey olmasın da..."

"Olmaz olmaz. Başla sen." İsrafil de gözlerini ötelere dikti.

Mikail döndü sayılamayacak kadar çok meleğe, kasten biraz sertçe dönmüştü ki saçları savrulsun, uçuşsun, etrafa kiraz, lavanta, biberiye, glayör kokuları saçışsın. "Evet..." deyip hafifçe genzini temizledi, "Deminki sohbetimiz yarım kalmıştı kardeşlerim... Nerdeydik son?" Kurnaz kurnaz gü-lümsedi. "Unutmuşum da." Çok güzel Provokatif Didaktik yapıyordu var ya. *Ah o İblis gelse görse şimdi* diye düşünüyor-du, görsündü bakalım Büyük Usta nasıl olunuyormuş. "Hadi, kim hatırlatmak ister? Nerdeydik?"

Birkaç tedirgin parmak kalktı havaya.

"Sen söyle kardeşim."

İşaret edilen melek, "Bir oturun diyordun bir oturmayın diyordun," dedi oturduğu yerden, "Ne dediğini kendin de bilmiyordun. Ordaydık."

Sinirlenmeyecekti, bağırmayacaktı Mikail, kendi gemini sıkı tutacaktı bu sefer. Gözlerini yumup soludu, uzun ince parmaklarını uzun saçlarının arasından geçirdi. Karanfil koktu burnuna, gülhatmi koktu. İyi geldi doğrusu.

"Ondan bahsetmiyorum..." dedi dişlerini sıkarak. Gülüm-süyordu ama gülmesi gözlerinin yanına bile yaklaşamıyordu. "Bir öncekinden bahsediyorum. Orada nerede kalmıştık?"

Bunlar cidden delirtirdi adamı, evliya olsan çatlarsın. "Onu soruyorum." Gene gülümsedi, gene gözlerinin haberi yok.

"Haa..." dedi melecik, "Pardon pardon. Şeyde kalmıştık... Senin çelişkilerinde. Hani sorduğum soru soru değildi falan diye garip garip bir mantıklar yürütmeye kalkmıştın da bir arkadaşımız da parmak kaldırıp ne kadar saçma konuştuğunu yüzüne vurmuştu ya?"

Onay mırıltıları çimenlerin arasında pusuya yatmış gibi fışkırdı birden.

"Evet evet, saçmalamıştın."

"Saçmalasan gene iyi, zırvaladın resmen."

"Bir bağırmalar, bir hor görmeler. Neydi o yaa!"

"Hem suçlu hem güçlü?"

"Yakıştı mı sana?"

"Hiç!"

Tam gene bağıracaktı, tırpan sol böğründen yardımına koşunca kendini tuttu, mırıltılar yatışıncaya kadar bekledi. Nefeslendi biraz, biraz oraya buraya bakındı, derin düşünceler içindeymiş gibi dalgın dalgın kafa salladı, sonra, "Mantığım garip veya değil..." dedi kendisini de şaşırtan bir yumuşak başlılıkla, "Çeliştim veya çelişmedim, ileride konuşuruz uzun uzun. Şimdi başka bir şeyi konuşacağız. Hatırlatayım, burada her vakit herkesin gözlemlendiğinden bahsediyordum ilk toplandığımızda. Ve sizin, yaptıklarınızın görüleceğini, konuştuklarınızın duyulacağını unutmuş bir hâlde ağaçların arasına çekilip veya köprülerin gölgesine sinip veya çavlanların altına girip aklınızca gizli toplantılar yaptığınızdan..." Sözlerinin serin bir rüzgâr gibi ürperttiğini gördü melecikleri. *Oh oh oh*, diye düşündü, *tam isabet!* Devam etti: "Devamla da, unuttuklarınızı hatırlatmak için gel-

diğimizi söylemiştim.” Gülümsedi, bu kez gözleri de gülüyordu. “Sonra sinirlerim bozuldu benim biraz, gittik, gene geldik, sonra gene sinirlerim bozuldu, gene gittik, gene geldik.” Melekler de gülümsüyordu şimdi, bu cevval mi cevval, hiddetli mi hiddetli, sert mi sert, şedit mi şedit, kadim mi kadim meleğin samimiyetinden etkilenmiştiler. “Şu ki kardeşlerim...” Şimdi de de fıkır fıkır fıkırdayarak parmak kaldırıyorlardı. *Kesmeyin işte, kesmeyin sözümü, deli etmeyin adamı!* Ama sinirlenmeyecekti. Hayır! Cümlesini olduğu yerde bırakıp “Evet?” dedi sorarak; “Gene ne oldu, söyleyin bakalım, yoksa gene mi çeliştin?” Parmaklar işaret bekliyordu, ara ara pıtrak gibi patlayıveren mırıldanmaları saymazsak izin verilmeden, sen konuş denmeden konuşulmazdı derslikte. “Söyleyin işte biriniz.” *İzin almadan mırıldanmasını biliyorsunuz ama* diye düşünüyordu. Kimse söylemeyince gözü yıldı, en yakındaki meleciği işaret etti. “Tamam, sen söyle madem.”

“Dikkatimi çekti...” dedi melecik, bukleli saçları kehribar sarısıydı, “İkidir *kardeşim kardeşim* diyorsun bize. Oysa küçüğüm derdin, miniğim, meleşim, meleciğim falan; ne oldu da şimdi kardeşim demeye başladın? Biz ne zaman kardeşin olduk senin? Sen ne zaman küçüldün, biz ne zaman büyüydük? Ne oldu yani durup dururken? Hangi dağda kurt öldü?”

“Ne ölmesi? Ne kurdu? Ne diyorsun sen küç... melec... kardeşim?”

“Ağzımdan çıkıverdi...” dedi kehribar saçlı melek. “Oraya takılmayalım şimdi.” O da merak ediyordu dağda niye kurt ölsün. Uçları incecik, ortaları yuvarlacık badem gözleriyle dik dik bakıyordu. “Şunu söyle sen... Nedir? Birdenbire

erdin de sizin ne kadar büyük, bizim ne kadar küçük melekler olduğumuzu gözümüze sokmaktan vaz mı geçtin, yoksa bu da başka bir çelişki midir? Hayırdır sen?"

"Yok canım!" Dik dik konuşan bu meleciği dinlerken bir taraftan illet olup bir taraftan da *belki de en doğrusu konuşmaya bu veledin başlattığı yerden başlamak* diye düşünmüştü Mikhail. Şimdi daha emin düşünüyordu. Kendi aralarında bit bit konuşup birtakım kararlara varıyor, sonra ne karara vardıklarını bunlara söylemeden vardıkları kararı uygulamaya kalkıp her seferinde çuvalliyordular. Yanlış işte. Gel oturt karşına, *biz böyle böyle düşündük* de, onlar da *aa öyle mi düşündünüz* desin, *evet* de, kaptır git son vites. Boşuna terso oluyordular ikidir. Söyleyecekti ne konuştuklarını. En güzeli. Başladı: "Sohbetimize ara verdiğimiz ilk sefer biz de kendi aramızda bunu konuştuk tam. Dedik ki, Cennet'te ayrı gayrı yok, neden büyük küçük olsun? Kim dedi bize büyük? O güzel meleklerle küçük sıfatını yakıştıran kim?" Takdir beklercesine sustu kısa bir süre, çok beklerdi, takdir makdir gelmedi ama sayılamayacak kadar şaşkın bakışla karşılaşınca gene de o takdirleri toplamış gibi hissetti kendini, yarattığı tesirden hoşnut, devam etti: "Ve şöyle dedik: Bunu diyen de bizdik, bunun böyle olduğunu kuruntulayan da biz. Kabul edelim ki yanıldık. Kimse kimseden küçük değil, kimse kimseden büyük değil." Bu defa bâriz takdir bekledi, gene görmeyince bu defa daha az hoşnut, gene devam etti: "Sonuç olarak şu karara vardık kardeşlerim..." Bu sefer de takdir etmezlerseydi yuh olsundu var ya, "Bundan böyle küçük meleklerle küçük melek demeyeceğiz biz." Geniş bir kikirti kopunca takdiri kaptım sandı ilkin, sonra baktı ki öven yücelten yok, pis pis kikirliyor namussuzlar, onların kikirde-

diği yetmezmiş gibi iki arkadaşı da iki yanından dürtüp dokunuyor –*Gene ne dedim de dürtüyor bunlar yaa?*– uyandı, kendi de başladı gülmeye. “Tamam tamam...” dedi hâlâ gülererek; “Küçük meleklerle küçük melek demeyeceğiz demekle siz güzel kardeşlerime bir kere daha küçük melek demiş oldum ve bu da çok büyük bir başka çelişkidir, anladık.” Samimiyet her derde devaydı gerçekten, gülüşmeler küt deyip kesilmişti. “Ama bana da hak verin canım, onca zaman ağzım alışmış.” O da kesti gülmeyi. “Toparlıyorum: Eşitiz. Ezelden beri eşittik zaten. Emin olun, bunu kanıksadığınızı hissettireceğiz size...” Sustu, bekledi, kimsenin takdir edeceği falan yoktu. *Allah da sizi bildiği gibi yapsın!* “Kardeşlerim!..” Buradan sürdürecekti konuşmayı, ne şamın şekeriydi ne arabın yüzü, takdiriniz de sizin oldu. “Kardeşlerim...” dedi tekrar, ama sayılamayacak kadar çok parmak gene havadaydı. Sürdüremedi. Az önce konuşan meleğin bir arkasında oturan ayırık sarı saçlı, isyankâr bakışlı meleği işaret etti. “Nedir? Söyle... Kardeşim.” *Amma da bana benziyor bu yavru kuş* diye düşünüyordu.

Melek gerçekten de Mikail’in kopyası gibiydi, en az onun kadar savaşçı duruşlu, en az onun kadar dikbaşı, en az onun kadar kavi, en az onun kadar sıkı. “Kardeşim kardeşim diyorsun da...” dedi çenesini aynı Mikail gibi havaya kaldırarak; “Senin adın ne?”

Mikail ilk başta ne olduğunu kavrayamadı, görülmüş duyulmuş değildi ama olur muydu olurdu, *küçük melek adımı mı unuttu acaba* diye düşündü hayretler içinde, hayretinden sinirlenmeyi bile unutmuştu. “Mikaiil...” dedi sâfiyâne, “Unuttun mu yoks...”

Sözü sertçe kesildi.

"Benim adım ne?"

Mikail kavradı. Çok ağır konuşmuştu piç kurusu. Kavradı kavramasına da nasıl diyeceksin ki kavradım?

"Efendim?" dedi anlamamış gibi.

O meydan okuyan çene kalktıkça kalkıyordu havaya. "Benim adım diyorum. Hadi söyle... KARDEŞİM!" Kardeşim'e çok keskin vurgu yapmıştı. Hık demiş Mikail'in burnundan düşmüş. "Benim adım ne?"

"Mel..." Mikail kavramaya devam ediyordu. Ve utanmaya. Kesti sesini, başını önüne eğdi.

"Küçük melek olmasın sakın?" Öbürü ne utaniyor ne sesini kesiyor ne de boyun büküyordu, "Veya minik şey?" diye devam etti acımadan, "Ayrık sarı saçlı bıdış?.. Tatlım?.. Canım?.. Meliş olmasın?" Başkaldırı başlatmıştı sanki asi anarşist kıray, göğşe atılan oklar gibi fırlıyordu şimdi parmaklar havaya, hepsi, her bir melek konuşmak, sormak, bir şeyler söylemek istiyordu. Lâkin ayrık sarı saçlı kırayın susası yoktu. Hedef büyütmişti üstelik. "Senin adın Azrail..." dedi kılıç kadar keskin bir bilek hareketiyle Azrail'i göstererek; "Senin ki İsrail..." Şimdi İsrail'i gösteriyordu, havaya bir zahiri kılıç darbesi daha savurmuştu. Üçünü kasıtlı ortalarına doğru bir çene hareketi yaptı ki kılıçtan da keskin. "Yani biz sizin adınızı biliyoruz... KARDEŞİM!.. Hattâ dur, şu aletlerinizin adını bile biliyoruz..." Amansız el İsrail'in sine bağında ışıldayan Sûr'a odaklandı, havayı yardı attı. "Şununki Sûr meselâ..." Azrail'in tırpanını kesip biçti, "... ve tanıştığımıza memnun olalım arkadaşlar, şu da bir türlü ne işe yaradığını bilmediğimiz, meşhuur tırpan..." Hızla ayağa kalkıp yüzünü kalabalık melek topluluğuna döndü. "Şimdi..." Ciyak ciyak bağırıyordu hayvanın oğlu: "İsminin bütün Cennet sakinlerince

bilindiğinden emin olan melekler parmak kaldırsın."

Tek bir parmak kalkmadı havaya.

Yüzünü usul usul üç kadim meleğe döndü melecik, sanasın Mikail karşıya geçmiş de bakıyor, üstten üstten baktı. Onlar da parmakları havada şaşkın şaşkın ona bakıyordular, isimlerini herkes biliyor ya, Mikail kılıklı meleciğin otoritesi ne boyun eğip çocuk gibi parmak kaldırmıştılar. Sonra utanıp indirdiler.

"Başka sorum yok."

Onun sorusu yoktu ama öbürsülerinin vardı. Karman çorman mırıldanmaya başladılar bir kere daha. Dalga geçiyordular.

"Senin adın ne kardeş?"

"Melek. Seninki ne?"

"Benimki de melek."

"Ben zaten melek. Memnun oldum melek."

"Di mi? Adımızı bile bilmiyor arkadaşlar."

"Alet edavatın adını biliyorlar ama!"

"Bir de diyor ki hepimiz eşitiz. Hani? Nerde?"

"Sen atmaya gelince mangalda kül bırakma, ondan sonra da..."

"Mangal ne be?"

"Ne bileyim ne. Aletse bizden kıymetlidir kesin. Sorsan onun ismini de bilir bunlar."

Mikail dinledi dinledi, böğrünü dürtmek üzere olan arkadaşlarının parmaklarını havada yakalayıp mahcup mahcup gülümsedi, hattâ ezik ezik. "Bağırmayacağım arkadaşlar, lütfen dürtmeyelim." Döndü hışır hışır mırıldanan melekler korosuna, "Bir ara daha veriyoruz," dedi. Gür sesi mırıltıları ezip geçti. İçinde hiç hiddet yoktu. Hayret.

*İbret aldın, okudunsa şu yaman dünyadan,
Nefsini kurtaragör masyâd-ı mâfihadan.*

Neyzen Tevfik

“Haklılar!” dedi Mikail. Üçü bir kere daha bir kenara çekilmiş, bir kere daha kafa kafaya vermiştiler.

Melekler bu sefer de fazla uzaklaşmamış, gıcıklığına diki-lip bakalım gene kişeleyecek mi bizi diye beklemiştiler. Ve gene hayrettir, bu sefer kişelememişti Mikail, ters ters bakmamıştı bile. Orada öylece duruyordular bu yüzden şaşkın şaşkın. Derslikte. Gönülsüz gönülsüz, âdet yerini bulsun diye oynuyor veya oynuyormuş gibi yapıyor, daha ziyade orada burada toplaşıp kendi aralarında konuşuyordular. Yorgun argın göçten dönüp kendini toprağa dar atmış beyaz güvercin katarı kadar kıpırtısızdılar. Orada pers, burada zeytin, şurada zümrüt yeşili Cennet çayırıları, sakinleri alışılmadık derecede sakin olduğu için her zamankinden az dalgalanıyordu şimdi.

Kadimler de toplantıya devam ediyordu az ötede.

“Hâle bak...” dedi İsrafil. Gözü, kırışıklıkları giderek azalan beyaz örtüdeydi. “Otel nevresimi gibi serildiler çayırılara,

neredeyse hiç kıpırdamıyorlar. Her zaman benzediğinin aksine teneffüsteki bir ilkokul bahçesine değil, lise bahçesine benziyor şimdi Cennet. Hattâ üniversite bahçesine."

"Üniversite?"

"Lise? İlkokul?"

"Nevresim?"

"Otel?"

"Bilmiyorum arkadaşlar. Sormayın. Baksanıza şunlara, nasıl da sessiz sedâsız dolanıyor, duruyor, susup oturuyorlar. Böyle miydi eskiden?" Eskiden dediği bir teneffüs önce-siydi. "Yani daha demin demek istiyorum."

"Düşünen göl gibi durgunlaşıyor," dedi Azrail. Tırpanını gözünün hizâsında evirip çeviriyor, yüz hatlarının yansısını inceliyordu. "Durgunlaşan da derin derin düşünüyor." Mikail'e döndü. "Sahi dostum, neden isimlerini bilmiyoruz hiçbirinin, neden sorup öğrenmiyoruz, neden sadece 'Melek' yetiyor bize?" İçebakış yapıyordu ve bu da görülmüş şey değildi. "Bizim bunu böylece benimseyip hiç düşünmeden kabul etmemiz ayıp değil mi?" Tırpanın kanca gibi bükülen ucuyla az ileride oturan meleklerden birini işaret etti. "Şuna seslenmek istedik diyelim. Ne diyeceğiz, ne diyerek çağıracağız? *Bana bak* mı diyeceğiz meselâ? Şşt mi diyeceğiz? *Yavrum, sen, oradaki* mi? Ne?" Bugüne kadar hep öyle demiştiler gerçi.

Mikail cevap vermek istemiyordu. *Nasıl oldu da bu kadar çuvalladık arkadaş biz* diye düşünüyordu. *Nasıl oldu da birinin olsun ismini sormaya gönül indirmedik? Nasıl meleğiz lan biz?* Omuz silkti. *Ne ara büyüdü burnumuz bu kadar?*

"Saç renklerinden gidebiliriz," dedi İsrail. Hâlâ yeni keşfettiği ve pek sevip süratle benimsediği arabulucu rolünün

sermestliği altındaydı. Azrail'in gene Azrail'le arasını bulmaya çalışıyordu.

Konuşmayacaktı ama konuştu Mikail. Kızmıştı çünkü.

"Saçmalama!" Meleciklere doğru bir çene hareketi yaptı. "Hepsi de sapsarı, baksana." Onun saçları da sapsarıydı. Firik başak sarısı.

İsrafil bu kez de kendisiyle Mikail arasında arabuluculuğa soyundu.

"Sarı ama her biri başka sarı. Bak, şu, Azrail'in az önce gösterdiğinin saçları mercan sarısı meselâ. Onun karşısında kininki altın sarısı, berisindekininki limonî sarı, ötesindeki-ninki..."

"Öf yaa, öf yaa..." dedi Mikail arkadaşının sözünü keserek; "Mesele de bu kardeşim, mesele de bu, görmüyor musun?" Gözlerini kocman açmış, görüyorum ya işte der gibi bakan arabulucu meleğe dik dik baktı. "Renklerin bile adını biliyoruz yahu!" Git git hazinleşiyordu bakışları, dalgınlaşıyordu. "Bırak renklerin adını, tonlarının adını da biliyoruz, ve elbette o tonların alt tonlarının adını da." Dalgın dalgın devam etti. "Meselâ limonî sarının alt tonlarından birinin adı yeşil sarı, birinin adı lime sarı, birinin adı armut sarı..." İçinden kendine *ne yapıyorum ben* diye kızmasa bütün renkleri sayardı ve tonlarını sayar, o tonların da alt tonlarını sayardı. Saymayı bıraktı. "Biliyoruz demek istiyorum yani... Çünkü her bir şeyin adı var, her bir şeyin adı var çünkü her bir şey önemli de ondan adı var, çünkü biz her bir şeyi önemsiyoruz da ondan biliyoruz o her bir şeyin her birinin adını." Göğüs geçirdi. "Fakat şu Cennet'i Cennet yapan güzeller güzeli meleklerin bir tekinin olsun adını bilmiyoruz." Gene göğüs geçirdi. Çok içlenmişti. "Çünkü lüzûm

görüp sorduğumuz yok. Lüzûm görüp sorduğumuz niye yok? Çünkü onları önemsemiyoruz da ondan. Çünkü hor görüyoruz onları. Çünkü kendimizi pek büyük görüyoruz. Letâfet sadece dilimizde, o da tepemizin tası atıncaya kadar. Kızmak bizim hakkımız, bağırıp çağırmak bizim hak..."

"Benim değil," dedi Azrail, "Ben kimseye kızıp bağırmadım şu âna kadar."

"Ben de."

Ooof of! Mikail İsrail'e ters ters bakıp ellerini saçlarının arasından geçirdi sıkıntıyla. "Biz ondan mı bahsediyoruz arkadaşlar?" dedi saçlarından efil efil yayılan lotus, mor salkım, deli otu ve fitne ağacı çiçeği kokuları arasında, "Biz ondan mı bahsediyoruz? Sen bağırdın ben bağırdım münakaşası mı yapacağız şimdi burda? Oluyor mu yani! Yakışıyor mu?"

"Hayır, sen öyle çoğul konuşunca..." İsrail mahcup olmuştu. Kendi arasıyla kendi arasını yapıp "Pardon," dedi, sustu. Azrail oralı değildi, sağa sola bakıyormuş gibi yapıyordu.

"Dert etme..." dedi Mikail, İsrail'e diyor ama uzaktan uzağa Azrail'i bozuk bozuk kesip *keşke azıcık da sen dert edebileydin* diye düşünüyordu, "Şunu söylemeye çalışıyordum: Böyle davranıyoruz, çünkü hiç saygı duymuyoruz buncağızlara." Yüzüne gözüne okkalı bir keder düşmüştü. Azrail'e bakmaya devam etti. "Hiç kaytarmayalım. Bağırdımsa ben bağırdım, bir şey dediğim yok, sen ne yaptın peki? Bir tekine olsun hâl hatır ettin, ilaç için olsun bir taneciğine ismini sormaya gönül düşürdün mü?" Sorduğundan değil, herifin tenezzül edip de kimseye isim sormaya gönül düşürmediğini, *aynı ben*, bu da biliyordu o da, hepsi biliyordu hepsinin ne halt olduğunu.

Azrail de Mikail'e bakıyordu şimdi. "Haklısın dostum," dedi beklenmedik bir samimiyetle, "Çok haklısın." Parmakları arp telinde gezinir gibi geziniyordu tırpanın kıyılarını. Parladı birden, ki bunu kimse beklemez. "Havamız kime yahu?" Gene çok tehlikeli bir tebessüm gelip oturmuştu yüzüne. Bu sefer kimseye değil, kendine gülümsüyor gibiydi. "Nasıl oldu da bu kadar derin uyuduk biz? Neden yaptık bunu sahiden?"

Mikail biliyordu neden yaptıklarını. "Kibrimizden," dedi. Daha doğrusu neden yapmadıklarını biliyordu. "Ki birden daha derin bir uyku yoktur. Kendini ötekinden önemli farz etmeye başladığı anda gönül gözü kapanıverir adamın. Şu gözü de kapanmıştır aslında..." Kendi gözünü gösterdi, "... ama bilmez. Bakar, şaşır bakar. Görür, şeşbeş görür, çünkü sadece kendisini görür... Bizim gördüğümüz gibi..." Susup göz göze geldi arkadaşlarıyla. Sordu. "Nasıl görüyoruz biz?" Cevapladı. "Şöyle: Biz büyüğüz onlar küçük, biz kadimiz onlar terütaze, biz anlı şanlıyız onlar beyaz entarili, biz yüceyiz onlar eh işte... Şaşır bakmışız, başka nasıl görelim, böyle görüyoruz."

"Biz neymişiz be arkadaş!" İsrail de Sûr'un üstünde gezdiriyordu parmaklarını. "Düşünüyorum da cevabını bulamıyorum, gurura kapıldığımız için mi şaşırdık biz, yoksa zaten şaşkın olduğumuz için mi gurura kapıldık?" Yukarıyla arayı yapmaya çalışır gibiydi. "Daha önce bu soruları niye sorduk hiç kendimize? Bilmediğimiz için mi sorduk, yoksa sormadığımız için mi bilmedik? Şimdi ne oldu da bildik peki?" Omuz silkti. "Pöh! Ezelden biliyorduk, ta ezelden. Yazık!"

"Öyle veya böyle..." dedi Mikail aksi aksi. "Ayıp bu, koskoca bir ayıp!" Kendine aksileniyordu. "Ne yazığı?"

“Ve bu ayıp da bize yeter.” Azrail tırpanına tutunarak kalktı. “Hadi arkadaşlar. Kalkın.” Belki de tırpanı ona tutunarak kalkmıştı. “Geç başlamak hiç başlamamaktan evlâdır. Şunları toplayalım da isimlerini öğrenelim bir an evvel.”

“Bir zahmet yani!” diye homurdandı Mikail. Gene hidetlenmişti. Gene kendine. “Çağırayım o zaman di mi?”

“Çağır çağır.”

Çağırdı.

Tok sesi Cennet’in yeşil saçlarında rüzgâr gibi dolaşırken otel nevresimi kadar kırıksız beyaz örtü kıpırdandı, dalgalanmaya başladı.

*Dost ile dost bir menzile yeterken,
Ben kenarda durup beni beklerken...*

Davut Sulari

Konuşmayı o yapmayacaktı, bu sefer kesin kararlıydı Mikail. Üç defa *resto olmuşuz, yeter* diye düşünüyordu. *Resto ne be?* Çağrısıyla dersliğe koyun yoğurdu kaymağı gibi bembeyaz seriliveren meleklerle bakıyor, sessiz sessiz oturuyordu. Öbür ikisi zaten sessizdi, sağından solundan dokunup duruyordular buna konuş diye. Küskün küskün omuz silkti. Hem üstüne alınıp nazlanıyor hem de hiç üstüne alınmıyormuş gibi yapıyordu. Ve hayır efendim, konuşmayacaktı. İsterseydiler yalvarsınlar. Kesinlikle hayır.

Gene dokundular.

"Ne var?" Ortaya atılmış bir lâfı üstüne alınmıyormuş gibi yapabilirdin ama böğrüne atılmış bir dürtüğü sana dürtülmemiş gibi yapamıyordun. "Ne dürtüp duruyorsunuz?"

Azrail ağzını arkadaşının kulağına yaklaştırdı.

"Başlasana dostum." Tırpanıyla bir uçtan bir uca tarayarak kalabalığı işaret etti. "Bekliyor herkes."

"Görüyoruz," dedi Mikail. "Sen niye başlamıyorsun? Alt tarafı kısa bir giriş yapıp gönül alacak, sonra da sıradan isim soracaksın." Bekleşen mahşerî kalabalığa baktı. Onlar da buna bakıyordu doğal olarak. Hocalarıydı ne de olsa, bunun konuşması lâzımdı normalde. Ama konuşmayacaktı işte. *Hadi bakalım, kendiniz konuşun da alın boyunuzun ölçüsünü.* "Hem vahiy meleği miyim de hep ben konuşuyorum canım?" Vahiy meleğini de özlemişti, Cebrael'i, o büyüüüük Büyükelçi'yi. *Ne zamandır da gördüğümüz yok arkadaşı ilâ maşallah* diye düşünüyordu. Toplumdan bu kadar da kopulmazdı canım. Gel karış işte aramıza, ne ayrıcalığın var! "Sen şeyap yaa, ben şeyapmayayım bu sefer, ben sana güveniyorum."

"Yok yok..." dedi Azrail, "Senin şeyapman lâzım. Sen daha iyi konuşuyorsun."

Ha şunu bileydin diye düşünüyordu Mikail. Hafif hafif havaya girmekte olduğunu fark edince toparlanmaya çalıştı. Daha fazla dolduruşa gelmeyecekti. Hem gururdan Allah'a sığınırdı hem de şöyle kallavi bir ders almasında fayda vardı arkadaşımızın. *Demek biz kendimizi tutamayıp avazlanıyor, kalp malp kırıyoruz ha, buyur kendin konuş o zaman* diye sokurdayıyordu içinden. *Konuş da gör bakalım, seni bir çarpsın da şu bıcırıklar, bağılıyor musun bağırıyor musun o zaman.* Yeterdi artık hakikaten yani. Sonra bağırдың mıydı sen bağırдың, o bağırmadı oluyordu. "Katiyen konuşmayacağım, hiç ısrar etme!" dedi kesin bir dille. "Konuşacaksan buyur, meydan senin, konuşmayacaksan sürtünüp dürtünüp durma bana. Gıdık alıyorum."

Azrail ecel gibi güldü Mikail'in yüzüne. "Hiç de ısrar etmiyorum..." dedi. "Konuşurum... Ne olacak sanki."

Çok bozuldu Mikail.

“Konuş...” dedi don don, “Elini tutan mı var?” *İnşallah bir güzel köşeye kıştırırlar seni de konuştuğuna konuşacağına pişman olursun* diye düşünüyordu.

“Bana göre hava hoş.” Pek keyifli sırtıyordu Azrail, bir acayip, nâdirattan gülerdi bu tarz. “Ama bazılarımız gibi tepem atarsa karışmam yani.”

Bak bir de dalga geçiyordu hürmetsiz adam, utanmadan lâf çarptırıyordu bir de. “Endişe etme!” diye homurdandı, “Tepen atacak olursa ben de seni dürtüklerim, toparlanıverirsin.” Ne zaman çileden çıkacak gibi olsa, güyâ iyilik yapmak için o tırpan denen nesneyle yanını belini komşunun emanet mandasını dürter gibi dürtmesinden bıkmıştı bunun. “Hele ver şu tırpanı az.” Elini uzattı. “Ver ver.” Blöf yapıyordu. “Ver de bak nasıl oluyormuş.”

Azrail tırpanı buz gibi eliyle kavrayıp Mikail’in uzanan elinden uzaklaştırdı. Sırtması da tam teknil dona kesmeye başlamıştı ki “Unut bizi dostum!” diyerek İsrafil girdi araya. Mikail’e diyordu. İllâ arayı bulacak. “Söz düşerse elbette konuşur, ne bileyim, doğrudan soru falan gelirse elbette cevaplarız, ama burası senin dersliğin.” Pek girişkendi gene, hamarat bir arabulucu gibi çalışıyordu. Verdi gazı: “Burası senin dersliğin olduğuna göre burada ölse ölse senin borun öter ve aynen de öyle olacak, itiraz istemiyorum.” Mikail’in göğsünün hindi gıdısı gibi kabarmaya başladığını görünce hızlı hızlı devam etti: “Hem tepen atsa ne çıkar, kaçtır atıyor, ne oldu, incilerin mi döküldü?” Şimdi de *hayır, dökülmedi* der gibi şişiniyordu seninki. Daha da hızlı devam etti. “Konuş gitsin yahu, takma kafana. Bunların hocası sensin, bir seni bilir, bir seni dinlerler. Lâf mı düşer bize burada?” Baktı tav

bayağı bir tamam, bitirici darbeyi indirdi. “Senin hükmünün geçtiği yerde ahkâm kesmek sana yakışır, bize değil, doğruya doğru.”

Benim canım güzel biricik kardeşim çok haklı diye düşünüyordu Mikail. Çok ısrar ediyor yazık, reddedersem üzülür şimdi. Alışkındı o küçük meleklerle konuşmaya zaten. İçinden de küçük diye düşünmesinin sakıncası yoktu herhâlde. *Küçük küçük küçük küçük...* Küçümsediğinden düşünmüyordu ya, öyle alıştığından düşünüyordu, niye sakıncası olsun? *Küçük işte! Ne diyorduk?* Hah, madem ısrar ediyordu kardeşimiz, kırmayacaktık artık, onun orasını buna bırak sen. Başlardı şimdi bir güzel, tıkr tıkr alır götürür, misler gibi sıyrılır çıkardı. Tane tane anlatacaktın bu şirin şeylere, öyle dambır dumbur anlatamazdın, bunlar beceremezdi, hele Azrail hiç, kırar dökerdiler, döker saçardılar, mahcup olurdular, her işin bir ehli vardı ve bu işin ehli de bizzat kendisiydi.

Nasıl bir insicam izleyeceğini tasarlamaya başladı kafasından.

Şöyle: Zarif bir giriş yapıp *hadi bakalım* diyecekti, *herkes kendini tanıtsın.* Atla deve değildi, yapardı, başarırdı. Geçen defakilerde beklenmedik şeyler olmuştu, bu defa her şey ortadaydı, bir tehlike yoktu. *Adın ne? Şu. Memnun oldum Şu. Hadi sen yerine geç, şimdi de sıradaki kardeşimizin adını öğrenelim.* Bu kadar basitti. Konuşmayı hiç istememişti şahsen ama mecbur konuşacaktı ne yapalım, o kadar ısrar etmişti canım gülüm İsrafil, bu sefer de böyle olsundu bakalım, büyüklük bizde kalsındı.

“Tamam o zaman!” dedi. Çok gönülsüzmüş gibi diyordu ki amma da hevesliymişsin, hemen atlادين demesinler. “Madem ısrar ediyorsunuz...”

“Evet evet. İsrar ediyoruz,” dedi İsrafil.

Tam küçük meleklerle dönüyordu, “Yoo...” dedi Azrail soğuk soğuk, “Ben hiç ısrar etmiyorum katiyen.” Mikail’le hiç muhatap olmuyor, doğrudan İsrafil’e bakıyordu. “Düşündüm de, dostumuz haklı dostum.” Nefesi ağzından çıktığı anda kırağı kırağı donup düşüyor, kısa bir süre ayağının dibinde ışıldayıp çayıra çimene karışıyordu. Ve hiç gülmüyordu artık. “Kendisi tebliğ meleği değil bir şey değil...” diye devam etti, “Altı üstü bizim gibi basit görevleri olan basit bir melek işte.” ‘Basit meleğin’ gözleri hiddetinden grileştikçe bunun keyfi yerine geliyordu. “Üstelik çok kolay kalp kırıyor, niye o konuşsun ki? Sen konuş bence.” Rengi atan ‘basit meleği’ işaret etti elinin tersiyle. “Bir de şu var ayrıca... Hem istemiyor, hem de istediğinde ne olduğunu defaatle gördük.” Nihâyet dönüp ‘basit meleğe’ baktı. Bu ona buz gibi bakıyordu o buna alev gibi. “Haklıydın dostum...” dedi şimşek grisi gözlere doğru, “... Ben de ısrar ettim ilk başta ama yanlıştı yani, etmemeliydim, etmemeliydik.” Azıcık sırtıttı. “Sen gelemezsin bu işin üstesinden. Otur, karışma, rahatına bak.” Elini İsrafil’in sırtına koydu. “Hadi hadi!” dedi, “Söz sende. Daha fazla bekletmeyelim kardeşlerimizi.” Tırpanının ucuyla kardeşlerini işaret ediyordu.

“Sana ne oluyor yaa?” Mikail’in ne kadar bozulduğunu söylemeye gerek yok. Ne kadar hiddetlendiğini söylemeye ise hiç. “Sen ne karışıyorsun? Konuş dedik konuşmam dedin, söyle dedik söylemem dedin, şimdi tutmuşsun riv riv lâf ediyorsun bir alay. Sana ne!” Köpürüyordu gazabından. Konuşmak için öne çıkmaya hazırlanan İsrafil’e düşmana bakar gibi baktı. “Ne bu heves be kardeşim? Dünden hazırmışsın maşallah, atlayıveriyorsun hemen. Aşk olsun!”

Surat asıp kollarını göğsünde bağladı. "İyi tamam, karışmıyorum ben, ne hâliniz varsa görün."

İsrafil geriledi, ara bulması lâzımdı. Hem arkadaşını üz-
mek hiç istemiyordu. "Yahu..." dedi, "... ben konuşacağım
dedim mi şimdi? Bana niye sitem ediyorsun?" Sûr'u sıvaz-
larmış gibi yapıp Mikail görmesin diye kıs kıs gülen Azrail'in
önüne geçti, perdelemeye çalıştı. "İnan hiç konuşasım yok.
En iyisi gene sen. Hadi, darılma da başlat artık şunu. Fazla
uzadı."

"Di mi?" Tamam be, sizin eşeğiniz kancık olsundu, amma
da üstümüze geliyordunuz, konuşacaktık, tamam, pes. "Ben
de onu diyorum işte." Ağzı olan konuşursa olmazdı ki, her
işin bir şeyi vardı... erbâbı. "Hepimizin sırtında sarıh ve sa-
hih bir görev yüklü ve benim sırtımdaki görev de küçük me-
leklerle konuşmak, onlara anlatmak, öğretmek. Bırakın da
işimizi yapalım."

"Yalnız dikkatini çekerim, gene küçük dedin melek kar-
deşlerimize." Pis pis sırtıttığı görülmesin diye önünde dikil-
meye devam eden İsrafil'in sırtının gerisinden konuşuyordu
Azrail. "Aramızda hadi gene neyse de, yüzlerine karşı da
öyle deme sakın, ağzından çıkanlara dikkat et." Kafasını
İsrafil'in omzunun yanından çıkarıp göstere göstere sırtıttı.
"Malûm, senin karnında lâf durmuyor pek."

"İyi, tamam," dedi Mikail ağzının içinden, "Dikkat ede-
riz biz. Herkes kendi işine baksın."

Bekle bekle sıkılmıştı melecikler. Mıkır mıkır mıkırdanı-
yor, oflaya poflaya ağız yüz eğiyordular.

"Kardeeeş?" diye seslendi içlerinden biri, "Kendi aranız-
da konuşmak için mi topladınız bizi buraya? Darlandık yaa!
Daha ne kadar bekleyeceğiz?"

Zaten Azrail'e fitil olmuştu, parlamak üzereydi Mikail. Bütün hıncını bu densiz ufaklıktan çıkarmak için hızla dönüyordu ki İsrail uzanıp elini bariyer gibi yaparak hamle etmesine mâni oldu. "Tamam dostum..." dedi bezgin bir sesle, girişkenlik de bir yere kadardı, yorulmuştu bu delibaşla uğraş uğraş, "Yeter, ne olursun, yeter." Bariyeri usulca kaldırdı. "Hem başlamıyor muydun zaten, bırak ne derseler desinler, başla gitsin sen."

"Hadi yaa artınk!" falan diyordu melecikler, "Aloo, biz burdayınız!" falan diyordular.

Bir kere daha köpürüyordu muharip melek. "Ama baksana kardeşim..." Baksana diyordu ama bir yere baktığı yoktu, abuli geçiriyor gibiydi, gözleri vurgun grisine dönmüştü, "Boylarına boslarına bakmadan ayar vermeye kalkıyor hadsizler. Hem de bize yani. Cennet'in en büyük meleklerine."

"Büyük müyük yok..." dedi Azrail, "Onlar bizim kardeşimiz... Unuttun mu, hepimiz eşittik hani? Ne oldu? Gene mi üste çıktık?" Üstüne gitmiyordu Mikail'in, bilakis sakinleştirmeye çalışıyordu.

Ama gel de sen bunu Mikail'e anlat. Dişlerinden çatır çutur sesler geldi, yüzünü Azrail'in yüzüne yaklaştırdı, soludu: "Bana mı diyorsun?"

Ona diyordu Azrail, kime diyecek? "Evet..." dedi, "Sana diyorum."

"Yaa, demek öyle?"

"Aynen!"

Mikail az daha yaklaştırdı yüzünü; hasmıyla burun buruna gelinceye kadar. İki kadim melek, biri bizâtihi ölüm, ecel, son nefes, ezel memlekete yolculuk, o bunu henüz bilmiyordu, elinde tırpan vardı, içinde ayaz, biri bizâtihi

harp, savaş, cenk, muharebe, cihat, kıtal, cidâl, o da bunu bilmiyordu henüz, gözünde gazap vardı, içinde volkan, bir şey yapacak gibi bakıştılar bir müddet. Nefes kadarcık bile esinti olmamasına rağmen saçları uçuş uçuştı Mikail'in. Sırf sinirden. Azrail'in buz mavisî gözleri ise çivit mavisine çalıyordu şimdi, ikisini de iyice kısmış, uzun kirpiklerinin arasından dosdoğru öbürsünün gözlerinin içine bakıyordu.

O ona baktı o ona baktı, bak bak nereye kadar, sıkıldılar.

"Ne yapıyoruz biz?" dedi Azrail sonunda.

"Bilmiyorum," dedi öbürsü, "Sence?"

"Ben de bilmiyorum." Omuz silkti hayatın sonu. "Hadi dostum..." dedi ılgıt ılgıt, "Bana ne zaman olsa sinirlenirsin, çok beklettik küç... melek kardeşlerimizi. Oturumu aç da isimlerini öğrenelim şunların bitsin gitsin." Gözünü kaçırıp başını eğdi. Nâdirâtan.

"Tamam. Açıyorum o zaman." Körün istediğı bir göz.

"Aç aç."

Döndü meleklerle, oturumu bir kere daha açtı cidâlcî melek.

"Eveet..." Yüzüne ışıklı bir tebessüm yerleştirmeye çalışıyordu. "En son, isim demiştîm değil mi?"

Beklemekten patlayan ilâhî koro patlayarak cevapladı:

"Değiiil!"

Mikail afalladı. *Gene nerede hata yaptım acaba* diye düşünüyordu. "Nasıl değil be, nasıl değil?"

Cevap tekil geldi bu kez.

"Sen dememiştin, biz demiştik."

Parmak falan da kalkmamıştı, her kim konuşuyorduysa birilerinin arasına karışmış, kalabalığın karnından konuşu-

yordu saklana gizlene. “Hiçbiriniz hiçbirimizin adını bilmiyorsunuz. Umurunuzda değiliz. Kardeşimiz konuyu açmamış olsaydı gene umurunuzda olmayacaktık.”

Haklı mıydı haklıydı hâfi melecik. Bakıp bakıp kimin konuştuğunu göremeyince “Canım...” dedi Mikail ortaya, kimin konuştuğunun bir ehemmiyeti yoktu zaten, kimin nasıl, nereden, ne vakit konuştuğunun da bir ehemmiyeti yoktu, ehemmiyeti olan yegâne şey, ne konuşulduğuydu, işte her ne konuşulmuşsa konuşulmuş ve doğru konuşulmuştu. Doğruya doğruydu o zaman. “Biz bir hata yaptık, telâfi etmek istiyoruz, bunu söyledim size. Neden yardımcı olmuyorsunuz?” Ayağının dikiindeki, dirseklerine yaslanarak sere serpe uzanmış şirin meleğe işaret etti hemen. “Sen meselâ... Adın ne senin?”

“Önce görev!” dedi şirin melek.

“Öncegörev mi?” *Böyle de ad mı olurdu be?* Ama bozmaya-caktı yavruyu. “Hımın...” dedi çenesini sıvazlayarak; “Enteresan bir adın varmış gerçekten...” Bir ara bir kuytuya çeker söylerdi, değiştirsin adını yazık, adam gibi bir ad alsın kendine, “Söyle bakalım Öncegörev...”

Şirin melek çok kırgın bakıyordu kadim meleğe. “Yavaş!” dedi bozuk bozuk, “Adımı söylemedim sana henüz. Öyle de ad mı olur hem, dalga mı geçiyorsun. Görevimi sordum sana ben. Bari bunu biliyor ol. Nedir benim görevim?”

“Görevin mi nedir?” Ne diyordu bu bücür? “Ne diyorsun yavrum sen? Ne görevinden bahsediyorsun? Küçük meleklerin görevi mi olurmuş?” Arkadan dürtülüyordu gene. Dönmeden “Ne var?” dedi bir sinirle.

Azrail buz gibi fısıldadı ensesinden.

“Gene küçük dedin.”

Tam *dedimse dedim* diye bağıracaktı, yer gök homurtu oldu. Hattâ bağırtı. Bir kere daha sataşıyordu melecikler, ama bu sefer çılgılık kıyamet.

“Tabii canım, biz kim görev kim?” diye bağırıyordular oradan buradan.

“Anca bunların görevi olsun zaten, biz boş boş oturalım anca,” diye bağırıyordular. Sözleri zıpkın gibiydi.

“Yok yaa, oyun moyun oynarız işte. Şirinlik filan yaparız.” Ve balyoz gibi.

“Ooh, on dönüm bostan, yan gel oğlum Osman. Keyif kekâ!” Biraz da dalgacı gibiydi.

“Di mi? Yatarız, yuvarlanırsınız, tombalak açarız, çiçek dereriz. Daha ne?” Ve horlayıcı.

“Öyle deme. Yürürüz de yani. O da bir görev.” Alaycı.

“Kafa buluyor bunlar bizle yaa. Eşit gördükleri falan yok.” Suçluyor, zemmediyor, eziyordular koca koca melekleri, çitileyip buruştıruyor, rendeleyip pâre pâre ediyordular.

“Ha şunu bileydin!” Boyun büktürüyordular. Acıımıyordular.

“Az kaldı samimi olduklarına inanacaktık. Yazıklar olsun!” Kırğındılar.

“Yazık yazık. Çok yazık.” Ve bozuktular.

“Hadi gidelim de bari kukalı saklambaç, kurtarmalı ebelemeç filan oynayalım. Biz başka ne işe yararız?” Ve iğneleyici, merhametsiz ve alaycı.

“Ne oturuyorsunuz aslanım, hadi kalkın.” Âsiydiler.

“Kalkın milleet! Gidiyoruz.” Tavırcı, tepkici.

*Beri gel, daha beri, daha beri
Bu yol vuruculuk nereye değin böyle?
Bu hırgür, bu savaş nereye değin?
Beri gel, sen bensin, ben de senim işte.*

Mevlânâ

Kimsenin gittiği yoktu, bıt bıt lâf atıp duruyor, afallamış üç kadim meleğin ruhunu acımasızca gagalıyordular. Onlar ise süt köpüğü gibi fokurdaya fokurdaya kaynayan meleciklere çaresizce bakıyordular şimdi. Hem hak veriyor, hem kızıyorlardı keratalara. Hem onları çok iyi anlıyor, hem hiç anlamıyorlardı. Birbirlerine bakmadan, ağızlarını açıp tek kelime etmeden düşünüyordular derin derin.

Haklılar, görev denilen şey niye bize mahsus olsun? Kim dedi bize ki şu âlemdede sadece bizim görevimiz var? Onların da bir görevi olsa lâzım gelir, olmadan olur mu hiç?

Sonra gene düşünüyordular.

Hayır efendim, haksızlar, buncacık şeyler görevden ne anlar? Bunlara bir iş ver, arkalarından kendin koş, ağızlarına yüzlerine bulaştırırlar çünkü, yapamazlar, olmaz.

Gözleri yuvalarından dışarı uğramış gibi yüzlerinden uzaklaşıp ağaçlara, çimenlere, çiçeklere gitmeye başladı birden. Sanki 'Biri' yerinden çıkartmış da tutmuş kulaklarından, gezdiriyormuş.

Kafalarına küt küt vuruluyormuş gibiydi şimdi, dank ediyordu yavaş yavaş, görmek için bak, hepsi o; ağaçlar anlıyordu görevden, soymuk boruları da anlıyordu ağaçların, kabukları, çekirdekleri, tomurcukları, meyveleri. Bak ve gör, bu kadar.

Sanasın 'Biri' bunları yola salacakmış da beyinlerini ortasından yarıp açmış bavul gibi, lâzım olur deyip içini basa basa doldururmuş.

Hepsinin, her bir otun, kökün, dalm, yaprağın bir görevi var diye düşündüler o zaman sessizce. Birbirlerinin ne düşündüğünden habersiz, keşke Aziz Büyükelçi burada olsaydı şimdi diye düşündüler aynı anda, o bizim gibi kendi adına konuşmaz, mânâlara oluk-tur o, kâinatımızı anlamlandırır, gerçeğe koçbaşısıdır, kapılarımızı yıkar, açar bizi bize, köprüdür vahyeder, elçidir tebliğ eder.

Keşke burada olsaydı, keşke.

Bakışları havalandı, gözleri kökünden çıkarılmıştı sanasın, rüzgâra, bulutlara savruldu sertçe. Gördükçe görüyor-dular artık. İdrâk ettiler:

Her şeyin bir görevi var, anlamsız bir şey yok, boş bir şey yok, lüzûmsuz bir şey yok, işsiz güçsüz bir şey yok, haklı melecikler.

Almış başını gidiyordu gözleri, ışığa karıldı, suya banıldı, havaya saçıldı, zerreye gömüldü tek tek. Bieydin öğretiliyordu Cennet'in bayrı meleklerine, derslikteki 'küçük' melecikler onlardı sanasın.

Düşünüyordular titreyerek:

Zerrenin de görevi var!

Apaçık görüyordular:

*En büyük görev en küçük zerrenin üstelik, meleklerin nasıl ol-
masın, onların da vardır elbet.*

Zangır zangır titrediler. Çok dertliyidiler, *evvelce düşün-
seydik keşke* diye düşünüyordular.

Ve Cebrail'i düşünüyordular aralıksız. Niye hep lâzım ol-
duğunda ortadan kaybolurdu bu adam, nerdeydi şu Büyü-
kelçimiz bizim? Tam zamanıydı işte, çık gel işte. Muhakkak
gel ama! Gel!

SELÂM OLSUN!

Aman! Bu ses?

CENNET'İN SEVGİLİ MELEKLERİ!

Bu ses? Hem hiçbir yerden gelmeyen, hem de her yerden
birden gelen, başka hiçbir sese benzemeyen bu ses?

NOKSANSIZ OLARAK
KÜKREYEN ÇİMENLER PLATOSU'NDA
TOPLANIYORUZ!

O işte o! Geliyordu Büyükelçi. Çağırılmışlar, gelmişti.

DERHÂL!

Şimdi de o çağırıyordu.

Gitti ses, sen nasıl gitmeyeceksin? Bir telâş, acul acul
çemrediler eteklerini, Kükreyen Çimenler Platosu tam o

tarafa düşüyordu, karşılarında kimi ayaklanmış, kimi ayaklanmakta, kimi o kutlu platoya doğru çoktan harekete geçmiş sayılamayacak sayıda melecğin arasına üç keskin dönence palası gibi dalıverdiler palas pandıras. Aculluk zarafetlerini ellerinden koparıp alıyor, hareketlerini sar-saklaştırıyordu çar naçar, kalabalığın arasından zarif es-kivlerle eğile büküle, dura döne, sakına kaçıla ilerlemeye çalışıyorlardı ama arada çarpıştıkları da oluyordu meleciklerle. *Dikkat etsene yaa* diye sitem işitiyorlardı o zaman, veya *bi önüne bak kardeşim* diye azar.

Başka şeyler de işitiyorlardı, dedikodu deseler bühtâna girer, yakışksız şeyler. *Zaten burda toplanmışsınız, kendin gel, bizi niye ayağına getirtiyorsun* diyenler vardı meselâ aleyhte. Yakışksız işte. *Denmez öyle* diyorlardı geçerken, *ayıp, çok ayıp* falan diyorlardı, ama durmaksızın, beklemeksizin, yavaşlamaksızın diyorlardı, çağrılmışlardı çünkü, yavaşlayamazdılar.

Kimi melecik de güzel şeyler söylüyordu, onları da işitiyorlardı. *Ne güzel* diyorlardı meselâ, *Büyükelçi'nin o güzel yüzüne hasret kalmıştık ne zamandır, ne iyi oldu da çağırdı bizi.*

Yürüyor, koşuyor, süzülüyorlardı hep birlikte. Kevser gibi akıp gidiyorlardı Kükreyen Çimenler Platosu'na doğru. Oradan doğar, oraya akardı o, bunlar da öyle ediyordu; oradan oraya. Kükreyen Çimenler Platosu'na.

Aynı yoldan yola çıkmış, aynı yere yönelmiştiler ama kimi yukarı gidiyordu kimi aşağı, kimi sağa gidiyordu kimi sola. Herbirinin gidişâtı ayrı bir gidişât, ama hepsinin menzili bir menzil. Nereden gelersen gel gidişin oraya, nereye gidersen git, varışın oraya; böyle bir akışları vardı.

Muhteşemdi.

Çavlandan dökülen sular gibi, o o yana bu bu yana sekip sıcıyor, rüzgâr yemiş hindiba pıtırıları gibi o yana bu yana saçılıp dağılıyor, Kükreyen Çimenler Platosu’nu kükreterek ilâhî membaından fışkıran Kevser gibi uğulduyor, çayırı çimeni uğuldatıp inletiyordular.

Harikulâdeydi.

Yaklaşıyor, varır gibi olup işte de geldik diye el uzatıyor, erişmeye ramak kala yenikten yollara düşmüş buluyordular kendilerini. O o taraftan bu bu taraftan git git gidiyor, hepsi bir olup bir araya gelinceye kadar bir türlü gelemiyordular çimenlerin kükrediği o kutlu yere.

Akıllara sezâydı.

Ama gelecektir, biliyordular, gideceğin yol senin bileceğin işse varacağın yer O’nun bileceği işti. Cebrail çağırmıştı ama O’ydu esas çağırın, gidecektin. O bütün yolları O’na git diye yaratmıştı, sen hangi yoldan gidersen git, gidişin O’naydı. O’ndan gelmiştin, dönüşün O’na. Gidiyordular.

Çaka döneydi.

*Çiğnediler dişleriyle, ezildim,
Vücut eleğinden geçtim, süzüldüm,
Çaldı kalem, bir deftere yazıldım,
İrfan mektebine yetirdi beni.*

Daimî

Tebliğ tepesi diyordu oraya melâike.

Cebrail, Âdem geldikten beri –ve gittikten– bir kere daha platonun ortasındaki o küçük tepenin üzerindeydi şimdi. Beyaz harmanisi uçuşuyor, gümüşsü saçları parıl parıl parlıyordu. Asasına dayanmış, gözleriyle mahşerî kalabalığı taramaya başlamıştı.

“Yol verin!”

Mikail buzkıran gibi yarıyordu kalabalığı, o tepenin eteğine varıncaya kadar da yaracaktı. Azrail ve İsrail hemen arkasında onun açtığı yoldan istifade ediyor, bastığı yerlere basa basa ilerliyordular.

“Tam içimden ah şu Büyükelçi çıksa gelse diye geçiriyordum ki, bir de baktım gelmiş, bizi çağırıyor,” dedi Azrail.

Mikail omzunun gerisine doğru terslendi.

“Sanki ben gelmese mi diyordum?” *Bir kere de kendine pâyeye çıkartma be arkadaş diye düşünüyordu. “İlk ben geçirdim içimden. Bundan eminim.” Bir kere de altta kal yahu!*

“Sen öyle san!” Kalır mı hiç?

“Ama ben de geçirmişt看...” diye seslendi İsrafil en geriden. Sonra birden yeni rolünü hatırlamış olsa gerek, soyunu verdi arabuluculuğa. “Hem niye tartışıyorsunuz canım, kimin ilk kimin son olduğunun ne önemi var? Çağırdık mı çağırdık, geldi mi geldi.”

Azrail ona da lâf yetiştirdi.

“Sen de öyle san o zaman.”

Tebliğ tepesine yaklaşıyordular. Mikail yavaşladı. “Ne demek istiyorsun?” Azrail’in *hayır efendim, en önce ben içimden geçirdim* demek istediğini sanmıyordu. Başka bir murâdı vardı da neydi bakalım. “Şeyapma öyle, açık konuş.”

“Şu ki...” Önleri epeyce açıldığı için hızlı hızlı ilerleyip Mikail’le omuz omuza gelmişti şimdi Azrail. Beraber yürüyordular. “... Büyükelçi Büyükelçi’dir. Çağırdı diye gelmez, çağırır, sen gelirsin. Anlatabiliyor muyum?”

Anlatamıyordu.

“Daha açık lütfen,” dedi İsrafil. O hâlâ arkadaydı.

“Demek istediğim şu...” Durup döndü, tırpanıyla yol gösterdi. “Şöyle gelsene dostum sen, önümüz boşaldı artık, yanımızda yürüsene.” İsrafil gelince devam etti kaldığı yerden: “... Büyükelçi sadece tebliğ için yürür Cennet’te arkadaşlar. Gezip dolaşmak için veya konuşup söyleşmek için değil.” Bir Mikail’e baktı, bir İsrafil’e baktı, sonra önüne dönüp tepeciğin üstünde dimdik duran tebliğ meleğine baktı. “Bir şey tebliğ edecek. Anlayın artık.”

Anlamıştılar artık.

“Doğru ya...” dedi Mikail. “Hadi ben içimden geçirdim, sen içinden geçirdin, bu kadar küçük melek de mi içinden geçirdi yani?” *Şimdi bunlar gene küçük melek dedik diye maraza*

çıkartırlar diye düşünüyordu. Defans yapmaya hazırlanıyordu, baktı bir şey diyen yok, apar topar devam etti: "Demek ki... Evet... Gene önemli bir şey olacak."

"Veya oldu," diye ekledi İsrafil. "Hatırlayın, Âdem olmuştu, bizi ondan sonra çağırdı."

"Hımm..." *Olabilir yani* diye düşünüyordu Mikail. "Olabilir. Bakarsınız yeni bir Âdemimiz daha olmuştur. İlki çarşafa dolaştığı için..." Dönüp Azrail'e sordu: "Sen ne diyorsun?"

Azrail omuz silkti. "Ne diyeyim..." dedi, "Olur mu olur."

Tepenin eteğine varmıştı. Durup dizildiler yan yana, başlarını kaldırıp selâmını almak için Büyükelçi'ye bakmaya başladılar, bir baksa selâm verecektiler. O ise hâlâ derin gözleriyle Cennet ufkunu tarıyor, sessiz sedâsız dikilmeye devam ediyordu. Selâm sabah yoktu maşallah. Mikail cevâllenip seslenecek oldu, tırpanın uyluğunda soğuk soğuk gezindiğini fark edince, ağzının içinden "Ne oluyor buna yaa?" diye söylenip vazgeçti. "Ayıp yaa! Allah'ın selâmını vereceksin, havalara bak."

"Şşt!"

"Dürtme, anladık."

O Kİ, VARLIK ÂLEMİNDE
KÜÇÜK VE BÜYÜK YOK...

Cennet ürperdi. Ansızın başlayıvermişti tebliğ, afalladılar.

O Kİ, YARATICIDAN BAŞKA
ULU YOK, YÜCE YOK...

Hiçbir tebliğe benzemiyordu bu tebliğ, sarsıldılar. Kükreyen Çimenler Platosu'nu kar gibi örten sonsuz sayıda melecğin dolu basmış fiğ tarlası gibi boyun eğdiğini göremiyorlardı, sanasın şu âna kadar her ne söylendiyse bir bunlara söylenmiş, her ne söylenecek idiyse bir bunlara söylenecekmiş. Boyun büktüler.

O Kİ, O'NDAN BAŞKA
ÜST YOK, ÜSTÜN YOK...

'Küçük' dedikleri meleklerin gözlerinden gördüler kendilerini, evvelce o gözlerden bakıp o gözlerden görmeyi bilememiştiler doğrusu, hep kendi gözlerinden bakmış, hep kendi gözlerinden görmüştüler. Ne yapar küçük melekler? Oynaşır, gezişir, gülüşür, eğleşir; öyle idrâk etmiş, öyle kabul etmiştiler. Küçüktü çünkü onlar, bunlar ise büyük. Şimdi bir de onların gözüyle bakınca... Hiç de değil. Hiç. Yandılar.

O Kİ O'NUN HÂLK ETTİĞİ
VARLIK ÂLEMİNDE
HER VARLIK
HER VARLIK KADAR KIYMETLİ...

Kavruldular.

VE O Kİ HAKİKATTE
O'NDAN KIYMETLİ OLAN YOK...

Bir şey geliyordu ve çok fena geliyordu, dizlerinin üstüne çöktüler.

O HÂLDE
KIYMETLİ BİR ŞEY YOK
VE KIYMETSİZ BİR ŞEY YOK,
DAHA ÖNEMLİ,
DAHA ÖNEMSİZ YOK,
DAHA ALÇAK YOK,
DAHA YÜKSEK YOK...

Boynu bükük kadim melekler, ağaçların dallarından, çiçeklerin taçlarından gördüler kendilerini, hiç de daha önemli değildiler, gökten ve yerden gördüler, gökten alçak, yerden yüksek değildiler, durgun sulardan, deli çavlanlardan gördüler, daha durgun değil, daha çağıldak değildiler, börtü böceğin idrâkinden gördüler, daha aziz, daha lâyük değildiler, son olarak birbirlerinin gözünden gördüler, daha şâyan değil, daha âyan değil, daha nihân değildiler. Akılları ne kadar güdük kalmıştı O'nun karşısında, bilgelikleri nasıl cahil, nasıl hödük kalmıştı. Hep gördüler.

O HÂLDE
KENDİNİ BİR KULDAN
ÜSTÜN GÖRENE NE YAZIK,
VE NE YAZIK BİR KULU
KENDİSİNDEN ÜSTÜN GÖRENE,
BİR KULU HOR GÖRENE NE YAZIK...

Ne güzeldi görmek, hem de ne feciydi. Küçüldüler. Görüyordular çünkü. Çok büyük bir küçüklüğe erişinceye kadar da küçülecek gibiydiler. Azâzîl, iblis, şeytan fark etmez, birine büyükleniyorsan, Yüce Allah'a büyükleniyorsun

demekti, değil mi Azâzîl'ken iblis olan da O'nun emriyle oldu, değil mi ki hep gözünün önünde oldu her ne olduy-
sa, sınanıyordun meğer.

Az daha küçüldüler.

O Kİ, HER ŞEYİN MUTLAK MÂLİKİ O,
O HÂLDE
NE YAZIK
KENDİNİ MÂLİK ZANNEDENE,
KENDİNİ BİR KULDAN DAHA FAZLA
HAKKA, HUKUKA VE KENDİNİ
BİR MERTEBEYE, MEVKİYE, MAKAMA,
CANLIYA VEYA CANSIZA
MÂLİK ZANNEDENE
NE YAZIK...

Zamanın dehrinde Azâzîl'in kafasına ceviz düştüğü gibi
iz'an düşüyordu kafalarına dank dank.

Bir yer, bir şey veya bir kul fark etmez, bir varlığı kendi
malın, kendi hakkın olarak vehmediyorsan eğer, torun topra-
ğın sendeki tapusunu senin zannediyorsan, kendini her şeyin
mâlikinden, o Kâdir-i Mutlak'tan üstün görüyorsun demekti.

Meğer sınanıyordun sen melek, sınanıyordun.

Dehşete kapıldılar.

O Kİ,
HER ŞEY O'NDAN İBÂRET,
VE O Kİ
HER ŞEYDEN ÖTE NE VARSA GENE O...

Of of of... Bunu nasıl düşünememiştiler? Medet!

O HÂLDE
YERDE DÜşMÜş GÖRDÜĞÜN DE O,
DİMDİK DURAN DA O,
ÇARELİ DE O,
ÇARESİZ DE O...

Görüyordular. Yerde düşmüş bir çaresiz, melek olsun, insan olsun veya hayvan olsun fark etmez, Allah emriyle sınyandır seni, ağzıyla dese de gözüyle dese de hiç demese de *yardım et* diye el uzatandır sana, Yüce Allah'ın eli demektir o el, değil mi ki uzatan O'nun emriyle uzatmış.

Ah!

Çok ağır sınanıyordun meğer, çok ağır.

Korkuyor, üzülyordular; üzüntüleri galebe çalıyordu ama. İnlediler, ovalanmış kuru yapraklar gibi ufalandılar.

Çok utanıyordular.

Ne yapacaktılar şimdi? Ne yapacaktılar, ne yapacaktılar, ne, ne?

DAĞILALIM SEVGİLİ CENNET SAKİNLERİ.
SELÂM SİZE!

Demek dağılacaktılar? Kimsenin şuradan şuraya gidecek mecâli yoktu, kimse dağılmadı. Oradayken buradayken ve bilhassa da derslikteyken hiç susmayacakmış gibi bıdırdanıp duran meleciklerden tıs çıkmıyordu şimdi; üç kadim meleğin nasıl da hâlden hâle geçip renkten renge girdiğini, nasıl da ezilip ufalıp boyun büküp ağladığını görünce çok

zorlu bir şeylere şahit olmak üzere olduklarını anlamış, sesi soluğu kesip ilâhî tebliği sunmasını bitiren Büyükelçi'yi korku, hayret ve hayranlıkla seyre dalmıştılar.

Zaman durmuştu.

Rüzgâr esmiyor, otlar çiçekler yatıp kalkmıyor, bulut geçmiyor, altlarından ırmaklar akan Kevser şelaleleri çağıldamıyor, sular şırıldamıyordu. Kımıl kımıl devinip duruyordu melecikler, ama elbiseleri hışırdamıyordu. Azrail tırpanının ağzını keman teli gibi çektirip çektirip bırakıyor, o da fınlamıyordu. Sürdü sürdü sessizlik, neden sonra iç çekişlerle, derin nefes alış verişlerle bozulmaya başladı. Ancak o zaman baktı arkadaşlarına Cebrail, ancak o zaman görmüş gibi sıcacık gülümsedi, ancak o zaman selâmladı.

“Selâm dostlarım. Nasılsınız görüşmeyeli?”

Aheste aheste indi tepecikten.

*Sen bir dost bulmuşsun, ben de bulurum,
Bir güzel güzeli bulmaz mı sandın?*

Karac'oğlan

Üç kadim melek dördüncü kadim meleğin karşısında duruyordu şimdi. Selâmını alıp onlar da onu selâmlamış, hâl hatır edişine de o değilden bir iyiyiz hoşuz deyip susakalmıştılar. Susmak istemiyordular aslında, tefekkür ettikleri de yoktu, bir temiz konuşmak, bir dökülmek istiyor ama bir türlü yeltenemiyordular.

Cebrail baktı olmayacak, kendi konuştu.

“Ne güzeller değil mi?” Dağılma izni aldıkları hâlde, ki bu izin çoğu zaman emir addedilirdi, bugün baştan beri bir tuhaftı, kimse takmıyordu, milim kıpırdamadan fısıldaşıp işaretleşip itişip kakışıp duran sayılamayacak kadar çok meleşgi gösteriyordu. “Dağılmaya niyetleri yok galiba, ne dersiniz? Dağılalım da demiştim ama?”

Körün istediği bir göz, Allah vermiş iki göz, Mikail’e hidetlenecek iş çıkmıştı. “Yok arkadaş!” diye söylendi, “Bunlar adam olmayacak.” Bir kabardı şöyle.

“Efendim?”

Hızı kesilen bir topacın yalpalamaya başlaması gibi duruldu Mikail, felfelledi, sert kayaya çarpmıştı, gene de o hâliyle bile sinirlenecek bir şey bulabiliyordu, *her zaman dürterdin, bu sefer neredede kaldın* diyen sitemkâr, öfkeli bakışlarını Azrail'e dikti. Azrail de *sahi yahu, neredede kaldım acaba* dercesine tırpanına bakıyordu. Kendi yaptığına kendi afalayan bu savaş lordu başta olmak üzere üç kadim melek şunu gayet iyi biliyordu; Cebrail'in "Efendim?" deyişinin *pardon, işitemedim* demekle ilgisi yoktur. Ve gene üçü de gayet iyi biliyordu ki bu "Efendim?", *cesaretin varsa bir daha söyle* anlamına gelir.

"Affet Büyükelçi, ağzımdan kaçtı."

"Affetmek bana mahsus değil dostum." Işıl ışıl gülümsüyordu Büyükelçi. "Öyle bir yeteneğim olsa kendimi affederdim. Üzülme ama. Biz neyse oyuz..." Başını hafifçe kaldırıp arş-ı âlâya doğru baktı. "Ve neyse o olduğumuzu, daha fazla veya daha eksik olamayacağımızı en az biz biliyoruz. Rahat ol, sen senin gibi davrandın diye ayıp etmiş olmazsın."

Ne kadar güzel konuşuyor diye düşünüyordu Mikail. *Ne kadar sakın, mutedil, yumuşak, emin.* Minnetle baktı aziz dostuna. Teşekkür edecekti, ağzını açtı...

"Kardeeş!"

Sese döndü, bir türlü dağılmayan, durdukları yerde durup duran meleklerden biri arkasına kadar gelmiş, harmanisinin belindeki plileri çekiştiriyordu fıt fıt. *Parlamayacağım* diye söz verdi kendine, *ben de yumuşak başlı olabilirim.* Gerçi bundan emin değildi pek. Hele de dersliği birbirine katan ayrık sarı saçlı, kalkık çeneli, kıray melek değil miydi bu; hiç emin olamıyordu. *Paylamayacağım şu nâbekârı.* Yan gözle tırpanın usul usul yaklaştığını görüyordu, elini

belli belirsiz kaldırıp durdurdu aleti, dikbaşı sarıya hırçın hırçın gülümsedi.

"Söyle kardeşim."

Melek elini plilerden çekti.

"Hani bir türlü öğrenmeye tenezzül etmediğiniz isimlerimizi öğrenecektiniz?" Mikail'e söylüyordu ama gözü Cebra'il'in üzerindeydi, kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla.

"Ne? Ne diyorsun sen be?" Kararlıydı gazabın meleği, sakın olacak, sakın kalacak, şu hayvanın oğluna bile hömermeyecekti. Güç belâ tuttu kendini. "Tamam da güzelim..." dedi dişlerini kamaşınıcaya kadar sıkarak; "Sırası mı yani şimdi? Bak burada arkadaşımız, kardeşimiz gelmiş, bir şey konuşuyoruz değil mi." Eliyle kışkıışladı şöyle. "Hadi şimdi git, sonra gelirsin. Git git."

"Niye gidecekmişim?" Kalkık çenesini inatla kaldırmıştı anut keçi. "Eşit değil miydik?" Sırf Cebra'il'e bakıyordu, sanasın buna değil de ona konuşurmuş. "Az önce tebliğ edilmedi mi ki kimse kimseden üstün değil? Sizin arkadaşınızsa bizim de arkadaşımız olmuyor mu o zaman Büyükelçi?" Lütfen döndü, muhatabına baktı; Mikail'e. "Sizin kardeşinizse bizim de kardeşimiz olmuyor mu bu durumda?" Ayaklarını omuz genişliğinde açıp sağlamca bastı yere, ellerini iki yandan iki yumruk yapıp beline dayadı. "Benim adım İnci. İyi öğren." Döndü yürüdü gitti kalabalığa karıştı.

Hayatında böyle ezilmemişti Mikail. Başka bir kadim meleğin de bu kadar ezildiğini, ezilebileceğini sanmıyordu. *Rezil oldum* diye düşünüyordu. Beyaz köpüklerin arasında bir diğer beyaz köpük gibi karılıp kayboluveren o sarıkafayı, o ayırık sarı saçlarından tuttuğuyla yanına

çekiverecekmiş gibi elini boşluğa uzattı, bunun anlamsız olduğunu biliyordu, felç gelmiş gibi küt dedi indirdi. Omuzları düşmüş, morali hâk ile yeksân, dönüp Cebrail'e sızlandı: "Ne desen haklısın dostum." Kınanacağından adı kadar emindi. "Güyâ bir de hocaları olacağım bunların, ama terbiye veremedim ben, görüyorsun. Beceremedim işte." Yanaklarını şişirdi, pofladı. "Maatessüf."

"Dostum..." Yüzünde derin bir yeis vardı Cebrail'in, "Ben yanlış mı işittim? İsimlerini öğrenmeye tenezzül etmediğinizi mi söyledi İnci?" Öbür meseleyi pas geçivermişti ve yakasından tutmuş silkeler gibi bakıyordu Mikail'e. Kibarlığından böyle konuşuyordu ayrıca. Onun yanlış işitmeyeceğini herkes biliyordu, en başta da o.

"Yok yok..." dedi Azrail bin telâş, o da suçlu ya, telâşında bâriz bir telâş vardı, "Olur mu öyle şey. Tenezzül etmemek ne demek? Sadece... öğrenmeye fırsatımız olmadığı için... Biliyorsun, iş güç..."

Dönüp kime ne anlatıyorsun sen der gibi baktı Cebrail.

"Yani öğrenmediniz!" Sormuyor, hükmünü bildiriyordu. "Hiçbirinin mi yahu?" Bunu soruyordu.

"O kadar da değil canım artık." İsrafil, Büyükelçi'nin bakışları gözlerine kilitlenince gözlerini kaçırıp genzini temizledi. "Ben şu demin gelen meleğin ismini biliyorum meselâ. İnci." Şimdi de kendi arasıyla koskoca tebliğ meleğinin arasını bulmaya çalışıyordu.

"Aferin!" dedi Mikail. "Sen biliyorsun da biz bilmiyoruz sanki. Bana sor ben de söyleyeyim." Soran varmış gibi söyledi: "İnci işte. Hepimiz biliyoruz." Çok ters bakmaya başlamıştı gene. "İş mi yani bu yaptığın?" Daha da terslenesi vardı, *bizi boşa düşürüp kendini sıyrabileceğini mi zannediyorsun*

falan diyecekti ama diyemedi. Birisi gene plilerini çekiyordu. Ve diyordu ki gene:

"Kardeş!"

Döndü bezgin bezgin. "Söyle kardeş," dedi, "Nedir?"

"Benim ismim Gece." Donuk sarıydı Gece'nin saçları. Hızlı hızlı uzaklaşıp yerini kuyruktaki eskitilmiş altın sarısı saçlı meleğe bıraktı.

"Benim ismim Alev."

O gitti, güneş sarısı saçlı melek dikildi karşısına.

"Benim ismim Sıraç."

O gitti bu geldi, bu gitti o geldi, daha tanıştıklarına memnun olmaya bile fırsat bulamadan yağmur gibi isim yağmaya başladı kadim meleklerin tepesine. Ne sohbete, ne hasret gidermeye, hiçbir şeye fırsat bulamıyorlardı. Azrail tırpanıyla oynamaya fırsat bulamıyor, İsrail sine bağında sallanan Sûr'u arada kalıp ezilmesin, zarar görmesin diye şöyle elinin tersiyle iteleyip sırtına kaydırmaya fırsat bulamıyor, Cebrail bunca zaman meleklerin ismini öğrenmeyi ihmâl eden dostlarına sitem etmeye fırsat bulamıyor, hattâ Mikail öfkelenmeye fırsat bulamıyordu. Yağıyordu yağıyordu.

"Benim ismim Safran." Bu safran sarısı saçlıydı.

"Benim ismim Işık." Bunun saçları ışık sarısıydı.

"Benim ismim Zahir." Bakır pası sarısı saçları vardı Zahir'in.

"Benim ismim..."

Daha sırada sayılamayacak kadar çok melek vardı ve her bir meleğin bir ismi vardı.

Öf yaa, öf yaa diye düşünüyordu Mikail.

*Sevdim dedimse akşam kızılığını,
Gönlüm gibi akıp giden şu çayı,
Şu ormanı, şu denizi şu dağı
Benim olsun demedim ki.*

Hasan Hüseyin Korkmazgil

Azrail tırpanının keskin yüzüyle oynuyordu. Yani her yeriyle. Dört eski dost, dört kadim melek Cennet ufku aheste aheste kızılanırken oluşturdukları dairenin yüresine bağdaş kurup oturmuş, sohbet ediyordular.

“Gene hiddetlendin ama!”

Mikail hiddetle baktı Azrail’e. Evet, gene hiddetlenmişti, var mı? “Yeteer!” diye nârâlanmıştı meleciklere. Ama kimse dinlememişti, eşittirler çünkü.

“Benim ismim Benek.”

“Allah’ın günü mü bitti yaa?” diye avazlanmış, gene kimse dinlememişti.

“Benim ismim Nefes.”

“Ben senin nefesini var ya...” Arkadaşları zor şer tutmuş, hadisenin büyümesini engellemiştiler. Ve çok kınamıştılar ne yapıyorsun diyerek. En fena da Cebrail kınamıştı. “Giderim ama!” Anca bunun üzerine kesmişti sesini soluğunu,

kendini sıkı sıkı bir hâl olmuş, öle dirile tanıştığına memnun olmaya devam etmişti. “Bitti nihayet,” deyip bağdaş kurduklarında da Azrail hesap soruyordu şimdi.

“Gene hiddetlendin ama!”

Mikail çenesini havaya dikti. Bu pozuyla aynı gün içinde fitili iki defa ateşleyen ayrık sarı saçlı meleğe benziyordu, şu İnci denene. “Evet hiddetlendim!” Ters ters baktı Azrail’e. “Eşit değil miyiz kardeşim, onlar nasıl akıllarına estiği gibi konuşuyorsa ben de öyle konuşuyorum.” Çenesini az daha kaldırdı. “Var mı?”

“Yok!” Azrail tırpanını okşamaya devam etti. Hiç uğraşamayacaktı Mikail’le falan, şuraya koskoca Büyükelçi gelmiş, hasret giderecek, doya doya bir sohbet edecekti. Döndü Cebrail’e. Tırpanın ağzını bebek gibi kucağına yatırmış, sapını çemberin dışına uzatmıştı. “Söylesene dostum...” dedi işaret parmağıyla tırpanı göstererek; “Bu benim değil mi yani şimdi?” *Ne yazık kendini mâlik zannedene* denmişti tebliğ sunulurken, onu kastediyordu.

Cebrail, “Değil dostum...” dedi kısa ve net. “Hiçbir şey hiç kimsenin değil, hiçbir yer hiç kimsenin değil, hiçbir makam, hiçbir mevki, hiçbir mal hiç kimsenin değil. Mal sahibi olduğunu vehmeden, o sahip olduğunu vehmettiği malın malı olur gider, vahyi tebliğ ettim, işittin.”

“Ne güzel!” Tırpanın güzelliğini demiyordu Azrail, sahip olmamanın güzelliğini diyordu. Gene de emin olmak lâzımdı. Beyaz entarisinin yakasını çekti. “Bu bile mi değil?”

Cebrail güldü.

“Sence?”

“Anladım.” Hiçbir şey hiç kimsenin değildi, tamam. Tırpan Azrail’in değil, Sûr İsrail’in değil, hiddet Mikail’in

değildi. Şu entariler yahu, onlar bile giyenin değil, nasıl olsun; nefes alanın değil, can verenin değil ki. “Ne güzel!” dedi huşûyla, “Ne güzel!” Nâdirâtta kapılırdı huşûya.

Bir ara fırsat bulup sine bağını sırtına çevirmişti İsrail. Hemen elini atıp gerisingeri göğsüne döndürdü, bağrına basıp acı acı bakmaya başladı Sûr’a. Acaba Büyükelçi bir araya girse, arayı bulsa da Sûr bunun olsa? Derdi buydu.

Mikail’in derdiyse çok başkaydı. Nispet yapar gibi etraf-larısına çepeçevre bir halka, onun etrafısına daha büyük bir halka, onun etrafısına bir daha, onun etrafısına bir daha, halka halka oturmuş sayılamayacak kadar çok melekten aklı. *İnadına yapıyorlar* diye düşünüyordu. *Sırf beni gıcık etmek için yapıyorlar.* “Ne bekliyor bunlar?” dedi homur homur. “İsim-se isim, öğrendik bitti gitti, niye dağılmıyorlar daha?” *İlle de nârâlandıracaklar adamı* diye düşünüyordu.

Cebrail iç çekti.

“Niye dağılsınlar? Burası senin mi?”

Mikail bozuldu.

“İyi de yani...”

Duymamış gibi devam etti Cebrail:

“Belki onlar da sohbete katılmak istiyor? Belki söyleyecek, soracak şeyleri var? Belki o da değil bu da değil de burada böylece oturmayı seviyorlar? Belki onlar da bizim niye dağılmadığımızı düşünüp kızıyor bize? Belki canları burada oturmak istiyor? Belki başka bir yerde oturmak istemedikleri için burada oturuyorlar?”

“Ee?” diye parladı Mikail, kendini tutmasa *sen onların elçisi misin yoksa Allah’ın elçisi misin* diyecekti, “Söylesinler o zaman neymiş maksatları. Sıkıldım bitiş bitiş.”

İsrail elini dizine koydu öfkeli meleğin.

“Sorsana o zaman dostum, neymiş maksatları.” Gözünü Sûr’dan ayıramıyordu. Acaba o da Büyükelçi’ye sorsa?..

“Evet, sor,” diye destekledi Azrail.

Cebrail de destekledi.

“Sor sor.”

Mikail tek gözünü kısıp düşündü bir. Aklına kötü kötü şeyler geliyordu. Sanmıyordu ya, şimdi bakarsın biliyordurlar bunlar, hadi bakalım bir kere daha sıraya girip görevlerini söylemeye kalkıyorlarmış, ölme eşeğim ölme. “Yok canım...” dedi, “Bence mahzuru yok yani.” Şöyle bir döndü baktı omzunun üzerinden. Bir beyaz gelincik tarlasının ortasındaki kayaç gibi hissetti kendini. “Oturuyorsalar otursunlar. Bozmayalım rahatlarını yazık.”

“İyi o zaman...” dedi Cebrail, “Anlatın bakalım. Nasıl geliyor? Yolunda mı her şey?”

“Tınn!”

“Efendim?”

Azrail kucağına yatırdığı tırpanı gösterdi. “Pardon Büyükelçi, elimden kaçtı.” Hâlâ titreşiyordu iç ve dışbükey Cennet çeliği, hâlâ tınlıyordu. “Sen sorunca... Düşündüm de... Biz de onu konuşmaya çalıştık bütün gün bu küç... melek kardeşlerimizle. Yolunda gitmeyen bir şeyler var gibi sanki.” Durdu, kendi kendine olmazlandı, “Yanlış ifâde ettim...” diye ekledi, “Sanki ve gibi kısmı fazla oldu. Yolunda gitmeyen bir şeyler var.” Tekrar ekledi: “Çok fazla bir şeyler.”

“Nedir? Anlatın.”

Ötede Kevser tatlı tatlı şırıldıyor, sonsuzluk ormanı yel yepelek hışırıyor, çimen çiçek buram buram fısıldıyordu.

Anlattılar.

*Evin mezaristan, malın bir top bez,
Daha duymadınsa duy deli gönül.*

Ruhsatî

Dinlemiş dinlemiş, kaygılarına yerden göğe hak verip üzüldüklerine en az onlar kadar üzülmüş, fakat kenarda durmayı yeğleyip “Hâlleddersiniz siz,” demişti Cebraîl. Yapacak bir şey yoktu, herkes aklını nasıl istiyorsa öyle işletir, istediğini düşünür, istediği gibi düşünürdü. “Al işte! Ondan sonra da bağırduğımız zaman biz suçlu oluyoruz,” diyen Mikail’in omuz başını kardeş kardeş sıkıp “Derslere devam dostum...” demişti, “Derslere devam.”

Azrail yarım ağız, gene tarafları mâkûl bir asgari müşte-rekte buluşturabileceğini fark edip sevinen İsrail ise şiddetle itiraz etmişti. Devamen kolları bir güzel sıvamıştı İsrail. O ki koskoca bir Büyükelçi’ydi, hepsinden yüce, hepsinden özel, hepsinden güzeldi, nasıl olurdu da yapılacak bir şey yok deyip topu taca atardı? Hayır efendim, kabul etmiyordular, arkadaşları adına da konuşuyordu mahzuru yoksa, yapılabilecek bir şeyler vardırırdı muhakkak ve bunu yapabilse yapabilse Büyükelçi yapabilirdi. “Hadi yap lütfen!” demişti

sonra. Cebrail ortaya *top ne, taç ne* diye sorup boş bakışlar, göz devirışler ve omuz silkişlerle karşılaşınca durmuş düşünmüş, “Bir de benim konuşmamı mı öneriyorsunuz yani?” demişti. “Evet!” demişti diğer iki kadimi de temsilen İsrail, ki bilhassa Mikail beni hiç de temsil etmiyorsun der gibi küskün küskün bakıyordu ama farkında değildi, paçasını arabuluculuğun şevkine kaptırmıştı, “Konuş şunlarla, o iblisi adam yerine koymaktan vazgeçsinler. İkna etsen etsen sen ikna edersin onları. Derslerin en iyisini sen verirsin çünkü, söyleneceklerin en doğrusunu gene sen söylersin.”

Durmuş bir düşünmüştü o zaman Cebrail. Doğrusu bunu az evvel *nasıl gidiyor* dediğinde üçünün birden karşısına oturup Mikail’in kaç vakittir derslerde bu küçük meleklerin, yani melek kardeşlerimizin elinden neler çektiğini, devamla gün boyu olup bitenleri, bu vesileyle de üçünün birden neler çektiğini anlattıklarında da düşünmemiş değildi, iki kelime edebilirdi madem meleciklere yani. Ne de olsa en büyük melekti bugüne bugün ve herhâlde bir basit dersi delisi tepesinde bir Mikail’den daha iyi verirdi. *Şuraya harmanımı atıp da gitsem mest olurlar, sermest olurlar, sekran olurlar* diye düşünüyordu. “Hımm...” dedi gümüşsü saçlarını bir edâyla sağ omzuna düşürerek; “Olabilir tabii... Olabilir de, Mikail kardeşim işine karıştığım için gönül koymasın sonra?”

“Canım olur mu öyle şey?” demişti gene üçünü temsilen İsrail, *aşk olsun* demişti. “Niye gönül koysundu dostumuz sana?” Dönüp Cebrail’i o da teşvik etsin, boş boş oturmasın diye sormuştu dostumuza:

“Değil mi Mikail?”

Mikail, “Tabii canım...” demişti mıkır mıkır, “Niye gönül koyayım ki? Şeyapsın işte arkadaş, madem o daha iyi yapı-

yormuş." *Demek benden güzelmiş ha, demek derslerin en iyisini o verirmiş ha* diye düşünüyordu. *Öyle olsun!* Aynen böyle düşünüyordu.

Cebrail sağ yanağına akan saçlarının arasından belli etmeden bakmış Mikail'e, "Sence de sakıncası olmadığına göre?" demişti fazla naz etmeden, "Bir de biz deneyelim bakalım." O da arzu ediyordu ki şu dâr-ı kâinatta bir kerecik olsun kendi adına konuşsun, kendi adına bir ışık saçsın etrafına, takdirleri kendi adına bir toplasın. Hiç olmazsa bir kere.

Gümüş saçlarını şimşek gibi çaktıra çaktıra doğrulmuştu usul usul, o doğrulunca arkadaşları da doğrulmuş, arkadaşları doğrulunca cümle melâike doğrulmuştu. Üç kadim melek az evvel tebliğ sunduğu tepeciğe ilerlesin diye önünden kaçılmış, yol vermiştiler. "Gerek yok..." demişti, "Buradan konuşacağım." *Tevâzu görsün gözünüz* diye düşünüyordu. *Bak, çıktım mı tepeye? Çıkmadım. Kostaklanmanın mânâsı yok çünkü. Mütevâzı olacaksın, mütevâzı.* Sonra kendi ekseninde dönüp "Şöyle geçin kardeşlerim!" diye seslemişti meleklerle, "Söyleceklerim var." Melekler cem'an üç yandan su gibi akıp karşısında mevzilenmiştiler. Odur budur hevesle bekliyordular ki konuşsun Büyükelçi.

O da çok hevesliydi zaten. Konuştu.

"Dostlarımdan öğrendim ki, konuşmamız gereken şeyleri konuşmamız gerekiyormuş..." Hafiften birkaç kikirti geldi kulağına karşıdan, önemsemedi. "Ve gene dostlarımdan işittim ki, ağaçların arasına çekilip veya köprülerin gölgesine sinip veya çavlanların altına girip saklı gizli, kimseciklerin görüp duymadığını varsaydığınız sözümona toplantılar yapıp İblis'i övüp yüceltiyormuşsunuz." Kikirtiler bıçak değmiş gibi kesilmişti. Devam etti: "İblis demeyip

Usta diyormuşsunuz ona, hattâ daha da ileri gidip Büyük Usta diyormuşsunuz..." Susup sağdan sola, soldan sağa yarım tur dönerek yarattığı hayran... etkiyi gözlemledi. *Güzee-el!* "Kime diklendiğini bile bile bunu görmezden gelip dik durduğundan dem vuruyormuşsunuz onun, emsâlsiz yaratıcı yıkım dehâsıyla Âdem'i mağlûp ettiğinden dem vuruyor ve bir de utanmadan..." Arkadaşlarının anlattıklarını dinlerken bu kadar değildi, konuştukça sinirleniyordu, "... haksız yere tecziye edildiğinden falan dem vuruyormuşsunuz." İyi bir azarlamak lâzımdı şunları. "Ve yetmezmiş gibi bir de tutup 'Yazık Gün' diyormuşsunuz o mahlûğun Cennet'ten sürgün edildiği kutlu güne." Sustu. Çıt çıkmıyordu artık. Sadece tırpan konuşuyordu tın tın. Fısıldar gibi bir sesi vardı şeyin, cânım Cennet havasını kendine has, belli belirsiz bir melodiyle ürpertiyordu. Veya ürperen Cebrail'di de ona Cennet ürperiyormuş gibi geliyordu. Azrail'e keskin bir bakış atıp "Şunu susturur musun dostum?" dedikten sonra döndü meleciklere, "Esas soruya geliyorum..." diye sürdürdü konuşmasını, "Böyle bir düşünceyi nasıl düşünebildiniz?" Kalabalıktan birkaç saygısız kikirti daha koptu geldi kulaklarına, sonra hemen kesildi. Bekledi biraz. Sessizlik tamama erince sordu: "Evet, söyleyin, konuşun içinizden geldiği gibi. Bu düşünceyi nasıl düşünebildiniz?"

Kımıldanmaya başlamıştı melâike. Bu apır sapır sorulara daha ne kadar cevap verecek, kaç sefer söyleyecektiler? Bir düşüncenin nasıl düşünülebildiğini herkes biliyordu. Fısıldanmaya, bıdırdanmaya, sen konuş sen konuş deyip deyip birbirlerini dürtmeye başlamıştılar.

En nihâyet parmak kaldırmadan konuştu üçü beşi birden:

“Aklımızı işleterek.”

Bir parmaksız takviye geldi aralardan

“Bunu daha evvel Mikail’e de söylemiştik zaten. Hepiniz aynı soruyu soruyorsunuz bugün.”

Bir takviye daha geldi.

“Zaten de o da aynı soruyu sormuştu da ondan söylemiştik.”

Parmaksız takviyeler arttı, mırıltılar uğultulara dönüştü.

“Bu da ne mühim soruymuş arkadaş, ne bulunmaz bursa kumaşıymış, önüne gelen soruyor yaa, bizi kısıtıran soruyor!”

“Sorup durmayın şunu artık. Kaç sefer söyleyeceğiz, aklımızı işleterek işte.”

“Aklımızı işleterek canım, aklımızı işleterek.”

Sinirleri fena bozulmuştu ama Büyükelçi’ydi o, koskoca Büyükelçi, sinirlenmemiş de üzölmüş gibi yapıp meyus meyus baktı o vakit.

“Ruhu işletmeye ne oldu peki?”

Bu soru hesap gününde bieldin Yüce Allah tarafından sorulmuştu İblis’le Âdem’e, işte o günden beri bir fırsatını bulsam da ben de birilerine sorsam diye heves ediyordu. Gururla tekrarladı:

“Size soruyorum, ruhu işletmeye ne oldu?”

Bu da çok kolay bir soruydu melecikler için, bunun cevabını da biliyordular.

“Bunu bilmeyecek ne var?” diye bir ses geldi mahşerî kalabalığın bir yerlerinden, “Ruhumuzu işletmemiş olsak vardığımız vicdânî kanâate varamazdık ki!” Kimin dediği meçhûldü, haylaz bir talebe gibi arkadaşlarının arkasına sinip oradan sesliyordu sesleyen hınzır.

Az geriden, "Bakıyorum ama göremiyorum densizi..." diye fısıldadı Mikail, "Bir yakalarsam var ya... Allah yarattı demeyip..."

Cebrail mümkün mertebe mülayim bir bakış atıp sakinleştirdi arkadaşını. Onu sakinleştirmek istediğinden değil, dövsündü isterse, hak etmiştiler, ama konuşması bölünsün hiç istemiyordu. "Demek aklınızla birlikte ruhunuzu da işlettiniz ve vicdani bir kanâate vardınız, öyle mi?" diye sordu ortaya. Sesi de yüzü kadar kederli olsun diye uğraşıyordu, bir titreşimler, ekolar falan böyle. "Ruhunuza danıştınız, o da aklınıza dedi ki, İblis'e yapılan haksızlıktır. Bu mu?"

Buydu, yalan bilmezdi melekeyn, doğruya doğru.

"Bu!" dediler hep bir ağızdan. Bu kez kimse kendini saklamaya gerek görmemişti. Ulu orta, hoplaya hoplaya bağırıyordular.

"Evet evet, bu."

"Aynen."

"Bu tabii. Başka ne olacak?"

"Bu bu. Kesin."

"Tınn!"

Ses soluk kesildi gitti. Büyükelçi'nin bir kere daha yapma etme kes şunun sesini diye uyarmak için döndüğünü görünce, "Emin ol bu sefer elimi bile sürmedim..." dedi Azrail aceleyle, "Kendi kendine oldu."

Tırpanın içbükeyken dışbükey, dışbükeyken içbükey gibi duran yüzüne bakıp iç geçirdi tebliğ meleği. Evet, şu anda bir tebliğ sunmuyordu ama çok güzel gidiyordu yani. Bir daha koparttırtmayacaktı insicâmı. Tekrar meleklerle döndü. "Emin misiniz?" diye sordu, "Öyle mi dedi o güzel ruhunuz sahiden?"

“Eveeettt!”

“Hâlâ da öyle mi diyor peki?”

Hâlâ da öyle diyordu doğrusu.

“Öyle diyor, öyle diyor!” diye ferah fezâ gürlledi sonsuzluk korusu.

Sesleri yankılanıp dağılıyordu ki göz göre göre bir gariplikler olmaya başlamış gibi oldu. Tarzlarında tavırlarında değilse bile bir yerlerinde bir şeyler değişmeye başlamış gibiydi meleklerin. O kadar da dikkatli bakıyordu ama ne olduğunu anlayamıyordu Büyükelçi. Yüzleri mi değişiyordu bunların, boyları bosları mı değişiyordu, ne değişiyordu? Susakaldı, soru dolu gözlerle bakmaya devam etti.

Az arkasında duran üç kadim melek de aynı şeyi sorguluyordu o esnâda. O ona soruyordu “Neler oluyor yahu?” bu buna soruyordu.

Derken anladılar: Kıyafetleri.

Büyükelçi de fark etti o lâhzada.

Bembeyaz harmanileri şer’an koyulmaya başlamıştı meleciklerin, etek uçlarından yukarı tondan tona koyulaşarak açık gri, kirli gri, loş gri, koyu gri, kurşûni gri, feldispat grisi, füme, daha koyu füme, füme oğlu füme, silsile silsile kirlenmeye, solmaya ve hatta kararmaya başlamıştı. Koyuluklar taş atılmış durgun su gibi halka halka genişliyor, alttan daha koyusu gelip bir üsttekini koyultarak yürüyordu etek yukarı, demâdem kararıyordular.

Zavallı melecikler de hemen hemen dört kadim meleklerle aynı anda fark etmiştiler bu tehlikeli ve ürkütücü değişimi ve çok korkmuşlardı. “Ne oluyor bize?” diye soruşup duruyordular. Büyük Azâzîl Usta Sayın İblis Beyefendi de kapkara kararıvermişti o Yazık Gün’de, teessürle hatırlıyor, *ya biz*

de şey olursak şimdi diye daha bir korkuyordular. Panik içinde bakıyordular üstbaşlarına. Hadi bakalım karakayağan grisi, peşinden hadi bakalım kopkoyu arduvaz grisi. Büyükelçi'ye soracaktılar, bilse bilse o bilirdi, elçilerin en büyüğüdü o, soracaktılar *ne oluyor bize*, soracaktılar *bize de mi ona olan oluyor*. Ama paniğe kapılmışlardı bir defa, paniğe kapılınca en kötüsünü düşünürsün, onlar da en kötüsünü düşünüyor, duyacaklarından korktukları için soramıyordular. Bembe-yaz entariler elden gidiyordu.

Gidiyordu yahu!

Sorsaydı mılar ki?

Onlar oracıkta öyle mütereddit, sorsak mı sormasak mı ne yapsak ne etsek dingilderken, “Demek öyle?” diyordu Cebrazil tekrar tekrar, takviye ders çok büyük yerden geldiği için o da çok acayip korkmuştu ama renk vermiyordu, bırak-san elli sefer daha diyecek gibiydi, yüzü de şimdi kaya gibi. “İblis’e haksızlık edildi demek?”

Ne kadar da doğru konuşuyordu meleciklere sorsan. “Evet!” demiştiler korku dolu gözlerini halka halka tırmanıp gelen is karası, linyit karası, kok karası karadan ayırmaksızın.

“Bu durumda Yüce Allah bir kulunun hakkını yemiş oluyor, öyle mi?”

Daha ve daha kara –kaç tonu vardı bu rengin yahu– ve daha da bir kara!

Bağırış çığırış “Evet evet evet...” demiş, sonra “Neler de diyoruz biz, Allah haksızlık eder mi hiç!” diye düşünüp “Ev...” demiş kalmış, sonra “Hay...” demiş kalmış, sonra da “Ha ha hayır hayır...” diye toparlamaya çalışmışlardı. “Yanlışı düşündük biz, kesinlikle hayır, hiç evet değil, Yüce Allah

hak yemez, bir hata ettik, ismi bizâtihi Hâkk olan hak yer mi, ağzımızdan kaçırvermiş.” Şimdi şimdi idrâk ediyordular ne dediklerini de kiminin bu idrâk ile dizleri bükülüyordu oturduğu yerde, kimini bir titreme almıştı. Kimi ise nasıl olduğu bilinmez, hikmet-i Hâkk, gözyaşı dökmeye başlamıştı. Ağlamayanlar ağlayanlara şaşkın şaşkın bakmıştılar. Düşük kalktık anladık da göz suyu dökmek yeni bir şeydi Cennet’te, Âdem’in icâdıydı, ona, o insan denene hastı, meleklerle değil, bunu anlamadıydık, melekler ağlayabilemezdi. Anlayabilemiyorlardı. Daha demin de Büyükelçi tebliği sunarken tepenin eteğinde öbürsü üç büyük ağlamış zar etmişti de onu da anlayabilmemişler zaten.

Dehşetti!

Dizleri büküleyazanlar dizlerini cimnastik yapar gibi açıp açıp kapatarak; bir titremedir tutturanlar içlerine zelzele girmiş gibi zıngırdarak; gözyaşı dökenler gözlerinden Kevser şelâleleri gibi çağıldayarak devam etmişler dehşete kapılmaya. Hem de şaşıryordular çok. Nasıl şaşırmaları, ağlamayanların harmanileri, entarileri, elbiseleri, cicileri koyuldukça koyulan bir koyu siyaha batıp giderken ağlayanları yenisinden simsiyahtan siyaha, siyahtan arduvaz grisine renk açmaya durmuştu. Koyulanlar “Aa!” demişler o zaman hayretle, “Daha da çok şaşırdık şimdi... Bu arkadaşlarımız ne yapıyor? Beyazlıyor mular yoksa?”

Güzeller güzeli Mikail duygulanıp muharip bakışlarını baharbahçe bakışlarına evirmiş, saçlarını taraklayıp yakın yanına ateş lâlesi, altın kinabalu orkidesi, kadupul, jülyet gülü ve kasımpatı rayihaları sepelemiş, ilâhî bir beste kadar vakur İsrâfil elini bir kere daha üfleyecekmiş gibi Sûr’a atmış, üflememek için kendini zor tutmuş, buzlu gözlü Azrail,

nedendir bilinmez, ayağa fırlayıp tırpanının boğazına sıkı sıkı yapışıp bir ayağını öne dayayıp öbürsünü geriye dayayıp üstbaşları renk açmaya duran meleciklere burçak tarlasına bakar gibi bakmaya başlamıştı.

Gerçekten de yahu, ne oluyordu? Niye ağarıyordu ağlayanların üstbaşı?

Cebrail'in yüzü de pek yumuşayıvermişti doğrusu. "Evet!" demişti halka halka beyazlamaya duran giysilere bakarak. "Sanasın ağladılar da başı kurtardılar, değil mi?" Âdem de yaş döküp kurtarmıştı başı, hatırlıyordu. "Bakın ne güzel açılıyor renkleri, ne güzel beyazlaşıyor beyazları."

Evet beyazlaşıyordu ağlaşan meleciklerin beyazları ve beyazlaştıkça şeffaflaşıyordu beyaz, ama tek beyaz değildi şeffaflaşan, beyaz beyazlaştıkça içinde zâr edenler de şeffaflaşıyor, görünmez adam gibi oluyordular, o kadar ki, bu taraflarından bak, o taraflarını gör.

Yani yok oluyordular.

Oldular.

"Aaa!"

Yoktular artık nitekim. Azrail göz açıp kapayıncaya kadar bir an için kaybolmuş ortadan, kaybolduğu gibi de geri gelmişti, ama kimse farkında değildi.

Öbürsüler çok uzaklara bakıyordular bin hayret. "Aaa!" deyip duruyordular nâmütenâhi, daha ve daha uzaklara bakıyor, "Yaa nereye gitti bunlar yaa?" deyip duruyordular.

Cebrail de aranıyordu neredeler bunlar. Hem uzaklara bakıyor ıradılar mı diye, hem acaba aralarına mı karıştılar diyerek uzaklara bakıp duran sayılamayacak kadar çok melecige bakıyordu. "Bir bilsem..." dedi. Siyaha kesen entarileri beyaza dönü dönüvermeye başlayınca, *vay be, bak şu işe, iki*

ağladılar diye affedildiler de bir de üstüne üstlük mükâfatlandırılıp felâha erdirilecekler kesin diye düşünmüştü, ama yok olmuştu melecikler. Yok olmak iyi bir şeydi mi acaba, yoksa kötü mü bir şey? “Ah bilsem,” dedi vurgulu vurgulu iç çekerek.

Sahiden bilmiyordu. Bilse uzaklara değil, hemen yamacındaki tek bir kişiye, melekler nereye zayi oldu diye bakınmayan, aranmayan, soruşmayan, ilgilenmeyen, takmayan, hiiiç sallamayan, bir de üstelik soğuk soğuk gülerek tırpanını sıvazlayıp duran yegâne Cennet varlığına bakardı: Azrail’e.

*Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpâre, geniş bir ânın
Parçalanmaz akışında.*

Ahmet Hamdi Tanpınar

Görünmeze akıp giden melâikenin başına ne geldiğini kesinlikle bilmiyordu Cebrael ama karşısında zıngır zıngır zıngırdayan melâikenin başına ne geldiğini büyük ihtimâlle biliyordu. Büyük ihtimâlle değilse bile bir ihtimâl biliyordu yani. Yani en azından, galiba biliyordu.

Şu gelmişti:

Ders.

Hem de gelebilecek en yüksek makamdan gelmişti. Müdür derse girmiş gibi oldu tıpkı diye düşünüyordu. Hemen arkasından, müdür de nedir yahu diye düşünüyor, devamen müdür olur mu hiç diye düşünüyordu milli eğitim bakanı, yok, o da olmaz, kısa kalır, reisicumhur derse girmiş gibi.

Böyle düşünüyordu.

Bu düşünceler içinde baktı inleyen meleciklere. Burnuna leblebi sokarken annelerine enselenip zılgıtı yemiş

yaramaz çocuklar gibi el elde baş başta kara kuru duruyordular şimdi.

Allah ne büyüktü! Ders vermişti, hem de ne ders.

Duygulandı. “Evet...” dedi coşa gelip, “Korkuyorsunuz, görüyorum ama çok haklısınız korkmakta, ne korksanız az.” Dar bir çeperde gezinmeye başladı, böyle daha iyi hâkim olabiliyordu topluluğa, daha sâlih konuşabiliyordu. Devam etti: “Azâzîl henüz Azâzîl iken kibre kapılıp Yüce Allah’ı –hâşâ– hak yemekle zemmeti ve bir gün baktı ki sizinkiler gibi onun da bütün giysileri siyaha kesmiş...” Korku dolu soluklanmaların durulmasını bekledi. “Ve bir diğer gün bir daha baktı, şeytan soyuyla soylandırılmış da o ceza bile az bulunup iblis edilivermiş...” Darlanan melekler ciyak ciyak nefes almaya çalışınca Kükreyen Çimenler Platosu yarıkkaya rüzgârı esmiş gibi uğuldadı. Onun da durulmasını bekledi Büyükelçi. “Kezâ güzel kardeşlerim...” diye sürdürdü hitâbını, bir taraftan *çok güzel konuşuyorum* diye düşünüyor, *bak nasıl aldım akıllarını iblis miblis deyip, budur*, bir taraftan da şu olan bitenin sahiden de bir dersten ibaret olmasını diliyordu, “... Siz de o iblisin aklına uyup bilmeden de olsa Yüce Allah’ı –hâşâ– haksızlık yapmakla itham etmeye kalktınız ve cem’an melek iken şer’an cin edilivermenin,” *böyle bilir bilmez konuşuyoruz ama inşallah edilmemiştirler* diye düşünüyordu, “ışktan yıkılıp ateşe devrilmenin,” *inşallah devrilmemiştirler*, “nur iken nar olmanın,” *inşallah olmamıştırılar*, “ne kâbil bir şey olduğunu gördünüz...” *İnşallah yalancı çıkmayız da karizmayı çizdirmeyiz* diye düşünüyordu. Az durdu, kendi adına konuşuyordu güyâ ama sanırsın Allah adına konuşuyor. Pek havalıydı. “Bir ders verildi size. Sadece bir ders. Helâk olmanız istenseydi helâk olurdunuz.” Bundan emin

değildi, *inşallah olmamıştırlar*, vahiy gelmedikçe de olamazdı, *inşallah geliverir de öğreniriz bunların başına ne geldiğini, inşallah bizim dediğimiz şey gelmiştirdir de rezil kepâze olmayız*, var gücüyle umuyordu sadece. Dua eder gibi, "... Umarım!" deyip sözünü bağladı.

Sarı sarı melekler kara kara giysileri içinde soruşuyor, bakışıyor, işaretleşiyor, dürtükleşiyor, kımılđışıyorlardı. Oturan yatan yayan seren uzanan yoktu artık, hepsi ayaklanmıştı. Bir eğilip kendi üstbaşlarına bakıyorlardı siyah, bir doğrulup öbürsülerinin üstbaşlarına bakıyorlardı siyah. Çok korkmuşlardı. "Ama ama ama..." falan deyip duruyorlardı. Bazı arkadaşları gözlerinin önünde yok olup gitmişti çünkü, helâk edilmediyseler nereye gitmiştiler? Ya bunlar da helâk edilirse şimdi?

"Ama ama ama..."

Kendi aralarında fısılaşıyor, ürkek ürkek kafa sallaşıyor, fokurdaşıp kaynaşıyorlardı. Şu kadim efendilerin tuzu kuruydu tabii, bak, sıyrılıp çıkmıştırlar ziyansız, sanki onların hiç günahı yok. Lâfa bak! Işıkmışlarmış da yere yıkılıp ateşe devrilmişlermiş... Hiç de bile! Işık ışıktır, ateş ateş. Sayın Büyük Azâzîl Usta gibi en baştan cin değildiler ki onlar, melekler bir kere ve meleklerin mayası ışıktı, som ışık, öyle hadi bakalım bilir bilmez konuştunuz, ebee, ben de sizi cin yapı-verdim demeyle olmazdı. Büyücü müsün melek misin sen, kimsin?

"Ama ama ama..."

Panik alıp yürüdüğü, tam akıl başa gelecekken şuradan birileri buradan birileri höttöürü höttöürü fikir yürütüp ortalığı karıştırdığı için sağlıklı düşünemiyorlardı. Düşünebilseydiler Cebrail'in ağzından *size bu dersi ben verdim* diye bir

söz çıkmadığını, adamcağızın *sizi siyaha boyayan bendim* anlamına gelebilecek tek bir kelime etmediğini de hesaba katar, *yoksa Cebrail bize bu dersin Yüce Allah tarafından verildiğini mi söylemek istiyor* derdiler. Hattâ o kadar düşünmeye, hesaplamaya da gerek yok, adam gibi dinleseydiler bunu gene derdiler. Çünkü konuşmasının hitâmında bir durup düşünüp ondan sonra da dua eder gibi “Umarım!” diyerek olan bitenle bir alâkasının olmadığını zaten ortaya koymuştu tebliğ meleği. Ama işte bir kere şaşırmayagör, ne onu yapabiliyordular ne bunu.

“Ama ama ama...”

Korku dehşete dönüşünce sen olmaktan çıkıyordun sen, başka çeşit bir şey oluyordun. Olmuştlar da nitekim, ama ne olduklarını bilmiyordular. Kendilerini şaşırmıştlar meselâ, şekke şüpheyeye düşmüşüstüler, ikirciğe düşmüşüstüler, kuruntuya vesveseye düşmüş, handiyse cinnete düşmüşüstüler. Bir dönüp diyordular ki *keşke biz de öbürsü arkadaşlarımız gibi ağlaşıp zırıldaşıp beyazlayabileydik*, bir dönüp diyordular ki *iyi ki de ağlaşmadık, yoksa biz de yoklara karışacaktık, siyah da yakışır bize zaten*.

Ne düşündüklerini, ne düşüneceklerini bilemiyor, bir öyle düşünüyordular bir böyle. Hem canım, ne malûmdu Cebrail’in doğru konuştuğu? Tebliğ meleğiye tebliğ meleği! Nereden bilelim, belki de Yüce Allah ‘şöyle’ diyor, bu gelip bunlara ‘böyle’ diye aktarıyordu, O ‘a’ diyordu belki, bu gelip bunlara ‘b’, ispatımız mı var? Yok ama hayır, koskoca Büyükelçi yapmazdı öyle cinlik minlik. Velev ki yapsa, onu çok büyük bir elçi yapmasını bilen çok küçük bir zelîl yapmasını da bilirdi. Yok yok, hayır hayır, yok canım yok, neler de düşünüyordular allâsen?

"Ama ama ama..."

Düşünmeye yasak mı vardı kardeşim, keyfimizin kâhyası mı vardı, istediğimiz gibi düşünürdük. Kendin tebliğ ettin daha demin. Serbest! Haa, bak belki de harbiden yalan söylüyordu Cebrail. Ders vermişmiş bunlara. Bak hele bak. Kendine ver sen ders, çok meraklıysan gel, tebliğini sun, bas git, gerisine ne karışıyorsun! Sana nesi?

Kızmaya başlamıştılar. Kimıl kimıl kımıldaşıyor, usul usul coşlaşıyor, birbirlerinden cesaret alıp oradan buradan sesleşmeye, sataşmaya başlıyordular kürsüye. "Hadi oradan!" diye bağıırıyordu kimi, kimi de "Yalan söylüyorsun!" diye. Ses sesi fiştikliyordu, gaz verip kışkırtıyor birbirlerini, birbirlerinin gazına gelip kışkıırıyordular.

"Pis adam!"

"Şu entarilerimizi nasıl siyahlattınsa öyle de beyazlat çabuk!"

"Ayıp ayıp!"

"Nerenden uyduruyorsun cin min? Meleğiz biz be!"

"Yalancı!"

"Dersmiş! Sensin ders!"

"Beyazlayan arkadaşlarımız nerde? Nereye sakladın onları?"

"Çıkart!"

"Yuuh!"

O taraf öyle karışık, bu taraf başka türlü karışık. Cebrail ne dediğini bilmeyen melek topluluğunun ruh hâli kadar al-lak bullak tepkileriyle sarsılıp yeis içinde bir adım gerilemiş, *bana haa, bana, Cennet'in en yüce meleğine haa* diye düşünüyordu, az ötesinde atölye grubu gibi kümelenmiş arkadaşlarının yanına sokulmuştu. Kümede duran arkadaşlarınsa

onunla ilgilenecek hâli yoktu o esnâda, var güçleriyle Mikail'i tutmaya çalışıyorlardı.

"Bir bırakın yaa, bir bırakın! Neler diyorlar adamcağıza, bırakın!"

Zaten Cebrail'in de kümeyle mümeyle ilgilenecek hâli yoktu. "İşittiniz mi?" diyordu kırılgan ve dargın, *rezil olduk* diye düşünüyordu, *küçük düştük, hep kadar bebelerin eğlenceliği olduk*, "Yalancı dediler bana. Nasıl gücüme gitti."

İsrafil, Sûr arada sıkışıp düşüp müşüp zarar görmesin diye sine bağını bir kere daha sırtına çevirmiş, meleklerle ettiği çılgın hamleleri durdurabilmek için göğüs göğüse cenkleşiyordu Mikail'le.

"Bırak diyorum İsrafil, kalbini kırarım diyorum!"

Azrail bir kaza çıkmasın diye her nasılsa kendi başına ayakta durmayı bilen tırpanını dayanağından yere dayamıştı, o da Mikail'le cenkleşiyordu. Lâkin çok fena celâllenmişti kıtaların meleği, bir onu tutup koyuyordu kenara, bir bunu tutup koyuyordu, etme diyorlardı faydasız, tutma diyorlardı faydasız, aman diyorlardı yok, zaman diyorlardı yok, söz geçiremiyor, güç yetiremiyorlardı.

"Yaa bir bırakın yaa!"

Cebrail itiş kakışın arasında karizmam çok kötü çizildi diye kahırlanıyor, kime ettiğinden bîhaber, içli içli sitem ediyordu. Ne çok değişmişti Cennet. Ne tuhaf değişmişti. Bakıyordu da şu güzel meleklerle, tek siyahlayanlara değil elbette, yanında durduğu kadim meleklerle de bakıyordu, *bizim gibi büyüklerin en büyüğüne de saygı göstermezlerse kime gösterecektiler yani*, başkalaşmışlardı bilcümle. İblis gibi, hâşâ huzurdan, bir ecik bücük lâflar uydurmalar, bir uydur kaydır kelimeler attırmalar, demin top falan demiştiler

meselâ, taç maç demiştirler, neydi o şeyler bilen yok, bir cahil cühelâ konuşmalar, bir kendini büyükmeler, bir onu bunu hor görmeler, *bak ben sizi hiç hor görüyor muyum, o kadar da büyüğüm hepinizden hâlbuki* diye düşünüyordu, salgına uğramış gibiydi Cennet, İblis'in ifrazatıyla kontamine olmuş gibiydi, *al buyur, biz de yeni yeni kelimeler attırmaya başladık, görüyor musun sen şu başımıza geleni, kontamine ne demekti acaba, aah ah*, giden gitmişti ama çöpünü döküp de gitmişti, ah ki ah.

“Yaa bırakın diyorum kardeşim! Bıraksanıza yaa! Bak ağır konuşacağım ama!”

Çok karıştkı ortalık ve daha da karışacak gibiydi.

Ama karışmadı.

Duruldu bilakis.

Yeri göğü bir vızıltı kaplamıştı çünkü. Ansızın hem de.

Siyahlar içine düşmüş, yırtına yırtına avazlanıp ciyaklayan melecikler ansızın durulup susakalmış, hiddetinden coşup taşan Mikail ansızın sille yemiş gibi şoke olup donakalmış, canı içinden çekilmiş gibi takâttan ansızın düşüveren Azrail tırpanına güçlkle tutunup boynunu melûl melûl bükekalmış, bir taraftan Mikail'i durdurmaya çalışıp bir taraftan meleciklerle Cebrail'in arasını yapacağım derken anası ağlayan İsrail sine bağını ansızın gerisingeri iman tahtasına çevirip Sûr'a sarılakalmış, kendi ettiği tebliği ilk kendi unutup dışından meleciklere, içinden alayına büyüklenen Cebrail ansızın başlayıveren bir zelzeleye tutulmuş gibi titreyekalmış, bunlardan sıdkı sıyrılan güzeller güzeli koca Cennet ansızın bir amansız vızıltıya ezilekalmıştı.

Ansızın olmuştu ne olduysa ama mütemadiyen devam ediyordu olmaya.

Kadimiyle aylağıyla sayılamayacak kadar çok melek, kış uykusundan uyanan çekirgeler gibi göze kesmiş, kaldırmış kafalarını göge bakıyor, git git artan vızıltının kaynağını bulmaya alışıyordular.

Cebrail hariç.

Bir tek onun gözleri yumuluydu, bir tek o bakmıyor, bir tek o aranmıyordu kaynak muynak. Biliyordu çünkü nedir. Vızıltı arttı, yaklaştı, tepelerine kt.

-

*Oraya gitme demedim mi sana?
Seni yalnız ben tanırım demedim mi?*

Mevlânâ

Arılar belirdi Cennet'in göğünde.

Sayılamayacak kadar çok.

Şaşkınlık içinde baktı kaldı melekler, Âdem'le beraber yola vurmamış mıydı bunlar? Geri mi dönmüştüler?

Çok severdiler hayvanatı, çok özlemiştiler ve kaç zamandır görmüyordular hiçbirini, sevinecektiler ama geldi ya şimdi arılar, geri dönecektilerse boşa sevindin, yok dönme-yecek de kalacaktilarsa öbürsüler gelmedi ki, niye sevindin, utanıyor, ar ediyor, burulup kırılıyor, geldi arılar diye sevin- sinler mi, ya giderse diye korksunlar mı bilemiyorlardı. Şaşakalmıştılar.

Uçsuz bucaksız bir vızıltı kaplamıştı Cennet'i, yer gök arı. Bulut gibi geliyordu. Yaylanıp kavisler çizerek, çaprazlamasına pike yapıp diklemesine yükselerek, bir yayılıp bir bir araya gelerek, bir kum gibi dağılıp saçılıp bir gülle gibi sıkışıp yoğunlaşarak geliyor, sağanak gibi, bora gibi, tufan gibi geliyordu.

Göç kuşları gibi şekiller çiziyordular havada, vızıl vızıl geliyordular.

Çok fena geliyordular.

Çay tabağı gibi açılmıştı meleklerin gözleri, yuvalarından uğramıştı, Cebrail'in sımsıkı yumulu gözleri hariç.

Soruşmadan, bakışmadan, hep arılara bakarak düşünüyordu melâike, Âdem'le beraber gitmişti buradan arılar, tamam, hatırlıyor, biliyordular, ama şimdi geri gelmiştiler; niye?

Yavaş yavaş anlayacaktılar. Gözleri takipteydi çünkü ve bu muazzam seyrüsefer, tırmanmayı bitiren bir ok gibi dalışa geçmişti. Bir kişiye yönelmiş.

Cebrail'e.

Gene baktı kaldı melekler, vahyin ete kemiğe bürünmüş hâline ilk şahit oluşlarıydı bu. Pardon, vahyin tüylü, göbekli, çift duyargalı, ikisi büyük bileşik, üçü küçük basit olmak üzere yekûn beş gözden mürekkep, Mikail kadar savaşçı ve delibaş, Cennet toprağı kadar bitek ve çalışkan ve de dört kanatlı hâline ilk şahit oluşları.

Baktılar öyle.

Çok güzeldi.

Sonsuz sayıda tül kanat yanıp sönüyor, çakıp dönüyor, ışığa uçan pervaneler gibi git git daralan çemberler çizerek kâinatın en büyük elçisini sonsuz sayıda hâleyle sarıp sarmalıyordu. Bakma sonradan âdemoğlunun katlede katlede garibanları on iki bin türe indirdiğine, 'Kün' gününde üç yüz elli bin tür yaratılmıştı ve ordu ordu oradaydı hepsi. Noksansız.

Katar katar carniola arıları mübâreğin güzel başına sokulup kulağına bir şey dermiş gibi vızıldıyor, onlar uzakla-

şırken tümen tümen çömlekçi arılar yaklaşıyor, her ne iş yapmak için gönderildilerse yapıp hemen ırıyor, açıktan aldıkları yörüngeyi ustaca daraltan çil çil yabancırsı kümesi-ne yer açmak için bu sefer de onlar açıktan alıyordular; bal yükler gibi davranıyordular ama ne kondukları vardı ne kalktıkları, o gidiyor bu geliyor, bu giderken o geliyor, yığın yığın esmer arı, oluk oluk balarısı, küme küme eşekarısı ve dahî arı nâmına ne hâlk edilmişse, testerelisinden tut son-dajcısına, yığılcasından tut bombusuna, orkidesinden tut iğnesizine, üç yüz elli bin türün üç yüz elli bin ordusunun sayılamayacak kadar çok neferi vızır vızır işliyor, kapanı-yor, açılıyor, dönüyor, iniyor, yükselip alçalıyor, kâh tırma-nıp kâh çakılıyordular.

“Vızz!”

Tek ses o sestî, sonsuz sayıda tül kanadın tir tir titrettiği Cennet havasının sesi.

Herkes bakıyor, herkes susuyordu. O geveze tırpan bile susmuştu.

Sadece arılar konuşuyordu şimdi ve sadece Cebrail anlı-yordu ne diyorlar.

Arılar konuşmaz, vahiy konuşuyordu.

Sustu kâinat!

Sen de sus!

Sus.

*Demedim mi şu görünene razı olma?
Demedim mi sana yaraşan otağı kuran benim asıl?
Onu süsleyen, bezeyen benim demedim mi?*

Mevlânâ

Susmuştu da susmuştu Cennet.

O yeri göğü vızlatan akıllara sez  senfoni, o müthiş sahipleriyle beraber geldiği gibi gidinceye kadar n tıkalar tutulmuş da tutulmuş, nefes alış verişler ertelenmiş de ertelenmişti. Melekler derin bir vecde gelmiş, bir büyük huş ya kapılmış, muazzam bir cezbeyle çarpılmış da  arpılmıştilar.

Dinlemiş de dinlemişti Cebrail.

Dinledi de dinledi.

Sonra omuzları düştü biraz, sonra biraz daha düştü.

Ve sonra:

SELÂM OLSUN!

Aman!

CENNET'İN SEVGİLİ MELEKLERİ!

Biz bunca serkeşliğimizle gene de sevgili miyiz yani diye düşünüyordular. Sevindiler, hislendiler, güvençe dolup iyi hissettiler kendilerini, hiç olmadıkları kadar emniyette hissettiler.

NOKSANSIZ OLARAK TEPENİN ETEKLERİNDE TOPLANIYORUZ.

Noksandılar maalesef, öbürsü arkadaşları yoktu artık, bakındılar, göremediler. Nerede bunlar diye kızmasındı şimdi Büyükelçi?

DERHÂL!

Tabii derhâl. Kim kalabilir kaldığı yerde? Kendi adına konuşmayacaktı ki elçilerin en büyüğü bu kere, O'nun adına konuşacaktı. Kim bilir ne güzel konuşacaktı. Belki cezaya çarptırıldıklarını konuşacak, belki hiddete kapılmış bir Mikail kadar ağır konuşacaktı ama konuşsun varsın, O'nun adına konuşacaktı.

Toplanmıştılar bile çoktan.

Önde beyaz harmanili üç kadim melek, onların az gerisinde simsiyah harmanileriyle sayılamayacak kadar çok melecik, Cebrail'in tırmanmakta olduğu tepenin yüresini sarıvermişler çepeçevre.

Büyükelçi tırmandı çıktı şahikaya. Beyaz harmanisi uçuyor, gümüşsü saçları parıl parıl parlıyordu. Bir ilk görünüşünde görünen, sonra görünmediği bile görünmeyen esasına dayanmış, gözleriyle mahşerî kalabalığı taramaya başlamıştı.

O Kİ VARLIK ÂLEMİNDE
KÜÇÜK VE BÜYÜK YOK...

Tırpan tınlamış gibi ürperdi Cennet. Gene ansızın başla-
yıvermişti tebliğ, afalladılar.

O Kİ YARATICI'DAN BAŞKA
ULU YOK, YÜCE YOK...

Sarsıldılar. Kükreyen Çimenler Platosu'nu konfeti gibi
örten sonsuz sayıda melecik, it yıkışmış yonca ekeneği
gibi sağa sola yatıyor, sallanıyor, durduğu yerde yalpalı-
yor, ipi dolanmış yoyo gibi felfelliyordu. Kulakları yukarı-
daydı cümlesinin, gözleri de. Bu yüzden konfeti kadar
beyazladıklarını göremiyordular. Yenikten bembeyaz ol-
muştu üstbaşları, bilseydiler ne de çok sevinirdiler, bilemi-
yordular.

O Kİ O'NDAN BAŞKA
ÜST YOK, ÜSTÜN YOK...

Bu sefer hiç bükmüyordular boyunlarını, kafalarını az
daha kaldırdılar bilakis. Sarı kafaları yakamoz gibi parla-
şıyordu, güzel yüzleri ışık ışıktı.

O HÂLDE GÖRÜNÜZ;
EN BÜYÜK ELÇİYE
NE KADAR KÜÇÜK OLDUĞU
HATIRLATILDI AZ ÖNCE...

Estağfurullah demek istiyordular, *sen küçük olabilir misin hiç?* Ama konuşan Büyükelçi de olsa konuşturandı asıl büyük, bu söylemiyor, O söyletiyordu, demek ki doğru. Demek ki Büyükelçi küçücük.

GÖRÜNÜZ;
YÜCE ALLAH'IN EN SÂLİH KULUNA
HAYVANATTAN ÜSTÜN OLMADIĞI,
HİÇ KİMSEDEN VE HİÇBİR ŞEYDEN
DAHA MAKBÛL OLMADIĞI
VE KATİYEN OLAMAYACAĞI
HATIRLATILDI...

Utandılar, ezildiler, büzüldüler, Büyükelçi'nin nâm-ı hesabına üzüldüler. Kafaları daha da havaya kalktı.

GÖRÜNÜZ O HÂLDE;
SİZİN ANLI ŞANLI BÜYÜKELÇİNİZE,
İBRETİN SİLLESİNE OLSA OLSA
İBLİS KADAR UZAK OLABİLECEĞİ
HATIRLATILDI...

Vayyyy diye düşünüyordular, *hatırlatıldı mı, hatırlatıldı.*

GÖRÜNÜZ...
BİR MİNİCİK BÖCECİĞİN
BÜYÜKLENENDEN BÜYÜK OLDUĞU,
BÜYÜĞÜN KÜÇÜĞE MUHTAÇ OLDUĞU,
KÜÇÜĞÜN HÂRİKULÂDE
BÜYÜKLÜĞÜNÜN YANINDA

BÜYÜĞÜN FEVKALÂDE BÜYÜKLÜĞÜNÜN
ÜFTÂDE OLDUĞU HATIRLATILDI...

Evet, hatırlatıldı, biz şahidiz diye düşünüyordular.

GÖRÜNÜZ VE İDRÂK EDİNİZ;
BUNLAR SİZE SİZİN EN BÜYÜK DEDİĞİNİZ
BÜYÜKELÇİ ÜZERİNDEN HATIRLATILDI...

Görüyor ve idrâk ediyordular. Hâşâ büyük demeyecektiler bir daha kimseciklere; olmayan bir şeye nasıl dersin ki var? Elçi işte, ne büyüğü?

VE GÖRÜNÜZ...
BÜTÜN BUNLARIN HEPSİ
EN ÇOK DA BU ELÇİYE HATIRLATILDI...

Bak, o da elçi diyordu şimdi, büyük müyük demiyordu.

CENNET'İN SEVGİLİ MELEKLERİ,
İŞTE YÜCE ALLAH'IN ADALETİ
BÖYLECE HATIRLATILDI...

Dinlediler, hislendiler, coştular, cezbeye kapıldılar.
Devam ediyordu tebligat.

HANİ AZÂZİL?
HANİ ÂDEM? HANİ HAVVA?
BÜYÜK DEDİĞİNİZ,
DEDİĞİMİZ O ELÇİ HANİ?

Yoktu and olsun. *Doğrusun* diye düşünüyordular, çünkü bak, yok.

HANİ DAHA ULU?
HANİ DAHA YÜCE?
HANİ DAHA BÜYÜK?

Bağırılmışlar dayanamayıp:
“Yoook!”

YOK KARDEŞLERİM!

“Yok kardeşim!” diye bağırılmışlar.

YOK!

“Yoook!”

O HÂLDE GÖRÜNÜZ;
ALLAH'TAN BAŞKA
ÖNÜNDE BAŞ EĞİLİP
HUZURUNDA DİZ ÇÖKÜLECEK
BİR VARLIK YOK,
AZAMETİNDEN SAKINILACAK
BİR BÜYÜK YOK,
GAZABINDAN KORKULACAK
BİR YÜCE YOK!

Vallahi yoktu billahi yoktu. Şahittiler.

O HÂLDE KORKMAYINIZ,
KÖTÜLER ONLARI
BÜYÜK GÖRESİNİZ İSTER,
GÖRMEYİNİZ!
ZALİM SİZİ YILDIRMAK İÇİN ZALİMDİR,
YILMAYINIZ!
KÖTÜDEN HİÇ KORKMAYINIZ
KARDEŞLERİM,
ZALİMDEN İSE
HİÇ Mİ HİÇ KORKMAYINIZ!

Korkmuyordular, korkmayacaktılar. Dikildiler iyice, kabardılar.

BÜTÜN BUNLAR,
SİZ GÖRESİNİZ DİYE GÖSTERİLDİ,
GÖRÜNÜZ
GÖRÜNÜZ
GÖRÜNÜZ...

Daha devam edecek gibiydi ama 'Birisi' dur demiş gibi durdu birden Elçi, gözlerini yumup dinlemeye başladı.

Melâike pürdikkat. Vahiy mi geliyordu gene? Evet, geliyordu kesin. Tastamam havaya kaldırdılar bakışlarını, yeni bir arı akını bekleyerek göğü taramaya başladılar.

Aradılar taradılar, yok. Yoktu arı marı. Sadece gök vardı, göğün göğsünde o tepecik, tepeciğin göğsünde Elçi. Büyük değil. Hattâ büyük harfle bile değil: elçi... O kadar.

Bir şey gelip gittiği yoktu ama gene de devam ettiler yukarı bakmaya, bakarsın bu sefer de kuşlar gelirdi. Onları da

özlemiştiler çok. Epeyce beklediler. Bekle bekle, elçi de hâlâ dinliyor gözleri yumuk, sarı kafalarını ağır ağır indirdiler.

Aa?

Beyazlamıştılar yaa!

Çenelerini iman tahtalarına değinceye kadar düşürüp yıktılar boyunlarını, üstbaşlarına baka baka sessiz sedâsız ağlamaya başladılar.

Sessiz sedâsız.

-

*Gitmek kolay,
Ya sonrası?*

Akın Bazin

Cennet epey bir müddet susmuş, Cebrail epey bir müddet dinlemişti ilâhî vahyi. Neden sonra gözlerini açınca bakmıştı ki herkes beklemede, “Dağılalım kardeşlerim,” demişti. Asası gene yoktu şimdi. Melecikler *dağılalım*’ı duyunca ayıp olmasın diye kıyın kıyın uzaklaşır gibi yapmış ama az ötede devam etmiştiler beklemeye. Küme küme, öbek öbek toplaşıyor, kendi aralarında mır mır konuşurken dönüp dönüp kendi aralarında mır mır konuşan dört kadim meleğe bakıyordular. Dağılmayacaktlar, hayır. Ne de olsa bir önceki tebliğin ardından da dağılalım demiş, bunlar dağılmayınca da başka bir şey dememişti Büy... Elç... elçi.

Durdular durdukları yerde. Kadim melekler zaten durdukları yerdeydiler. Cebrail tepeden inip yanlarına gelmiş, elini Mikail’in omzuna atmıştı. Bir şeyler söylüyordu ama duyulmuyordu ne söylüyor, fısıldıyor olsa gerekti. Onlar da Cebrail’e bir şeyler söylüyordular, ama onlarınkisi de duyulmuyordu. Uzaktan gıpta ediyordular bu

manzaraya, eşit değil milerdi, aralarında olmak, yanların-
da durmak istiyordular. Kadimler daha büyük diye değil,
ne konuşuyorlar çok merak ettikleri için. *Biz de işitsek ya*
diyordular birbirlerine usulca, hani gizli saklı yoktu? Niye fıs
fıs konuşuyorlar?

İnci Sıraç'a döndü. Yan yana durmuş, ilerideki saklı soh-
betin dört harmanilisine bakıyordular.

"Bak, vahiy geldi de bizi pas geçip onlara tebliğ ediyor
görüyor musun?"

Sıraç görüyordu. Herkes görüyordu. "Görüyorum,"
dedi. "Demek ki bizle ilgili bir şey değil. Yoksa niye sırf on-
lara söylesin?"

İnci olmazlandı. "Sen öyle san..." İnadin önde gideniydi,
"Na şuraya yazıyorum..." İşaret parmağını ağzına sokup çı-
kardı, eğilip çimenlerin üstüne zahiri bir çizik attı, "Bizle il-
gili konuşuyor bunlar. Yanlışsam da ne olayım."

"Ol o zaman..." dedi Sıraç, "Yanlışsın çünkü. O kadar iki
iki tebliğ sundu adam, büyük yok dedi, küçük yok dedi, giz-
li yok, saklı yok dedi, şimdi kaldırıp da çöpe mi atacak alayı-
nı? Ben size tebliğ ettim kardeşim, beni bağlamaz mı diye-
cek? Yanlışsın, kabûl et."

"Hayatta etmem!" Omuz silkti İnci. "Doğru çıkacağım,
bak göreceksin." İşaret parmağını ağzına sokup çıkardı,
"Bak hattâ na şuraya..."

"Yazma yazma. Anladık."

Esasta, ikisi de doğru bilmiş ve ikisi de yanlış bilmişti.
Hem Sıraç yanılıyor hem de İnci yanılıyordu; Hüdâ-i Hâkk,
hem o doğruydu hem bu doğru.

Çok şaşıracaktılar az sonra, çimenler kükrerdi burada,
arılar elçilik eder, ki etmiştiler, görmüştüler, vadiler inip inip

çıkardı, hep görüyor, hep şaşıırıyordular ve şaşıırıp durmaya devam edecektiler, çünkü şaşıırıp durmalarında şaşııracak bir şey yoktu, Allah'ın hoşlukları bitmezdi, bunu düşünmemiştiler.

Zaten de şaşııran şaşııranaydı ötede. Kafa kafaya vermiş dört kadim melekten üçü neye uğradıklarını şaşıırmıştıılar.

“Ama ben çok şaşıırdım şimdi,” dedi Mikail. Öfkeli miydi gene? Hayır. Şaşıındı sadece. *Gidiyorsunuz* demişti Büyükel... pardon, elçi.

Acaba hangi vadiye gidiyoruz diye kısaca düşünüp yekten sormuştıılar:

“Nereye gidiyoruz?”

Yeryüzü'ne demişti.

“Yeryüzüne mi? O Âdem'in gittiği Yeryüzü olan Yeryüzü'ne mi?”

Evet, oraya gidiyorsunuz. Allah'ın emridir. Sesi kaya gibiydi. Korkmuştıılar, ne diyeceklerini bilememiş, “Ama ama ama...” demiştiler az evvel çampalayan melecikler gibi, “Biz ne günah işledik biz? Bak, entarilerimiz bile bembeyaz biz. Siyahlamadık ki hiç biz. Leke bile yok, bak bak, sakız gibi. Ne oldu da gidiyoruz şimdi yani biz?”

Anlatacağım, az sabır demişti Cebail, *ama gidiyorsunuz. Kesin.*

Kesindiyse kesindi, anlatsa da kesin, anlatmasa da kesin, ama gene de şaşıırmaya devam etmiştiler.

İşte o zaman demişti Mikail: “Ama ben çok şaşıırdım şimdi.” Öfkelenmeye mecâli kalmamıştı gideceğini duyunca, sanasın mecâli ondan önce kalkmış gitmiş.

Buydu son durum. Ötede merakla bakışıp soruşan meleciklerin bilmediği buydu tam.

Cebrail derin derin baktı kadim dostlarına.

“Ben de şaşırdım dostlarım, ben de şaşırdım.” Uzanıp Mikail’in eğilmez başını okşadı, gülümsedi. “Ezelden beri şaşırp durmuyoruz muyuz zaten hep? Ancak şunu bilin, şaşırp durmamızda şaşıracak bir şey yok. Varlık düzlemindeki var oluşumuz devam ettiği sürece sürgit şaşıracak olanlarız biz, çünkü biz olsak olsak biziz ve düşünsek düşünsek biz gibi düşünebiliriz. Oysa hikmetinden suâl olunmayanın hikmetini suâl edebilmek için O’nun gibi düşünebilmek gerekir. Bu hâşâ mümkün değil. Şaşmayan ama şaşırtan yalnızca Allah’tır dostlarım! Bizim elimizden gelen ise...”

İsrafil sözü Cebrail’in ağzından aldı.

“Olmakta olan ve olup giden şeyleri kendi irfânımızca görmek!”

“Budur!” Uzanıp onun saçlarını da okşadı Cebrail. Başını çevirdi, başlarını bu tarafa çevirmiş meraklanıp çatlayıp patlayıp soru işareti gibi bakıp duran sayılamayacak kadar çok meleciğe baktı, vakti olsa onların başını da okşardı. “Ve gene Allah’ın emridir...” dedi usul usul, “Bu kardeşlerimiz de sizinle geliyor. Ama tebliğlerini siz sunacaksınız bu defa. Benim meleciklerle işim bitti.” Kederlice eğdi başını. “Biraz sonra da sizle işim bitecek.”

“Tınn!”

“Biliyoruz biliyoruz...” dedi Mikail Azrail’e yılgın yılgın bakarak; “Gene elinden kaçtı.” Sondan bir evvel söylediğini daha yeni işitmiş gibi hızla Cebrail’e döndü. “Geliyor mular dedin sen?” Doğrusu, daha yeni işitmemişti ama daha yeni fark ediyordu. “Bizimle mi geliyorlar mı dedin? Yeryüzü’ne?” Şaşkıncı çok. Ama daha çok şaşırdı hemen. Çünkü elçinin son

söylediğini de daha yeni idrâk ediyordu. “Ne ne ne ne ne? Meleciklerle işin bitti mi? Bizimle de biraz sonra mı bitecek mi?”

Diğer iki kadim de çok şaşkıındı. Ama onlar her iki tebliği de tebliğ edilidiği anda idrâk ettikleri için deminden beri şaşkıındılar, yeni değil.

“Evet.” Elçi de dostlarından daha az şaşkın değildi, her hâlinden belli oluyordu, eliyle yordamlayarak olmayan asasını arıyor, asayı tutuyorum diye Azrail’in tırpanını tutuyordu. “Bu kâinatta her nesnenin görevi var, elbette meleciklerin de olacaktı. Oldu. Az önce bu âciz kula isim isim vahye dildi.” Tırpanı kurtarmak için kibarca çekiştiren Azrail’e döndü. “Sen dostum... İlk sen gidiyorsun, yanın sıra da yardımcıların geliyor.” Asayı bıraktı. Bircümle melek ile işinin bittiği konusuna bilâhare gelecekti. Kadim dostlarıyla son irtibâtıydı bu. Kıyamete kadar.

“Yardımcılarım mı?” diyordu Azrail. Çekiştirirken bir yeri falan bozulmuş mu diye önce tırpanına baktı, evirip çevirip inceledi biraz, sonra ötede gözlerini dikmiş bunlara bakan sayılamayacak kadar çok melecige baktı. “Kimmiş onlar? Hangileri şunların?” *İnşallah içlerinde o İnci denen öşbe yoktur* diye düşünüyordu.

Cebrail saymaya başladı.

“Nizam, Aslı, Safran, Tozkoparan, Nazlı, Dehen, Emin, Afet, Neyran...” Sayılamayacak kadar çok melecik saydıktan sonra durdu bir an, “Tebliğ ediyorum aziz dostum...” dedi, “Zorlu bir görevin varmış, ben de yeni öğrendim... Emanetleri sen geri alacaktıydın.” Azrail’in soruşmasına fırsat vermeden devam etti kaldığı yerden: “... Tör, Hilâl, Dilayda, Rüya, Gece...” Sayılamayacak kadar daha çok isim saydı. “Bitti,” dedi sonunda.

“İyi de...” dedi Mikail, “Emanet dedin, görev dedin...” Azrail’den tez davranmıştı sormakta, o da *ben de tam onu soracaktım* der gibi kafa sallayıp duruyordu zaten, “Anladık ki hiçbirimiz.” Çenesiyle Azrail’i gösterdi, “Bu adam ne yapacak? Bilir bilmez?” Azrail ağzını açmak üzereyken omzunun gerisine doğru otostop işareti yapıp devam etti. “Hadi anlattın, bu da anladı. Şunlar ne yapacak şunlar?” Otostop işaretinin ucunda bekleyen melecikleri kastediyordu.

Azrail de destek verdi:

“Al benden de o kadar. Ne yapacağız biz orada bu kadar adam? Görevimiz ne?”

Cebrail iç çekti. “Biliyormuşsun...” dedi, “Gene de anlayım, az önce nedâmet getirip ağlayan meleklerle ne yaptınsa onu yapacaksın. Esenlik yurduna götüreceksin Allah’ın eşref kullarını.”

“Nasıl yani?” Anlamıştı ama tam anlamamıştı Azrail, az önce o meleklerle ne yaptığını çok iyi biliyordu da nasıl yaptığını hiç bilmiyordu. Tırpanıyla göz göze gelmemeye çalıştı. “Ne şimdi?”

Cebrail’e dönüp “Evet yaa. Ne hakikaten?” diye sorarak bu sefer de Mikail Azrail’e destek verdi. Sonra hemen aksi istikâmete dönüp tırpanın ucundaki dostuna baktı, ya da dostunun ucundaki tırpana. “Sen mi yaptın o meleciklerle ne yaptın?” Doğru soru bu değildi. “Niye biz görmedik yaptın da madem?” Bu hem doğru değildi hem de lüzûmsuzdu. “Ne ara yaptın?” Bu da tam olmamıştı. “Nasıl yaptın?” Eh, yaklaştı sayılırdı. “Yani diyorum ki, ne yaptın sen o meleciklerle?” Buydu soru.

Cevap Cebrail’den geldi.

"Kimse görmedi, kimse de görmeyecek..." diye başladı ortatlardan bir yerden, "Kendi de buna dahil. Ama yapacak, ne zaman, nasıl yapması gerektiği bildirilecek, o da az önce nasıl yaptıysa öyle yapacak. Her zaman yapacak, her ara yapacak, her an yapacak, ne zaman yapacağını asla bilmeyecek."

"İyi de, ne yapacak?" diye söze karıştı İsrail. Bir durum varsa araya girebilirdi yani. Düşünceli bir ifâdeyle kafasını kaşıyordu, suratı karman çormandı.

"Vallahi ben de anlamadım," dedi Mikail. İsrail'e değil, Cebrail'e diyordu. "Şunu tam tekmil anlatsan bir?"

"Zaten anlatacağım."

Anlattı Cebrail.

Az önce isimlerini noksansız saydığı sayılamayacak kadar çok melek Yeryüzü'ne gidecek ve vakit bildirildiğinde her bir emaneti geri alacaktı Azrail. Kurtaracaktı, murâda erdirecekti, felâha çıkartacaktı. "O ki, o taraftaki cehennemî azaptan sıyrıp çekecek vakti geleni, bu tarafın şefkat rahmine geri getirecek." Gözleri buğulanmıştı. Anlatmaya devam etti. O tarafa dönmeyecekti artık bu tarafa gelen, bir daha hiç gitmeyecekti, hep bu tarafta kalacaktı. İnsan ise, yani Âdem, işin içinden hiçbir zaman çıkamayacak, 'ölmek' diyecekti buna. Azrail gidip birini aldığı zaman onun nasıl da ebedî esenliğe kavuştuğunu bilemeyip arkasından ağlayacak, 'öldü' diyecekti Azrail'in kurtardığı o biri için. Sözü'nün burasında susup yutkundu, gözlerini kıstı. "Oysa o doğmuş olacak," dedi sesi titreyerek. Arşa baktı. "Esas o zaman doğmuş olacak."

"İyi de, kim?"

Soru üç kadim melekten aynı anda gelmişti. Aynı şeddeyle, aynı esle, aynı kelimelerle.

“Âdem” dedi Cebrail. Anlatılmıştı ona arılar gittikten sonraki vahiyde, peşinden gelecek soruyu biliyordu, gelmesine meydan vermeden ekledi: “Şimdi doğal olarak soracaksınız ki, bir tanecik Âdem için sayılamayacak kadar çok meleşe ne gerek var. Dostumuzun nesine yardım edecekler diye soracaksınız?” Diğerleri hızlı hızlı kafa sallıyordu. “Açıklayayım... Her insanın canını almakla görevli bir melek vardır. Azrail bu meleklerin başıdır.” Durup baktı arkadaşlarına. “Oldu mu? Anlaşıldı mı? Tamam mı?”

Olmamıştı, anlaşılmamıştı, tamam değildi. Soru bu defa kanon şeklinde geldi. Çorba şeklinde.

“Ne her insanı?” diyordu Mikail.

Azrail soruyordu: “Her insan ne?”

İsrafil kafasını daha düşünceli kaşıyordu. “Nasıl yani her insan?”

Cebrail onu da anlattı uzun uzun.

Âdem ve Havva’yla başlıyordu hikâyeye. Hayvanlar gibi çiftleşiyor, doğal olarak ürüyor, sürü sepet çoğalıyor, çor çocuğa karışıyordular. Burası gibi ebedî değildi orası, fânîydi, âdemoğullarının almasına izin verilen nefeslerin toplamına ‘ömür’ deniyordu meselâ. Aldığı ilk nefese ilk nefes, verdiği son nefese de son nefes deniyordu.

“Zaten ne denecek başka? O ilk o da son işte, adı üstünde.”

Cebrail Mikail’e gülümseyip devam etti.

“İşte ömür, verilen o son nefesle sona eriyor ve...”

“Bu sona da son mu diyorlar? Heh heh heh!” diye sulu-luk yaparak bir kere daha araya girdi Mikail, sonra da Azrail’e dönüp “Dürtmeyi kes artık sen de!” dedi ters ters.

“Devam edebilir miyim?”

“Et canım et. Bir şey demedik, soru sorduk.”

Cebrail kaldığı yerden devam etti devam etmeye.

Azrail’in bir bir görevlendireceği kurtuluş melekleri, son nefes vaktinde orada oluyor, sıra hangi âdemoğlundaysa emaneti alıyordu ondan. “Ve bu kıyamete kadar devam ediyor.”

“Kıyamet ne?” Tam adamı soruyordu soruyu: İsrafil.

“Kâinatın son nefesi,” dedi Cebrail. Bir Sûr’a bakıyordu bir kıyamet meleşine. “Bunu bilâhare anlatacağım ben sana.” Bize de anlat demeye hazırlanan Mikail’den önce davranıp “Sırdır, başkasına anlatılamaz!” diye ekledi. “Nasıl ve ne zaman olacağını sadece Yüce Allah bilir. Levh-i mahfuzda kayıtlıdır.” Bir kere daha sordu muhteşem üçlüye: “Oldu mu şimdi, anlaşıldı mı, tamam mı?” *Oldu* dediler artık, *tamam, anlaşıldı*. Azrail’e döndü bunun üzerine. “Kucaklaşalım aziz dostum...” dedi kollarını kocaman açarak; “Gidiyorsun.”

“Gidiyorum muyum?” Ağzı burnu karışmıştı Azrail’in, gözleri dolu dolu olmuştu. “Şimdi mi yani? Hemen mi?”

Kucaklaştı iki kadim melek.

Cebrail açılıp ellerini omuz başına koydu Azrail’in, biriktirmeye çalışıyormuş gibi uzun uzun yüzüne baktı. “Kıyamette görüşmek üzere,” dedi. “Topla ekibini, tebliğini sun, al hepsini yamacına ve git.”

“Gideyim o zaman...” dedi Azrail. Çok mahzundu, tabii ki nâdirattan.

“Git!”

Azrail gitti. *Biz ne bekleyip duruyoruz mal mal, ne konuştuklarını niye bize söylemiyorlar* diye mıkırdanıp duran sayılamayacak kadar çok meleğin sayılamayacak kadar çok bir kısmı da onunla birlikte.

Da... Bir şey daha vardı. Mikail ne olacak?

“Dostumuz gitti tamam...” diye söz aldı, *bizi kucaklamadı bile tırpan kolu başkanı, alacağı olsun* diye düşünüyordu, “Görevini öğrendik, anladık. Melecikler de ona yardıma gitti, onu da anladık.” Kendini gösterdi. “Ben niye gidiyorum o zaman? Ne yapmaya gidiyorum?” İklimse buradan ayarlıyordu o işi zaten, iki güneş açsın, iki bulut şeyapıp iki yağmur yağsın diye kalkıp taa oralara gitmeye ne gerek vardı? “Ne işim olur ki benim Yeryüzü’nde?”

“Önce yardımcılarını tebliğ edeyim...” dedi Cebrail ve yenikten saymaya başladı: “Can, Gökçeçiçek, Sarıçam, Cem, Sıraç, Kehribar, Hale, Neşe, İnci...”

Devam ediyordu ama Mikail bir kere daha sözünü kesti. Onunki âdettendi.

“İnci mi? Onu demeseydin iyi olurdu yahu.” Çok sinir olmuştu o âsi, geçimsiz, dikbaşı, inat, kıray, huysuz, hırçın, kavgacı, şirret meleğe. “Becaiş yapamıyor muyduk?” Bir de en sinirine giden, bunun kopyası gibiydi hayvan, onunla geçinmeye çalışmak kendinle geçinmeye çalışmak gibiydi. Rezaletti. “Hakikaten, samimi söylüyorum...” dedi neredeyse yalvar yakar, “Eğer Azrail çok uzaklaşmadıysa diyorum...”

Cebrail kıkır kıkır gülüyordu. “Ben yanında gelecek melecikleri saymaya devam edeyim en iyisi...” dedi pıhlaya pıhlaya, “Bijen, Dördül, Egemen, Laçın, Çağlayan, Ebruli...” Sayılamayacak kadar daha çok isim saydı. “Bitti,” dedi sonunda. Ve ona da Azrail’e verdiği talimatı verdi: “Topla ekibini, tebliğini sun, al hepsini yamacına ve git.”

O o kadar kolay değildi. “Dur yaa...” dedi seninki hemen, “Onca adam... Ne işime yarayacaklar benim? Güneşiydi ayıydı yazıydı kışıydı ben bir başıma hâlle diyorum zaten.

Bir de onlarla mı uğraşacağım?" Hele bir de İnci vardı ki, evlerden ırak. "İnci minci... Ne iş?" Baktı Cebrail kıs kıs gülüyor, "Sen hayırdır?" dedi, dediğiyle de anladı. "Başka bir görevim daha var değil mi?"

"Var!" dedi Cebrail, "En iyi yaptığın işi yapacaksın dostum." Soru geliyordu, ona da meydan vermedi: "Savaşacaksın. Göze göz, dişe diş." Öbür soru da geliyordu. Geldirtmedi. "Kötüyle, zalimle, kıyıcıyla, merhametsizle..." Buraya kadar sordurtmamış, son soruyu hiç sordurtmayacaktı artık. "İblis'in yoldan çıkardığı her bir âdemoğluyla. Düşmanla kardeşim, düşmanla."

"Yani?"

"Yani dostum... İblis'le."

Mikail'in avuçları kaşınıyordu. "Ben arkadaşları alıp gideyim o zaman," dedi. "Durduğum kabahat."

"Git."

Sıkılı yumruğunu açık avcunun içine vura vura gitti. O da İsrail'le kucaklaşmayı unutmuştu. Cebrail'in kocaman açtığı kollarının öylece kalakaldığına bakarsak, onunla kucaklaşmayı zaten unutmuştu.

*Gözyaşlarımla makbere girdim, çağladım,
Elden giden dostları andım birer birer,
Bimem ki neredeler, sordumdu onları,
Derhâl o makber dedi: "Bilmem ki neredeler!"*

Nuseyreddin Tûsî

Kükreyen Çimenler Platosu'nda iki aziz dostu yola salmış iki kadim melek yan yana duruyor, teessürle gölgelenmiş güzel simâlarını birbirlerinden gizlemeye çalışıyorlardı. Hasret çok fena çökmüştü içlerine, başka bir gidişti bu gidiş, evvelki gidişlere benzemiyordu, biliyorlardı. Omuzları düşeyazmıştı ikisinin de.

"Kimse kalmadı?" dedi İsrâfil. Bu bir soruydu, tespit değil. Ama cevap alamadı. "Hayvanat zaten gitmişti?" Bu da tespit değildi. Cevapsız kaldı. "Dostlarımız gitti, melek kardeşlerimiz gitti?" Gene cevap yok. "Biz?" Bu apaçık soruydu. Bu da cevapsız. "Şimdi de beni yola salacaksın herhâlde?" Bir müddet cevap bekledi, alamayınca gene devam etti: "Peki şuna cevap ver bari..." Sûr'u sıkı sıkı kucaklamış, bağrına basıyordu. "Bunu bırakıyor muyum, yanımda mı götürüyorum?"

Cebrail bu kez cevapladı, ama onun da cevabı soruydu bu sefer.

“Niye bırakacaksın ki Sûr’u? Nereye bırakacaksın? Nereden icâp etti şimdi?”

İsrafil’in gözü dostlarının yitip gittiği o görünmez yolu arıyordu.

“Ben de gitmiyor muyum?”

O zaman gülümsedi Cebrail, “Hayır dostum...” dedi, “Ben gidiyorum. Paygamber ağaçlarının ne işe yaradığını öğreneceğim.” *Ağaçla mağaçla ne işim olacak benim acaba diye düşünüyordu.* “Benim görevim de oymuş.”

İsrafil afalladı.

“Ya ben?”

“Sen burdasın. Nefhat-ül-ba’s’a kadar.”

“Nefhat-ül-ba’s?” Bu da soruydu. “O ne?” Bu zaten soru. Cebrail gene sorarak cevapladı:

“Nefha ne?”

İsrafil derin bir nefes aldı, göğsüne dokundu.

“Benim nefesim.”

“Senin nefesin...” dedi Cebrail, “Evet...” Cevabı cevaptı artık, soru değil, “İyi sakla o nefesi. Kıyamet vaktinde lâzım olacak.”

“Kıyamet vakti ne?”

“Nefhat-ül-ba’s. Son nefes.”

Cebrail de gitti.

*İnsanlık nedir biliyor musun?
Mâverâlarda cezaya çarpılanları buraya gönderiyorlar.*

Neyzen Tevfik

Vazifeten zamanın dehrinde kaybolup giden melecikler Yeryüzü'nde yürümeye başladı. Ne güzeldi, cümle hayvanat burada, cümle nebâtat buradaydı. Peygamber ağaçlarına da kavuşmuşlardı mis gibi.

“Âdem ne şanslı değil mi?”

“Ben de onu düşünüyordum şimdi. Herif Cennet'ten kovuldu sözde, sürgün geldiği yere bak, en esas Cennet.”

Yemyeşildi her yer, olsa olsa Cennet o kadar yeşil olur. Her şey düşünülmüş, hiçbir şey eksik bırakılmamıştı. Dağlar vardı büyüklü küçüklü, atlas atlas kırlar vardı, ovalar, nehirler, şelâleler, denizler, göller, obruklar, uçurumlar, düdenler, mağaralar, bayırlar, çayırlar, neler vardı neler.

Bir yandan yürüyor, bir yandan sohbet ediyordular. Şen şakraktılar, içleri içlerine sığmıyordu, sevinç içindeydiler.

“Habitat muazzam!” diyordu biri.

“Ekosistem akıllara ziyan.”

Her şey vardı, her şey. Ağaç gani. Huş, titan, sitka ardıcı, defne, ne ararsan.

Biri coşlanıp cıvıldıyordu.

“Bak bak. Dodo değil mi o? Nasıl da güzel uçuyor görüyor musun? Nasıl özlemişim.”

“Sen mi ben mi. Aa, smilodon. Geh bili bili bili.”

“Ne yapıyorsun yaa, kaplan öyle mi çağırılır?”

“O ne bilsin be, çağırıyoruz işte. Aha, geldi. Bu da sana ders olsun.”

“Hih hih hih.”

“Hih hih hih.”

Yürüyordular Yeryüzü’nde. Gez dolaş bitmiyordu, kocamandı. Arada durup “Ne tarafa gitsek acaba?” diye soruyorlardı. “Âdem’i nasıl buluruz acaba?” Şuraya iner inmez Azrail bir tarafa çekmiş gitmiş, Mikail bir tarafa çekmiş gitmiş, bunlar telâşlayıp “Nereye yaa?” diye soruşunca da “Âdem’le Havva’yı bulmaya. Siz de dağılıp arayın,” dedikleri gibi ırayıvermiştiler. Şimdi sözde arıyordular, nasıl bulacakları bakalım?

“Ne tarafa gitsek?”

Melek idrâkinde azınlık çoğunluk kavramları olmadığı için bu son derecede beyhûde bir soruydu. Diyelim kahhar ekseriyet “Şu tarafa gidelim,” dedi, öbürsüler, yani kahhar ekalliyet hiç tınlamıyordu, sanırsın kimse bir şey dememiş. Kendi paşa gönülerinin keyfi ne yöne yönelmek istiyorsa o yöne yöneliyor, basıp gidiyorlardı.

Böylece de Yeryüzü’nde seyreliyor, seyrele seyrele Yeryüzü’ne yayılıyorlardı.

Kala kala İnci’yle Sıraç kalmıştı ikili. Öbürsü herkes tek tek ayrılmış, gözden kaybolmuştu. Yan yana yürüyor, bir ara

bir platybelodon grangeri veya titanoboa görüp oynaşıyor, ki İnci her defasında bir şekilde hayvancağızlarla didişip hırlaşıp itişip kakışip dalaşmayı başarıyordu, sonra hadi aramaya devam edelim deyip gerisingeri başlıyordular yürümeye.

"Niye boynuzunu burktun o grangerin?"

"O da birdirbir oynarken ayağıma bastı ama."

"Bassın yahu. Hayvan sonuçta. Bilerek mi bastı bastıysa?"

"Olsun arkadaş. Basmayacak."

"Üff, kime çektin sen yaa!"

Yürüyordular, arıyordular. Nasiplerinde varsa bulurdular Âdemgil'i, yoksa bulamazdılar, kısmet, behr, şans, baht. Hem ne olsa o kadar melek yayılmıştı, dört koldan tırım tırım dolanıp bakırıyordular, biri bulamasa biri bulacaktırdı muhakkak, endişeye mahâl yok. Hadi o da olmadı, çil yavrusu gibi çoğalacakmıştı, anlatılmıştı Mikail tarafından, sayılamayacak kadar çok âdemoğlu olacakmıştı Yeryüzü'nde, neticede Âdem de Âdem, Âdem'in âdemoğlu denen kız ve erkek çocukları da Âdem, bu zaman bulamazdıysalar o zaman bulurdular, canları sağ olsun.

"Ama bulsak ne güzel olur di mi?" dedi Sıraç.

İnci aksilendi.

"Niye? Çok mu lâzım?"

Sıraç güldü. "İstediğin kadar renk vermeyeceğim diye debelen, ben biliyorum, sen de çok özledin o güzel adamı."

Hiç de bile özlememişti İnci, neyini özleyecek? "Hadi oradan!" dedi ikrahla, "Neydi o yaa, bir takım taklavatı sallaya sallaya götü başı açık dolaşmalar, bir cakalar, bir fiyakalar, bir kibirler, böbürlere, bir burnu yere düşse eğilip almamalar. Adam mıydı lan o? Adam olaydı kovulur muydu?"

Sıraç İnci'yle tartışılmayacağını biliyordu. Mikail'le tartışılmayacağını bildiği gibi. Uzatmadı.

“Aramaya devam edelim en iyisi.”

Aramaya devam ettiler. İşleri yürümek, öyle arıyorlardı. Sekiz defa güneş doğdu battı, sekiz defa ay. Güneşin dokuzuncu doğuşunda moralleri bozuldu epey. Sağda solda kırılmış, kesilmiş, devrilip yatırılmış ağaçlar görmeye başlamıştı. Tek o da değil, kabukları işkenceyle soyulmuştu zavallıların, dalları hınç alırcasına koparılmış, yaprakları yağma hasanın böreği gibi yağmalanmıştı. Güçlerine gitti çok. Kim yapardı böyle bir katliamı, kim cüret edebilirdi?

“Kim bu kadar vicdansız olabilir?” dedi Sıraç. “Hayvanlıklar yapmaz, melekler hiç yapmaz, öyleyse ki...”

İnci hır hır kesti arkadaşının sözünü.

“Âdem, kim olacak!”

“Yok artık!”

“Evet,” dedi İnci. “Demin de dedim, bir daha diyorum, herhâlde boş yere sepetlenmedi Cennet'ten o zıbık. Tek pisliğin elma yemek olduğunu düşünmüyorsundur umarım. Baştan ayağa pisliğin tekiydi de ondan sepetlendi.” İşaret parmağını ağzına sokup çıkardı. “Na şuraya yazıyorum...” Eğilip ayağının dibindeki ölü ağacın gövdesine ıslak bir çizik attı, “Göreceksin, o yaptı bunu. Dedişdi dersin.”

Sıraç, *başka ihtimâl görünmüyor ama gene de buna inanmak istemiyorum* diyecekti, İnci'nin donakaldığını, gözlerinin dolup dudaklarının titremeye başladığını görünce şimdilik er-teleyip onun baktığı yere baktı. Anca o zaman dedi diyeceğini, ama tamamını değil.

“Başka ihtimâl görünmüyor.”

Yerde bir mamut kafası yatıyordu. Dişleri sökülmüş, krkl kafatası yzlp alınmış, bingiladağı kırılıp beyni götürülmüş, dili koparılmış; siyah göz çukurlarında kımıl kımıl larvalar.

Dizlerinin üstüne kt Sıraç.

İnci de onun yanına kt.

Esvapları yenikten beyazladığında ağladıkları gibi ağlamaya başladılar. Bu defa sevinçten değil kahırdan, bu defa sessiz sedasız değil bağıra bağıra.

*Kıtası şu Yeryüzü'nde bir altıncı kıtadır,
Zelzele gibidir, vicdansız yaşar.*

Sachin Kotwani

İz sürüyordular.

Yıkılmış ağacın ordan sola dön, özdevekuşu kemiklerinin yanından geç, bir sonraki proailurus veya dinikt cesedini bul, dümdüz devam et, katliam arttıysa yaklaşıyorsun demektir. Devam.

Devam ettiler.

“Ââdeeem!” diye hırladı İnci. O mamut kafasını gördükten beri başka ses çıkardığı yoktu, ağzını açıyordu Ââdeeem, kapıyordu Ââdeeem.

Sıraç göğüs geçirdi.

“Bu yaratığa yardıma gönderildiğimize inanamıyorum. Bunun neresi eşref olabilir?”

“Ââdeeem!”

Naaşlar artıyordu, daha doğrusu iliğine kadar sıyrılmış kemikler, pektinlerine kadar yağmalanmış ağaçlar; demek ki yaklaşıyordular.

“Yavaşlayalım. Bir şeyler duyuyorum. Bulduk galiba.”

İnci yavaşlayacağına hızlandı.

“Kime diyorum?”

Baktı dinleyen yok, Sıraç da kaptırdı arkadaşının peşinden. Devâsâ çitle karşılaşınca kadar önlü arkalı koştular. Herif yıkmış devirmiş cânım ağaçları, devirdiği her bir ağacı devirmedigi her iki ağacın arasına kayıt kayıt yanlamasına uzatmış, arsayı kale gibi çevirip zimmetine geçirmişti. Küt küt bir şeyler kırıyordu ötede. Manı manı gezip dolandılâr, aşamadılar çiti, ama bir aralık bulup görebilirdiler bakalım ne yapıyor. Buldular göz kadar bir aralık, baktılar. Akılları üstlerinden gitti.

Dev bir kunduzu parçalıyordu Âdem. Hayvan can vermemişti henüz, çırpınıyordu, ama bağırıyordu, boğazı kesilmişti. Üç tane kokarca bağlamıştılar ağaçlardan birine. Havva, yanı sıra yürüyen iki küçük âdemoğluna hayvanların kafasına taşla vurmasını öğretiyordu. Kokarcalar artlarını dönüp dönüp çocukların yüzüne gözüne koku püskürtüyordu. Asitli kokarca yağına bulanmış çocuklar gülüyor, güle güle çalıyordular taşları gitsin, Havva gülüyor, yerden başka taşlar alıp veriyordu ellerine.

“Al Kabil!” diyordu önünde Âdem’ininki gibi organ sallanana, “Al Aklima!” Bunu da önü kendisinininki gibi yarıklı olana diyordu. Hayvanlar bağırıyor, kokutuyor, kanıyor, diş gösteriyor, ama diri diri parçalanmaktan kurtulamıyorlardı. Havva gururla gülüyordu. Kabil neşeyle gülüyor, Aklima şetâretle gülüyor, yatırdığı kunduzu parçalamaya devam eden Âdem şevkle gülüyordu.

Daha fazla bakamadılar. Sırtlarını dönüp çökekaldılar dev çitin dibine.

İnci işaret parmağını sokup çıkardı ağzına, yana kaykılıp “Na şuraya yazıyorum...” toprağa bir çizik attı, “Bak göreceksin, Azâzîl’in yüzünden kovulmadı bu kan yiyici, bilakis Azâzîl bunun yüzünden kovuldu. Bir gün ortaya çıkacak.”

“Deme öyle,” dedi Sıraç.

“Derim.” Kim ne karıştırdı Mikail’in başının belâsına. “Hattâ al bir daha diyeyim: Bu Azâzîl’in tuzağına falan düşmedi, o gariban düştü asıl bunun tuzağına. Kimse ortaya çıkarmazsa ben çıkaracağım. İbret-i âlem için.”

“Tamam, sus artık. Katılmıyorum sana.”

“İster katıl ister katılma, paşa gönlün bilir.” İşaret parmağını gene bir çırpıda sokup çıkardı ağzına, “Bak var ya...” deyip eğildiği gibi yere bir çizik daha attı. “Na şuraya yazıyorum, üç vakte bu herifin çocukları da birbirini boğazlamaya başlar.” Geriye doğru otostop çekti, “Şu Kabil’i hiç gözüm tutmadı.”

“Üff, içimi kararttın yaa.”

Eğdiler başlarını, kollarını dizlerine dolayıp gözlerinin dikine, Âdem’in hışmına uğramaya başlayan Yeryüzü Cenneti’ne baktılar hazin hazin. O da Cennet gibi değişmeye başlamıştı. Şimdiden.

“Bugün böyleyse burası...”

“Sus artık İnci, ne olursun sus.”

İnci sustu.

Hayvanların çığlıkları geliyordu çitin ardından, acı içinde debelenen ayacıklarının toprağa sürtünme sesleri geliyordu, koparılan damarlarından fışkıran kanın çağıltısı geliyordu.

Korkunçtu, ama daha korkuncu vardı.

Âdem’in şen şatır kahkahası geliyordu.

“Gül bakalım sen, gül!” dedi İnci hırıl hırıl.

“Şimdi senin zamanın.”

Meleklerinse ağlama zamanıydı.

Ağladılar.

